

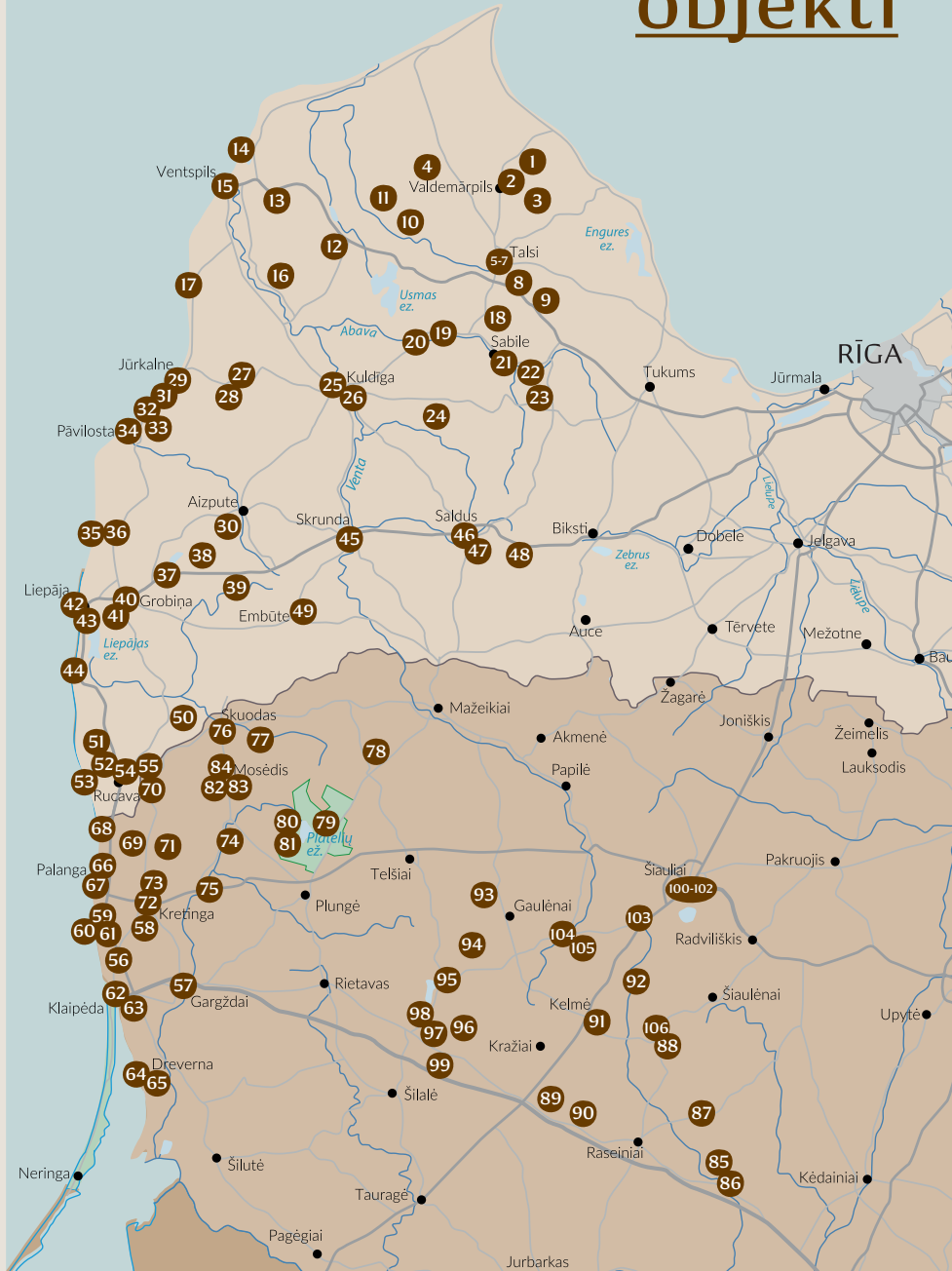
BALTU
CEĻŠ

KURŠI ŽEMAIŠI

tūrisma ceļvedis

Apskates objekti

APZĪMĒJUMI

	Muzeji		Ar kājām		Pieejams dzeramais ūdens
	Informācijas centri		Ar velo		Ēdināšanas pakalpojumi
	Izglītojošās programmas		Nūjošanai		Naktsmītnes
	Amati		Stāvvietā		Atpūtas vieta
	Aktīvā atpūta, izklaide		Tualete		Ugunsкура vieta
	Vēsturiskās vietas		Apmeklētāju centrs		Skatu tornis
	Daba, ainava		Iznes, ko esi atnesis		Ūdens aktivitātes
	Recepte		Atkritumu tvertnes		Iespējams peldēties
	Suvenīri		Mājdzīvniekiem atļauts		Makšķerēšana
	Vietas, kur pašēt		Pielāgots staigāšanai ar bērnu ratiem		Telšu vietas
	Piedzīvojumi		Pielāgots cilvēkiem, kas pārvietojas ratiņkrēsls		Izjādes ar zirgiem
	Mājaslapa		Audio ieraksts		Tālruņa numurs
	Atrašanās vieta		Taktilā informācija/iztaustāmi objekti		leejas maksa
	GPS koordinātes				
	Takas garums				
	Takas veids				
	Marķējums				
	Takas segums				

SATURS

IEVADS

KURZEME

TALSI UN APKĀRTNE

1. Bīlavu Velna laiva – senkapi
2. Valdemārpils Elku liepa
3. Krauju Lielais akmens
4. Liepniekvalka alas
5. Vilkmuižas ezera pastaigu taka
6. Talsu promenāde un pilskalns
7. Talsu novada muzejs
8. Mundīgu Upurozols
9. Mežītes pilskalns

VENTSPILS UN APKĀRTNE

10. Vasenieku purva taka
11. Akmeņkalnu Velnapēdas akmens
12. Dabas taka "Ugāles gravas"
13. Grīžu Velna beņķis
14. Staldzenes stāvkrasts
15. Ventspils muzejs
16. Lagzdienas pilskalns
17. Užavas alus darītava

SABILE UN APKĀRTNE

18. Virsaišu ūdenskrituma taka
19. Taka uz Māras kambaru alām
20. Rendas akmens krāvuma senkapi
21. Sabiles pilskalns
22. Drubazu botānikas taka
23. Buses pilskalns
24. Kalnansu purva taka

KULDĪGA, ALSUNGA UN APKĀRTNE

25. Veckuldīgas pilskalns
26. Ventas rumba
27. Žibgravas dabas taka
28. Dižgabalkalns un "Spēlmaņu krogs" Alsungā
29. Maizes ceptuve "Bērziņi"
30. Bandava – senais ciems
31. Stāvkrasti

4 GROBIŅA UN APKĀRTNE 41

32. Dabas taka un laivošanas maršruts "Rīvas loki"
33. Ulmales Piņņu bļodakmens
34. Kūpinātu zivju degustācijas Pāvilostā
35. Medzes pludmales laipa
36. Kapsēdes dižakmens un Odziņu bedrīšakmens
37. Durbes pilskalna taka
38. Dižlāņu Elku kalns
39. Rīgas Zoo filiāle "Ciruļi"
40. Aktīvā tūrisma centrs "Kuršu Vikingu apmetne"
41. Ālandes upes parka taka un Grobiņas arheoloģiskais ansamblis
42. Liepājas muzejs
43. Liepājas Amatnieku nams
44. Bernātu dabas parks

SALDUS, SKRUNDA, EMBŪTE, PRIEKULE

45. Skrundas pastaigu taka gar Ventu
46. Saldus pilskalns
47. Podnīca "Saules lietas"
48. Bišu drava "Kāres"
49. Embūtes senleja

55 RUCAVA UN APKĀRTNE 63

50. Dunikas purva taka
51. Ezerskolas upurakmens
52. Savvaļas zirgu un tauru ganības
53. Ekoloģisko procesu taka un Koņciemis
54. Tradīciju nams "Zvanītāji"
55. Sventājas upes ielejas taka un Leju svētavots

LIETUVA

KLAIPĒDA UN APKĀRTNE 73

56. Kalnišķu (Gargždu) pilskalns
57. Klaipēdas rajona tūrisma informācijas centrs
58. Eketes pilskalns
59. Dzintara meklēšanas noslēpumi
60. Terapijas Karklē
61. Holandiešu Cepure
62. Klaipēdas pilsvieta
63. Izglītojošā programma "Iepazīsim Baltu rotas" Kalēju muzejā
64. Vikingu laika ēdienu degustācija
65. Burāšana ar seno Kuršu jomas buru kuģi

PALANGA UN KRETINGAS APKĀRTNE 83

66. Palangas Dzintara muzejs
67. Birutes kalns
68. Žemaišu svētnīca Sventājā
69. Baltu mitoloģijas parks
70. Senās Īpīltes arheoloģisko pieminekļu komplekss
71. Bišu un meža terapijas Kalnias viensētā
72. Kretingas muižas parka Saules pulkstenis
73. Kretingas muzejs
74. Imbares pilskalns
75. Izglītojošais pārgājiens "Kuršu pili meklējot"

SKODAS UN PLUŅĢES APKĀRTNE 93

76. Skodas muzejs
77. Apoles pilskalns
78. Barstiču (Pokes) akmens
79. Enerģētisko labirintu un ģeometrisko figūru parks
80. Sibērijas skatu tornis
81. Žemaitijas nacionālā parka apmeklētāju centrs
82. Šīlales akmens
83. Republikas Vaclova Inta akmeņu muzejs
84. Kuršu cilts vēstures muzejs Mosēdē

RASEIŅI UN KELMES APKĀRTNE 103

85. Izglītojošā programma "Maizes ceļš"
86. Betīgalas pilskalns
87. Jona Mačuļa-Mairoņa dzimtene
88. Tītuvēnu skatu tornis
89. Molavēnu pilskalna komplekss
90. Jūkaiņu izziņas taka
91. Izglītojošā programma ""Augu iepazīšana"
92. Akmeņu izziņas taka

TELŠU UN ŠĪLALES APKĀRTNE III

93. Šatrijas kalns
94. Sprūdes kalns
95. Varņu reģionālā parka apmeklētāju centrs
96. Medvēgaļa pilskalns
97. Aukštāgales skatu tornis
98. Paršežeru izziņas taka
99. Kepaluškalns

ŠAULI UN APKĀRTNE 119

100. Žaļūku vējdzirnavas
101. Šaļu vēstures muzejs
102. Baltu kultūras izziņas centrs "Baltu ceļš"
103. Bubju pilskalns
104. Kurtuvēnu pilskalns
105. Zirgu muzejs
106. Kurtuvēnu reģionālā parka apmeklētāju centrs

IEVADS

Indoeiropieši bija viena no pasaules pirmtautām, kas sadaloties, veidoja pamatus lielākajai daļai Eiropas tautu, tostarp **baltu tautu grupai**. Balti apdzīvoja teritoriju no tagadējās Polijas līdz Krievijas Eiropas daļas vidienei. Kurši un žemaiši, līdās latgaļiem, sēļiem, zemgaļiem, augštaišiem, prūšiem, lamatiešiem, skalvjiem, nadruviešiem, jāvingiem un galindiem, bija vienas no senajām baltu maztautām. Baltu priekšteči tagadējās Latvijas un Lietuvas teritorijā ienāca apmēram 3.g.t.pr.Kr., sajaucoties ar šeit dzīvojošajiem pirmiedzīvotājiem, bet mums zināmās baltu maztautas, tai skaitā kurši un žemaiši, izveidojās ap 5.gs.

12.-13.gs. baltu tautu tālāko attīstību pārtrauca vācu krustnešu ienākšana un Livonijas izveidošana. Tālākā vēstures gaitā Baltijas reģionā notika vairāku baltu tautu asimilēšana (senprūši, jāvingi), kā arī vienotas latviešu tautas izveidošanās tagadējās Latvijas teritorijā, bet Lietuvas dižkunigaitijas zemēs – lietuviešu.

Baltu ceļa maršruta izveide tika uzsākta jau 2013.g. Šauļos, Lietuvā. Savukārt 2017.g. partneri no Kurzemes un Zemgales reģioniem Latvijā, un Šauļu tūrisma informācijas centrs ar Nacionālo reģionālo attīstības aģentūru Lietuvā kopīgi uzsāka "Starptautiskā tūrisma maršruts "Baltu ceļš"" projekta īstenošanu un 2019.g. izdeva pirmo maršruta ceļvedi.

Attīstot projektu un pašu maršrutu, 2023.gada Baltu ceļa maršruta sērijā izdoti **3 ceļveži – "Kurši un žemaiši", "Zemgaļi", "Sēļi"**, ļaujot ceļotājiem iegrimt baltu vēsturē un iepazīt baltu sentautu dzīvesvietas un dzīvesziņu.

Šis ceļvedis velēts kuršu un žemaišu tematikai. Ceļvedi iekļauti vairāk kā 100 izteismīgākie ar kuršu un žemaišu kultūrvēsturi saistītie objekti Latvijā un Lietuvā. Ceļotāju ērtībai objekti ir apvienoti 7 galamērķos Kurzemē un 6 Ziemeļlietuvā un Rietumlietuvā, ļaujot brīvi izvēlēties sev atbilstošāko maršrutu un ieplānot nākošo!

Noskenē QR kodu un skaties video par maršrutu "Baltu ceļš":

Foto: Liene Minoviča

Kurši dažādos laikos apdzīvojuši atšķirīgas teritorijas, sākotnēji apmetoties tagadējās Lietuvas ziemeļrietumos un Latvijas dienvidrietumos, bet vēlāk aptverot arī Ziemeļkurzemi.

Kurši bija prasmīgi kareivji un tirgotāji, kas Eiropas kontekstā ievērojami gan ar savu spēju mēroties ar spēkiem kā līdzīgs ar līdzīgu ar skandināviem, gan ar noturīgu pagānticību, ko Eiropai kristietībai izdevās salauzt kā vienu no pēdējām. Kuršu karotāju slava atbalsojās pāri Baltijas jūrai dažādās skandināvu hronikās, kas aicina Dievu aizsargāt viņus pret kuršu nežēlīgajiem iebrukumiem. Kuršu karotāju gars izpaudās ne tikai uzbrukumos skandināviem, bet arī aizsargājot savus pilskalnus, kas bija krietni nocietināti un ārkārtīgi grūti ieņemami.

Kuršu dzīvesveidā lielu lomu ieņēma pagānticība, kurā pastāvēja daudz dažādu dievību, kuru labvēlībai tika veikti rituāli, izmantojot dažādas **kulta vietas – piemēram, svētos akmeņus un kokus, svētbirzis un mežus, kas kuršus atšķirīs no citām baltu ciltīm.** Karotāju gars un noturīgā pagānticība ierobežojusi kristietības izplatību, kas kļuva iespējama tikai 13.gs. pēc asiņainām cīņām, tomēr pilnība seno ticību nav izdevies izskaust un tā saskatāma arī dažādos mūsdienu reliģiskajos rituālos.

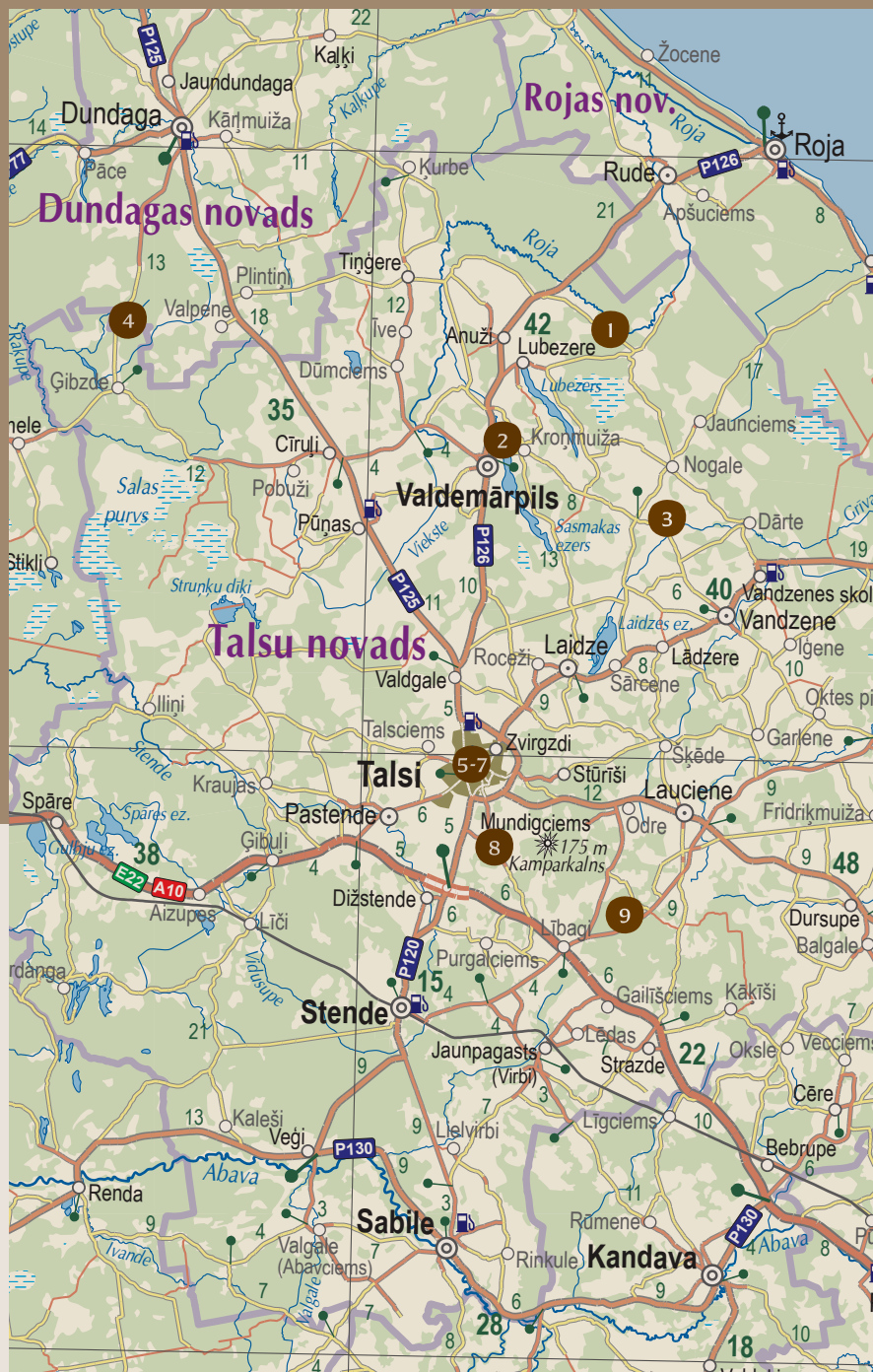
Lai gan kurši sen izzuduši, to nepakļāvīgais gars arvien jūtams lietuviešu un lietuviešu tautās.

Noskenē QR kodu un skaties video par kuršiem:

DODIES CEĻĀ UN SAJŪTI KURŠU SPĒKU!

TALSI UN APKĀRTNE

Talsi ir zīmīgi ar sākotnējo somisko apdzīvotību un pēc kuršu ekspansijas Ziemeļkurzemē 11.gs. šīs vietas, kā reģiona centra, nozīme pieauga. 10.-13.gs. Talsi ietilpa Vanemas zemes sastāvā. Vanema savulaik bija senā somugru zeme, ko pamazām bija iekarojuši kurši. Tās lielākā daļa bija reti apdzīvota un iedzīvotāju sastāvs bija neviendabīgs. Piekrastes rajonus apdzīvoja līvi un sāmsalieši, savukārt iekšzemē mitinājās kurši. Talsi (Talse) kā nozīmīgs kuršu zemes centrs pirmo reizi rakstos minēts 1231.g. Romas pāvesta sūtņa Alnas Balduīna līgumā ar kuršiem, kas paredzēja kristietības pieņemšanu. Tomēr kurši katoļticībā nepārgāja, bet turpināja savas sentēvu reliģiskās tradīcijas, savu mirušo pelņus Vilkmuižas ezerā apglabājot vēl līdz 14.gs. beigām.

1. BĪLAVU VELNA LAIVA – SENKAPI

1863.g., kad šeit izrakumus izdarīja Jelgavas mākslinieks un senatnes pētnieks J.Dēriņš, te atradās divi, viens aiz otra izvietoti, no lieliem laukakmeņiem veidoti laivas formas apbedījumi. Z-R virzienā orientētās "laivas" izrakumos tika konstatētas 10-12 no plānām akmens plāksnēm veidotas kameras, kas novietotas cita virs citas trijos līmeņos. To pildījumā atradās ar degušiem cilvēku kauliem, ogļītēm un trauku lauskām sajauktas smiltis. LU VFF studentu prakses ietvaros arheologa, prof. A.Vaska vadībā, veikta DA "laivas" izpēte un rekonstrukcija.

Šīs "Velna laivas" uzskatāmas par skandināvu, domājams, Gotlandes ieceļotāju, apbedījumu vietu un datējamas ar 1.g.t.pr.Kr. 1.pusi. Apbedīšana akmens laivās bija tipiska Skandināvijas tradīcija kopš neolīta

Bilavu velna laiva

beigām līdz vikingu laikmetam. Turpat, 7 km attālumā, atrodas vēl viens interesants objekts – geoloģisks dabas piemineklis **Lūrmaņu klintis**. Šeit kanjonveida ielejā Rojas upes abos krastos 400 m garumā izveidojušās astoņas līdz 6 m augstas vidusdevona Burtnieku svītas smilšakmens klintis. Klintīs atrastas devona zivju un bezžokļaiņu fosilijas (bruņuzivis, akantodes, otiņspures).

 Bilavu velna laiva - Lubes pagasts

GPS *Lat: 57.424809, Lon: 22.692604*

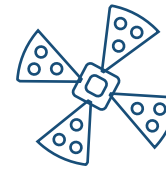
 Lūrmaņu klintis - Lubes pagasts

GPS *Lat: 57.4326645, Lon: 22.7156586*

2. VALDEMĀRPILS ELKU LIEPA

Valdemārpils Elku liepa ir visdzižākā un resnākā dižliepa visā Baltijā, kuras vecums tiek lēsts ap 400-500 gadu un tāss apkārtmērs ir 8,8 m. Tā liek elpai aizrauties ne vien tās resnuma dēļ, bet arī skatoties uz varenajiem zaru žuburiem, kas izlokās pa zemi un ceļas debesis. Pēc nostāstiem, dižā liepa esot bijusi sens kulta koks, pie kuras veikti dažādi kulta rituāli. Liepa latviešu mitoloģijā simbolizē sievišķo, tādēļ daiļu tautumeitu salīdzina ar kuplu liepu. Meitenēm šūpuļa kārti vienmēr cirta no liepas, kā arī pirti meitenes mazgāšanai

kurināja ar liepu malku. Kristībās, meitenīti augšā ceļot, sauca: „Lai kupla kā liepa!”

 Sasmakas muiža, Valdemārpils

GPS *Lat: 57.37892, Lon: 22.60024*

Lūrmaņu klintis

3. KRAUJU LIELAIS AKMENS

Krauju Lielais akmens, saukts arī par Tilgaļu dižakmeni, ir Kurzemes lielākais dižakmens. Tas bijis daļa no senu un nozīmīgu kulta vietu kopuma, kas vēsta par kuršu kulta un kristietības sadursmi 13.gs., bet kurš savas nesatricināmības dēļ spējis saglabāt kulta vietas statusu cauri gadsimtiem. Spilgtais latviešu dzejnieks un rakstnieks Jānis Trimda (īstajā vārdā – Fricis Gulbis), iezīmējot kristietības ietekmi uz kuršu kultūrvēsturi, rakstījis: „Netālu no kapsētas klajā laukā šalc milzu liepa, vēl atgādinādama tos laikus, kad te gadu simteņiem ilgi pavasaros plauka, vasarās ziedēja un rudenos atkal nometa visas lapas krāšņa liepu bērzs. Tad lielais akmens, kas ir lielākais visā Kurzemē, negulēja klajā vietā, no visām pusēm jau pa gabalu saredzams, bet bija novietojis liepu bērzs pašā sirdī, kur mani senči to turēja Dievam par ziedokli. (...) Tad nāca vācu vara, kas ar zobenu un uguni

ieviesa mūsu zemē kristīgo ticību, tā visiem līdzekļiem cīnījās pret ļoti noturīgo un slepeno elkdievību... Bēdīgu likteni bija piedzīvojušas Dieva dārza dižās liepas, svešu vācu vīru cirvjiem nocirstas(..)” Akmens ir viegli atrodams, jo ledājs to novietojis lēzenā un labi pārskatāmā uzkalniņā, kas mūsdienās atrodas ap 300 m no Vandzenes - Valdemārpils lielceļa. Akmens izmēri: garums 7m, platums 6,9m, augstums 3,4m, apkārtmērs 26m, tilpums 80 kubikmetri.

Vandzenes pagasts

GPS Lat: 57.35035, Lon: 22.72281

4. LIEPNIEKVALKA ALAS

Liepniekvalka alas jeb Peldangas labirints ir garākais dabisko alu labirints Kurzemē. Tas ir smilšakmens atsegums, kurā avoti izskalojuši Latvijā netipisku alu un pazemes eju labirintu. Labirints

ir aptuveni 5 m augsts un 20 m plats atsegums, ko veido Devona, Arukilas un Burtnieku svītas pelēcīgais smilšakmens. Tā ir sarežģīta, šauru pazemes alu sistēma ar piecām ieejām. Alu eju kopgarums sasniedz 70 m. Šo labirintu veido viena lielāka un divas mazākas sazarotas telpas, kas savā starpā savienotas ar tuneljiem. Alā izveidojušies vairāki pīlāri un smilšakmens stabi. Alas apskatāmas tikai no ārpusē, jo dziļākās ejas ir ļoti šauras un aizbīrušas ar smiltīm.

Dundagas pagasts

GPS Lat: 57.4320057, Lon: 22.3125668

5. VILKMUIŽAS EZERA PASTAIGU TAKA

Vilkmuižas ezers ir īpaša, unikāla 11.-14.gs. servieta – seno kuršu ugunskaņu vieta, kas liecina par tā laika apbedīšanas tradīcijām. Ezera austrumu malā atradusies kulta vieta mirušo sadedzināšanai, bet sērtā kopā ar mirušo sadedzināti arī ieroči, darba rīki, rotaslietas, savukārt ugunskaņu atliekas pēc tam iegremdētas ezerā. Arheoloģiskajos izrakumos ezerā un tā apkārtnē atrastas bronzas aproces, saktas, kaklariņķi, dzelzs ieroči, zirglietas, jātnieku piederumi, kā arī vienkoča laiva. Talsu novada muzejā aplūkojama 2012.g. izveidotā izstāde “Vilkmuižas ezera senkapi”, kurā ietilpst arheoloģiskajos izpētes darbos iegūtās vairāk kā 600 senlietas. Šobrīd gan pēc jaunākajiem pētījumiem parādījies alternatīvs uzskats, ka senlietu nonākšana ūdenī varētu tomēr būt saistāma ar krastā bijušu senkaņu piedevu ieskalozānu ezerā, sakarā ar ezera ūdens līmeņa izmaiņām gadsimtu gaitā.

Vilkmuižas ezeru var aplūkot izstaigājot jauku un ērtu pastaigu taku, kas ved visapkārt ezeram. Savukārt garāku pastaigu cienītāji var apvienot abas takas – Vilkmuižas ezera un Talsu promenādi, jo tās atrodas netālu viena no otras un kopā ļauj noiet apmēram 5 km. Abas taka ir piemērotas arī vecākiem ar bērnu ratiņiem un apmeklētājiem ratiņkrēslā ar asistentu.

Stāvvietā pie Vilkmuižas ezera

GPS Lat: 57.24769, Lon: 22.59077

↔ 1,8 km

→ lanko forma

— Nezīmētas, taču galma lengvai orientuotis pagal taku

brugis, grants celiņš

6. TALSU PROMENĀDE UN PILSKALNS

Talsu promenāde atrodas pašā Talsu sirdī – pie Talsu ezera un viena no pilsētas 9 pakalniem – Talsu pilskalns, kura pakājē savulaik atradusies kuršu senpilsēta. Šis pilskalns bijis senās kuršu zemes Vanemas jeb vēlākās Miera Kursas pilskalns. 11.gs. tas ticis spēcīgi nocietināts, kad paaugstināti aizsargvaļņi, ar torņveida izbūvēm nodrošināta ieejas vieta un nostiprināta gulšņoku nocietinājumu līnija.

Promenāde vijas visapkārt ezeram un ļauj baudīt kā ezera un pilskalns fantastisko apkārtni, tā arī vienkārši jauku un ērtu pastaigu. Aktīvākajiem apmeklētājiem iespējams arī uzkāpt pašā pilskalnā, no kura paveras viens no labākajiem skatiem uz Talsu ezera promenādes apkārtni un iznāk lieliskas pilsētas ainavas fotogrāfijas. Savukārt māla izstrādājumu cienītāji ir laipni gaidīti keramikas darbnīcā **Ciparnīca Tals' keramik'**, kur ikvienam ir iespēja apskatīt un tuvāk iepazīt podnieka darbu, kā arī iegādāties jau gatavus, Talsiem raksturīgus, māla traukus.

Stāvvietā pie Talsu Tautas nama

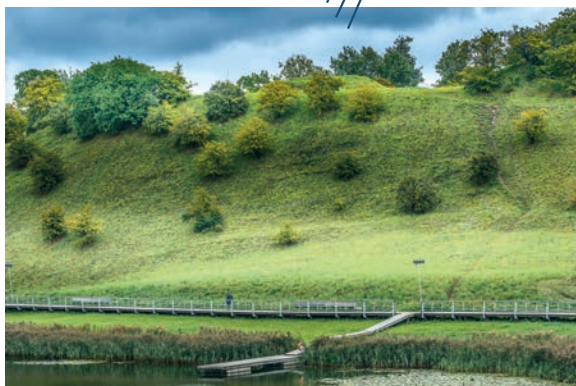
GPS Lat: 57.24382, Lon: 22.59189

↔ 1,2 km

→ 10 lokveida

Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

Dēļu laipa, asfalts, bruģis, iestaigāta taka, grants ceļiņš

7. TALSU NOVADA MUZEJS

Talsu novada muzejs, kas atrodas augstākajā no Talsu pilsētas deviņiem pakalniem – Tiguļu kalnā, piedāvā unikālu iespēju apskatīt arheoloģijas kolekciju, kuras pamatā ir Talsos esošā Vilkmuižas ezerā iegūtie kuršu priekšmeti, tostarp rotaslietas. Muzejā pieejama kuršu kultūrai veltīta ekspozīcija, kurā iespējams novērtēt kuršu sieviešu un vīriešu tradicionālo un grezni rotāto apģērbu.

Kārļa Mīlenbaha iela 19, Talsi

GPS Lat: 57.24256, Lon: 22.6033

www.talsumuzejs.lv

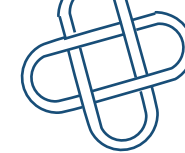
8. MUNDIGU UPUROZOLS

Tiek uzskatīts, ka senie svētozoli Kurzemē ir saglabājušies no senajiem kuršiem, kas veikuši dažādus rituālus pie svētajiem kokiem. Daudziem no tiem ir īpaši nosaukumi – Svētozols, Upurozols. Pastāvējis uzskats, ka no svētā ozola nedrīkstējis pat zaru lauzt, jo tad lauzēju piemeklēšot slimības vai pat nāve. Latviešu mitoloģijā ozols simbolizē spēku un vīrišķību. Līdz mūsdienām Kurzemē vēl saglabājušies vairāki senie svētozoli, kas varētu būt saistīti ar no kuršiem pārmantotām tradīcijām jaunākos laikos. Viens no pazīstamākajiem ir Mundigu Upurozols, kas atrodas ainaviskā vietā Mundigu ezera krastā un kura apkārtmērs ir 7,8 m.

Lībagu pagasts

GPS Lat: 57.212883, Lon: 22.604866

9. MEŽĪTES PILSKALNS

Mežītes pilskalns ir izteismīgs un apjoma ziņā vērienīgs senvietu komplekss, kurā iekļaujas izcili ainavisks pilskalns, Elku kalns, senkapu vietas, kā arī senais kulta akmens – bedrīšakmens. Komplekss ir tik izteismīgs, ka 19.gs. latviešu senvēstures un folkloras pētnieks Augusts Bīlenšteins rakstījis, ka “kas grib gūt priekšstatu par latviešu pagātni, tam šī vieta ir jāapmeklē”. Visapkārt pilskalnam, gandrīz 3 ha platībā atradusies senpilsēta, kur vēlākos laikos atrastas dažādas senlietas - bronzas aproces un gredzeni, dzelzs kāpslis, stopa bultas gals un trauku lauskas. Mežītes arheoloģiskā kompleksa izpētes darbi dod jaunas atziņas par vietējo iedzīvotāju dzīvesveidu šajā mūsdienās nomaļajā apvidū, kur

kādreiz bijis nozīmīgs novada centrs ar attīstītiem tirdzniecības sakariem. Pilskalna uzbūve raksturo tā laika tradicionālo pilskalnu veidošanas pieeju, ko īpaši saistoši apskatīt būs baltu vēstures izziņā ieinteresētiem tūristiem dažādos vecumos.

Laucienes pagasts

GPS Lat: 57.18627, Lon: 22.7097

KUR IEGĀDĀTIES
SUVENĪRUS?

Talsu novada tūrisma informācijas centros Talsos,
Mērsragā, Rojā, Dundagā.

KUR NOGARŠOT
KO ĪPAŠU?

<https://visittalsi.com/ko-redzet/degustacijas/>

KUR PIEDZĪVOT KO
NEPARASTU?

<https://visittalsi.com/ko-redzet/amatnieki/>

<https://visittalsi.com/ko-redzet/aktiva-atputa-aktiva-atputa/>

VENTSPILS UN APKĀRTNE

Ventspils un tās apkārtnē atradās senās Ventavas zemes teritorijā. Tā pārvaldes centrs atradās Lagzdienas pilskalnā, Ventas lejtecē. Ventava sākotnēji bija Baltijas somu – lībiešu priekšteču – apdzīvota zeme. Vikingu laikos Ventas ūdensceļu izmantojuši arī skandināvu tirgotāji un sirotāji. 11.-12.gs. Ventavu iekaroja kurši. Jau pirmsvācu laikos notika pakāpeniska vietējo iedzīvotāju pārkuršošanās un ar to saistīta agrāko somugrisko vietu vārdu izzušana vai baltiskošanās. Vēl mūsdienās Ventas lejteces iedzīvotājus, kas runā īpašā tāmnieku izloksnē, dēvē par ventiņiem.

10. VASENIEKU PURVA TAKA

Stiklu purvu kompleks ir lielākais Rietumlatvijā. Tas sācis veidoties pirms 5000 – 7000 gadiem. Šobrīd šeit vērojams gan dabisks purvs, kas pilns ar dzīvību, gan arī degradēta purva ainava, kas paveras skatam pašā sākumā, ejot gar novadgrāvjiem, kas savulaik veidoti, lai sagatavotu purvu kūdras izstrādei, taču tagad aizsprostoti, lai atjaunotu ūdens režīmu. Vasenieku purva laipa vijas gar skaistiem purva ezeriņiem, cauri mežam, garām bebru dambim, tad noslēdzas, nogriežoties uz iestaigātu zemes ceļu gar grāvja malu, kura beigās atkal redzēsiet laipu, kas aizvedīs uz takas sākumu. Laipas vidū iespējams uzkāpt skatu tornī, kas paver skatam plašu purva ainavu.

- Stāvvietā pie dabas lieguma "Stiklu purvi"
- GPS** Lat: 57.35689, Lon: 22.15348
- 3,8 km
- cilpveida
- Nav markēta, taču var viegli orientēties pēc takas
- Iestaigāta taka, dēļu laipa

 šauri, bet var būt izbraucama

11. AKMEŅKALNU VELNAPĒDAS AKMENS

Saukts arī par Robežakmeni, jau izsenis uzskatīts par Dundagas, Ances un Puzes muižu zemju robežakmeni. Dižakmens apkārtmērs ir 17,3 m, tilpums 40 kubikmetri, augstums 3,3 m. Diemžēl šis ir viens no Latvijas visvairāk postītajiem dižakmeņiem – kādreiz tā apkārtmērs esot sasniedzis pat 30 m, taču šobrīd tas skatam paveras sadalījies 3 daļās, ar vēl vairākām atšķeltām mazākām daļām. Tiek uzskatīts par kultakmeni. Brauciet pārbaudīt vai var saskatīt atstātās velna pēdas!

 Nogriežoties pie tūrisma objekta norādes zīmes pie Virpes-Blāzmas ceļa un meža ceļa krustojuma, Dundagas pagasts

GPS Lat: 57.4185573, Lon: 22.0798025

12. DABAS TAKA "UGĀLES GRAVAS"

Dabs taka ļauj iziet 3 skaistas apkārtnes gravas. Pirmā grava iet līdz **Ugāles pilskalnam**, kurā 1851.g. ierīkoti Ugāles barona fon Bēra ģimenes kapi. Teika vēsta, ka kapsētas vietā esot bijusi latviešu pils, kas nogrimusi. Vīri, pēc barona pavēles, mēģinājuši pili atrakt. Rakuši dienu un nakti, bet tad atskrējās zaļi tērpies buks un teicis, lai liekoties mierā, citādi varot iziet nelabi. Tā pils palikusi pazemē. Cita teika stāsta par to, ka gar pilskalnu tecējusi dzija upe. Pa to kuģojušas liellaivas. No kādas nogrimušas laivas mastiem esot izaugušas priedes, kuras vēl tagad šeit redzamas. Aiz pilskalna taka turpinās līdz otrai

gravai, kurā tek avotiņš un saimnieko bebrī. Savukārt trešā grava ir visdziļākā un ainaviskiem skatiem bagātākā.

 Karters velotriāla trasē pie stenda, Zemdegas-5, Ugāle

GPS Lat: 57.275496, Lon: 22.034284

 5,9 km

 lokveida

 Markēta ar zaļām lentītēm, oranžām svītrām uz kokiem un norādes zīmēm ar pēdiņām

 Iestaigāta taka

13. GRĪŽU VELNA BENĶIS

Neliels un līkumots meža ceļš līdz iespaidīgas klubkrēsla formas dižakmenim paver iespēju iet nelielā pastaigā pie dabas, vērojot meža daudzveidību un klausoties dažādu putnu balsīs. Grīžu Velna benķis atrodas zaļā egļu mežā, iezīmējot seno kuršu un lībiešu zemju robežas, tādējādi liecinot par seno baltu un somugru savstarpējo līdzās pastāvēšanu. Nostāsti par akmens neparasto izskatu vēsta, ka velns, raugoties, lai kurši ar lībiešiem neplēstos, sēdējis, līdz iesēdējis tā pašreizējo formu. Grīžu Velna benķis ievērojams arī citu Latvijas dižakmeņu vidū, tas izceļas ar 35 kubikmetru tilpumu, 17 m apkārtmēru un 3 m augstumu.

0,5 km uz dienvidiem no Rīgas-Ventspils šosejas, nogriežoties pie tūrisma objekta norādes zīmes, Tārgales pagasts

GPS Lat: 57.38049, Lon: 21.77225

14. STALDZENES STĀVKRASTS

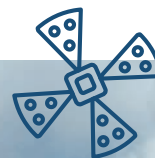
Staldzenes stāvkrasts piedāvā izcilu pastaigu vietu un peldvietu ar apslēptu vēsturiskā mantojuma klātbūtni. Tieši šeit jau tālā aizvēsturē krustojušies kuršu priekšteču un citu Baltijas jūras pretējā krasta tirgotāju un sirotāju ceļi, par ko liecina šeit atrastais, ielākais šobrīd Latvijā atklātais vēlā bronzas laikmeta rotu depozijs. Tas šobrīd izvietots Ventspils muzejā un datējams ar 8.gs. pr. Kr. Depozīts pamatā sastāvēja no skandināviskas izcelsmes bronzas rotām, kas jau pagātnē tikušas salauztas un tādā veidā arī atrastas pēc teju 2000 gadiem. Depozīts pieskaitāms t.s. lūžņu depoziņu kategorijai – salauzti priekšmeti, acīmredzot, vesti kā vērtīgs izejmateriāls pārkausēšanai. Iespējams, kāds senais jūrasbraucējs pēc vētras paslēpis savu vērtīgāko kravas daļu pēc kuras tā arī nekad nav ieradies pakal.

Staldzenes stāvkrasts ir nozīmīgs arī dabas vērtību ziņā, apvienojot burvīgas jūras un stāvkraсту ainavas. Savu neparastumu stāvkraстam piedod uz dienvidiem esošais līdz 2,3 m augstais ūdenskritums, kas neraksturīgi izveidojies uz kūdrainas pamatnes. Staldzenes stāvkrasts atrodas Baltijas jūras krastā 4 km uz ZA no Ventspils pilsētas centrālās daļas. Tas ir 4 līdz 8 m augsts krasts, kurā apmēram 400 m garumā atsedzas dažādās Baltijas jūras stadijās veidojušies nogulumu. 2021.g. Staldzenes stāvkrasts tika izvēlēts par Latvijas Gada geovietu.

Staldzenes pludmale, Ventspils

GPS Lat: 57.44553, Lon: 21.60352

Staldzenes stāvkrasts

15. VENTSPILS MUZEJS

Muzejs izvietots 13.gs. Livonijas ordeņa pili. Tajā aplūkojamas liecības par cilvēku dzīvi no akmens laikmeta līdz pat 20.gs., t.sk. Latvijas teritorijā vissenākais ar cilvēku darbību saistītais priekšmets – 12500 gadu sens cirvītis no ziemeļbrieža raga.

Jāņa iela 17, Ventspils

GPS Lat: 57.39615, Lon: 21.55869

16. LAGZDIENAS PILSKALNS

Pilskalns atrodas gleznainā vietā Ventas upes krastā. Uz tā ierīkota jauka skatu platforma, no kuras paveras plašs, elpu aizraujošs skats gan uz Ventas augštecī, gan lejtecī. No pilskalna vienlaikus pārredzami trīs Ventas līkumi. Pilskalna apdzīvotības sākums attiecināms uz 1.g.t. pirmo pusi. Spriežot pēc 20.gs. sākumā šeit atrastajiem savrupatradumiem pilskalnam tuvākajos senkapos, tajos apbedītos var identificēt ar atsevišķu Baltijas jūras somu grupu, iespējams, ar Indriķa Livonijas hronikā pieminētajiem vendiem. Pieļaujams, ka šī pati sentauta apdzīvojusi arī Lagzdienu pilskalnu un to tā stratēģiskā izvietojuma dēļ apmeklējuši arī skandināvu ieceļotāji.

Piltenes pagasts

GPS Lat: 57.1653529, Lon: 21.7625713

17. UŽAVAS ALUS DARĪTAVA

Tiek uzskatīts, ka alus vēsture Latvijā sākas vismaz tūkstoš gadu senā pagātnē. Lai arī pirmie rakstiskie avoti alu saista tikai ar krustnešu ierašanos 13. un 14.gs., tie apraksta jau attīstītu brūvēšanas kultūru, kas, visticamāk, attīstījusies ilgākā laika posmā – tādēļ pamats uzskatīt, ka alus Latvijā darīts jau vairākus gadsimtus pirms tam. Latviešiem senākais alum līdzīgais dzēriens gatavots no raudzēta medus. Tas varēja būt dzerts arī kopā ar dažādām zālītēm un ogām un, attīstoties lauksaimniecībai, arī ar graudiem. Lai gan liktos, ka pirmais alus bijis klasiskais miežu alus, taču sākotnēji senie kurši izmantoja kviešus. Apiņu vietā alum lika klāt to, ko tagad dzeram kā zāļu tēju – pelašķus, asinszāli, purva vaivariņus. Mūsdienās alus brūvēšanas tehnoloģija ir attīstījusies, taču alus joprojām ieņem nozīmīgu vietu mūsu tradīcijās un svētku galdā. Nobaudiet to vienā no izcilākajām

Ainava pie Užavas bākus

alus darītavām Latvijā – Užavā, kas brūvē alu tradicionālā veidā, izmantojot tikai četras dabiskās sastāvdaļas – ūdeni, miežu iesalu, raugu un apiņus. Esot Užavā, vērts apmeklēt arī **Užavas bāku**, no kuras paveras viens no iespaidīgākajiem skatiem uz Baltijas jūras piekrasti.

"Alutiņi", Užavas pagasts

GPS Lat: 57.1980487, Lon: 21.4393168

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Ventspils Amatu māja
Skolas iela 3, Ventspils
+371 63620174

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Ventspils alus darītava Courlander
Tirgus iela 9, Ventspils
f VentspilsAlusDaritava
+371 25644899

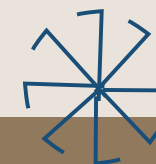
*no kroga zāles apmeklētājiem iespējams redzēt alus tapšanas procesu

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

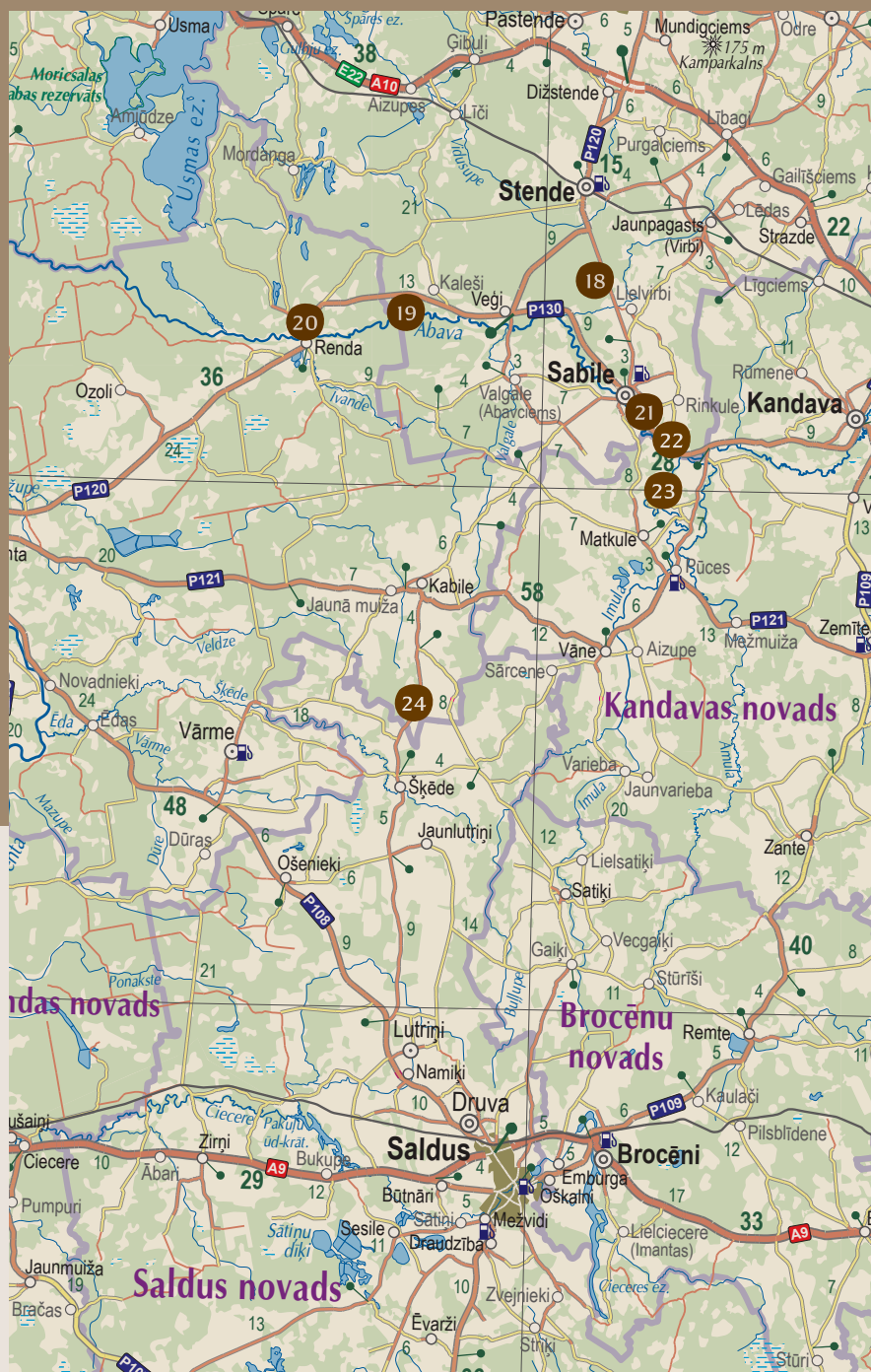
Livonijas ordeņa pili pieejama muzejpedagoģiska programma "Vēsture/tērpi"
<http://muzejs.ventspils.lv/livonijas-ordena-pils/pedagoģiskas-programmas/>

Amatu mājā pieejama muzejpedagoģiska programma "Leģenda par zelta saktu"
<http://muzejs.ventspils.lv/amatu-maja/pedagoģiskas-programmas/>

Ventspils Amatu māja, foto: SIA "Studio 555"

SABILE UN APKĀRTNE

Gleznainajā Abavas upes ielejā izvietojusies mazā, bet krāšņā Sable. Tās pirmsākumi meklējami ielejas augstā labā pamatkrasta stūrī, kur pirms apmēram 1000 gadiem izveidots Sabiles pilskalns. Arī šī vieta izceļas ar to, ka vispirms to apdzīvojuši Baltijas somi, bet vēlākos laiku posmos tie pārkuršoti. Viduslaikos cauri Sabilei gar Abavas upi veda galvenais zemes ceļš, kas savienoja Kuldīgas, Rendas un Kandavas pilskalnus. Līdz 13.gs. tas bija Vanemas zemes pilsnovada centrs pie Abavas tirdzniecības ceļa.

Foto: Gatis Pīlēģis

18. VIRSAIŠU ŪDENSKRITUMA TAKA

Viršaišu ūdenskritums atrodas dziļā Virbupes sāngravā, kur izbaudāma civilizācijas maz ietekmēta daba – pār dolomītu kāplēm čalo strauts, krastu kraujās atsedzas ieži, krustu šķērsu sakrituši vēja gāzti koki, bet taku ir maz. Par Viršaišu ūdenskritumu tapa plašāk zināms tikai 1998.g., kad tā augstumu un ūdensteces platumu izmērija ģeogrāfs Ivars Strautnieks, apzinot ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos objektus Abavas senlejā. Ģeogrāfam šo dabas pieminekli parādījuši vietējie iedzīvotāji. Tas ir 1,7 m augsts, savukārt platums pavasaros un rudenos var sasniegt 4 m. Šo ūdenskritumu atšķir tas, ka ūdens krīt nevis vertikāli, kā ierasts, bet gan nolīst pār ieslīpu dolomīta atsegumu. 2010.g. tas tika izvēlēts par Gada ģeoloģisko pieminekli.

Taka ir vienvirziena, līdz ar to kopā turp un atpakaļceļā būs jāmēro 2,8 km. Mitrā laikā vairāki takas posmi ir ārkārtīgi slideni, kas rada grūtības nokāpt/uzkāpt pa nogāzēm. Uz takas var būt sakrituši koki, jo taka vijas caur civilizācijas maz skartu mežu. Viršaišu ūdenskritums atrodas privātīpašumā, apmeklējumu lūgums iepriekš pieteikt pa tālruni +371 20037375

No Ceļa Stende – Sabile izbraucot cauri koku audzētavai "Mazsili", pie koka norādes zīmes "Dabas taka"

GPS Lat: 57.09522, Lon: 22.5417

1,4 km (vienā virzienā)

linijveida

ļespējams orientēties pēc uz kokiem krāsotajiem sarkaniem punktiem

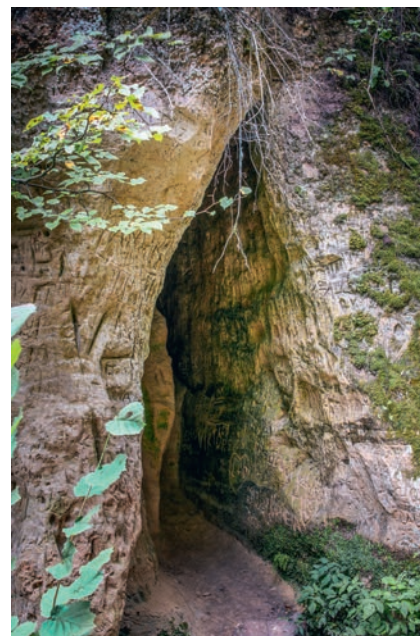

Iestaigāta taka

19. TAKA UZ MĀRAS KAMBARU ALĀM

Ielūkojoties Māras kambaros, iespējams izbaudīt gan dabas veidojumus, gan iztēloties to kulta nozīmi seno kuršu dzīvē. Svētālas, ņemot vērā to dabisko veidošanās procesu, bija reti sastopams svētvieta veids, kādēļ tām tika piešķirta īpaša nozīme. Māras kambaru komplekss sastāv no kanjonveida gravas, kuras augšgalā ir ūdenskritums, bet labā krasta atsegumā divas un kreisā krasta atsegumā viena ala. Alas nosaukums veidojies katoļu garīdznieku ietekmē, kad tie pie senās kulta vietas esot piestiprinājuši Svētās Marijas attēlu, bet Marijas vārds ticis latviskots par Māru. Kultūrvēsturiski nozīmīgā ala saistāma ar 1462.g. dokumentos minēto svētālu Sabiles novadā, kas atrodas Abavas ielejas apkārtnes mežā, pa taku ejot ap 2 km no Sabiles – Rendas šosejas. Jau kopš 19.gs. vairākkārt publicēti

dažādi nostāsti par Māras kambariem, no kuriem viens saistīts ar „svētajām meitām”, kuras šeit dzīvojušas un piektdienas vakaros parasti velējušas veļu, no kā kambari ļoti kūpējuši. Gaišās mēness naktīs Māras kambaros svētmeitas redzamas pat dejojām un aužām. Bet, ja kāds tām tuvojoties, tas paliekot mēms uz visiem laikiem. Takā pa ceļam pieejama arī jauka skatu platforma ar soliņiem Abavas ielejas ainavas vērošanai.

Ģibuļu pagasts

GPS Lat: 57.08240, Lon: 22.37690

0,85 km (vienā virzienā)

linijveida

Norādes zīmes

Dēļu laipa, iestaigāta taka, meža ceļš

20. RENDAS AKMENS KRĀVUMA SENKAPI

Ilgu laiku tika uzskatīts, ka Renda atrodas vistālāk uz dienvidiem esošā "Velna laiva" – arheoloģisko pieminekļu veids, kas Latvijā zināms šaurā reģionā ap Valdemārpili un raksturīgs vēlajam bronzas laikmetam, kur kremāciju paliekas māla urnās apbedītas stilizētas laivas formās akmeņu krāvuma iekšpusē. Tomēr pēc 2000.g. vasarā notikušās arheoloģiskās izpētes LU profesora A.Vaska vadībā tika konstatēts, ka Rendas akmeņu krāvums nav vēl viena akmens laiva, bet tas ir bijis sens kapu uzkalniņš ar akmeņu krāvumiem. Izrakumu laikā iegūtās senlietas (bronzas spirālgredzens, dzelzs šķēpa gals, sīkas krellītes, romiešu monēta) raksturīgas mūsu ēras pirmajiem gadsimtiem. Visticamāk, senkapos apbedīti Baltijas somu senči, laikā pirms vēl kurši sāka virzīties ziemeļu virzienā. Turpat, 0,5 km attālumā virzienā uz Rendas centru atrodas vēl viens interesants dabas objekts – **Īvandes ūdenskritumi**. Īvandes rumba ir apakšējais un lielākais no diviem Īvandes ūdenskritumiem. Tas sniedzas līdz pat divu metru augstumam, stiepjoties 10 m platumā. Savukārt, paejot aptuveni

Rendas senkapi

200 m gar upīti pret straumi, atrodams arī otrs ūdenskritums – Valdātu rumba. Savos izmēros tas ir pusotru metru augsts un aptuveni piecus m plats. Pa vidu šiem abiem ūdenskritumiem, upītes tecējums tiek lauzts vēl vienā vietā, veidojot nelielu kritumu. Pie abiem ūdenskritumiem ir neliela devona smilšakmens un dolomīta atsegumu virkne. Ūdenskritumi ir skaisti ne tikai ar nokrišņiem bagātos gadalaikos, bet arī ziemā, kad ūdens sasalst un veidojas brīnišķīgi ledus zīmējumi.

Renda

GPS Lat: 57.0723955, Lon: 22.2912495

Īvandes ūdenskritums

21. SABLES PILSKALNS

Pilskalnā arheoloģiskajos pētījumos konstatēts līdz pusmetru biezs kultūrlānis, kas apliecina, ka tas bijis apdzīvots, galvenokārt, no 10. līdz 13.gs. Pilskalnam blakus ZA pusē atradusies ap 1ha liela senpilsēta. Arheoloģiskajos izrakumos atrastas dažādas senlietas, ka sniedz liecības par senās Sabiles iedzīvotāju ikdienu, kas sastāvēja no amatniecības, tirdzniecības un lauksaimniecības. Lai gan pilskalns bijis dabiski nodalīts ar divām sāngravām ap 25 m augstā ielejas nogāzes augšmalā, kā arī no neaizsargātās austrumu puses nocietināts ar 3 m dziļu grāvi un 5 m augstu valni, tomēr tas piedzīvojis vairākus iebrukumus. Pats pilskalns minēts 1253.g. zemju dalīšanas dokumentos ar nosaukumu "Zabele".

22. DRUBAZU BOTĀNIKAS TAKA

Šī ir taka botānikas cienītājiem. Taka vijas augšup un lejup pa nogāzi cauri Abavas ielejai raksturīgajām pļavām. Tā veidota 2 lokos – īsākā (1,2 km) un garākā (2 km). Šeit redzēsiet vienu no blīvākajām un skaistākajām kadiķu norām Latvijā. Nogāzes slīpuma atšķirīgie mitruma apstākļi un dažādās augsnes veicinājušas vairāku pļavu tipu veidošanos. Sausajās stepju pļavās nogāzes augšdaļā zied kalnu āboliņš. Šeit un arī zāļu purvā iespējams ieraudzīt dažādas aizsargājamās retās augu sugas.

Z/s Drubazas autostāvvietā

GPS Lat: 57.03040, Lon: 22.59662

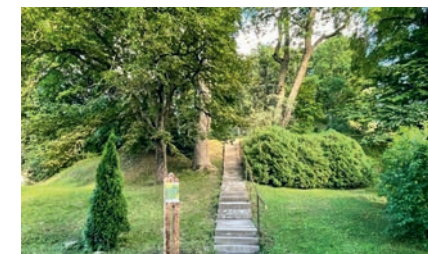
↔ Mazais loks 1,2 km, lielais loks - 2 km

Ņemot vērā tuvumā esošos vīna dārzus, Sabiles apmeklējums būs īpaši saistošs pilngadīgiem apmeklētājiem, tostarp senioriem!

Sabile

GPS Lat: 57.04695, Lon: 22.57668

→& ← Cilpveida

— Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

Dēļu laipa, ietaisgāta taka

Z/s Drubazas (t.sk. vīna degustācija un vizināšanas pa trošu ceļiem pāri Abavai - +371 26342050)

Foto: Ģirts Dzērve

23. BUSES PILSKALNS

Saukts arī par Matkules pilskalnu, domājams, bijis ievērojams senās Vanemas zemes politiskais un ekonomiskais centrs. Tā apdzīvotība aizsākusies jau Bronzas laikmetā un turpinājusies līdz pat 14.gs. Pilskalns ir izcili ainavisks, tā kopējais garums ir ap 200 m un augstums 27 m. Apkārtnē ir labiekārtota un no pilskalna paveras elpu aizraujošs skats uz Imulas ieleju. Tā ir viena no skaistākajām skatu vietām Abavas senlejas dabas parkā. Par dabas krāšņumu tas apbalvots ar diviem Eiropas kultūrvēsturiskā mantojuma karogiem.

24. KALNANSU PURVA TAKA

Kalnansu purva taka ļauj baudīt ļoti skaistu ainavu – purvainu mežu, ezeru un purvam raksturīgiem augiem. Runā, ka šim purva ezeram ir ļoti mīksts, ārstniecisks ūdens. Senatnē nostāsti vēstīja, ka tas varētu būt dziļākais Latvijā, tamdēļ tas tika nosaukts par Bezdibeņa ezeru. Vēlāk tika nosaidrots, ka tā patiesais dziļums ir vien 7 m. Kalnansu purvs ir aizsargājams augstais sūnu purvs.

- *Brūnā norāde pie ceļa Lutriņi-Kabile*
- GPS** *Lat: 56.90632, Lon: 22.39933*
- *1 km*
- *cilpveida*
- *Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas*
- *Dēļu laipa, ietsaigāta taka*

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrs
Strautu iela 4, Sabile
+371 27841827

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

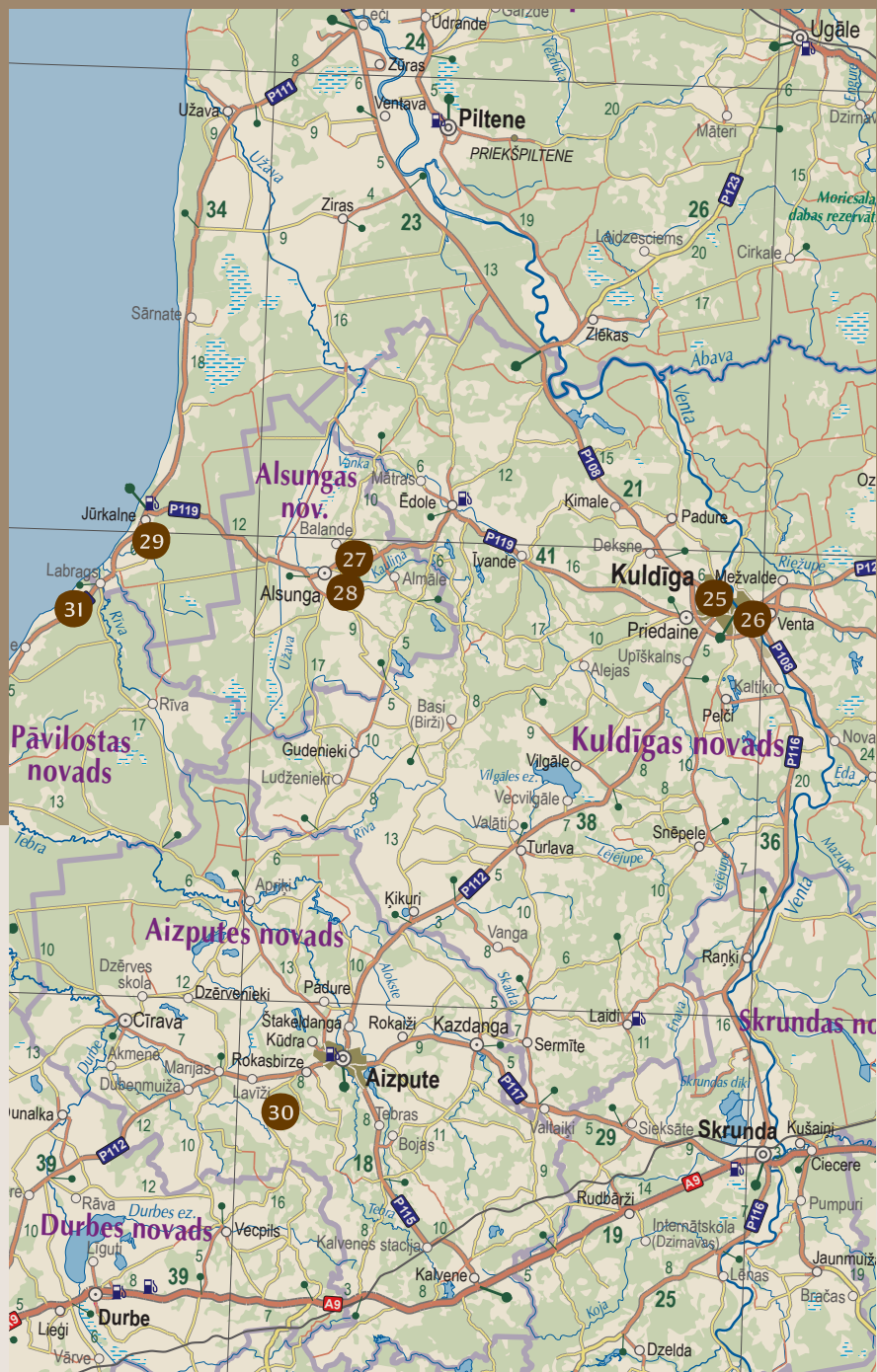
<http://www.visit.sabile.lv/apskates-objekti/vina-degustacijas/>

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Radošā istabiņa Sabilē
Talsu iela 10, Sabile
f *radošaiistabinasabile*
+371 29168161

<http://www.visit.sabile.lv/turisma-pakalpojumi/ekskursijas-gida-pavadiba/>

KULDĪGA, ALSUNGA UN APKĀRTNE

Kuldīga bija senās kuršu zemes Bandavas centrs, kas bija viena no visblīvāk apdzīvotajām kuršu zemēm. Tās nosaukuma izcelsme ir neskaidra, taču uzskata, ka senais kuršu pils nosaukums ir bijis Kuldinga. Līdz ar Mežotni, Jersiku un Tērveti tas bijis viens no ievērojamākajiem Latvijas senajiem administratīvi politiskajiem centriem. Tiek pieļauts, ka tieši šeit atradusies kuršu ķēniņa Lamekina rezidence. Šī kuršu senpilsēta pastāvējusi līdz 1355.g., kad tai ierādīta jauna teritorija tuvāk 13.gs. vidū celtajai vācu mūra pilij. No Kuldīgā celtās Livonijas ordeņa pils sākās Livonijas ordeņa varas izplatīšanās pa Kurzemi un kuršu brīvības apkarošana. Kuldīga kļuva par ordeņa varas viduspunktu Kurzemē, un no tās vācieši veica savus uzbrukumus vairākām kuršu pilīm.

25. VECKULDĪGAS PILSKALNS

Veckuldīgas pilskalns ticis uzskatīts par Kurzemes sirdi, jo tas atradies pašā kuršu apdzīvoto zemju vidū un Ventas ūdens ceļa malā. Pilskalna apskate ļauj iztēloties senā pilskalna varenību, baudīt dabu un tajā rīkotus pasākumus. Pilskalnu pētnieks Ernests Brastiņš jau 1923.g. norādīja, ka senais Kuldīgas pilskalns bijis lielākais kuršu zemes nocietinājums. Tā plakums aizņem veselu hektāru zemes un ap to atradusies apmetne desmit hektāru platībā.

 Kuldīga

GPS Lat: 56.99432, Lon: 21.96078

26. VENTAS RUMBA

Eiropas platākais ūdenskritums 249 m platumā. Vasarā iespējams baudīt veldzējošu peldi vai doties pastaigā pāri norimušajai straumei, bet pavasarī – vērot lidojošās zivis, kas cenšas uzrāpties rumbā. Par Ventas rumbas izveidošanos stāstītas dažādas teikas, kurās „velns apjēmieš aizsērst Ventas upi, lai noslīcinātu Kuldīgas pilsētu un apkārtni. Pašā pusnaktī viņš aizgājis jūdzes divi augšpus Ventas pie Briežu brasla, kur pulka akmeņu, un sajēmis lielu, lielu kaudzi. Jau aizstiepis kaudzi līdz pilsētai un steidzies pēc otras – te piepeši nodārdējis tāds troksnis, ka turienes virsaitis pamodies. Viņš piecēlies, izgājis no istabas – redz: Ventas upe jau pa pusei aizsērsta. Nopratis, ka Velns te kērnājis. Kā nu līdzēties? Aizskrējis uz

vistu kūti, sacirtis ar rokām pa kažoku un iedziedājies kā gailis. Gailis pamodies, domājis, ka otrs gailis dziedājis, un dziedājis arī pats. Velns izdzirdis gaiļa dziesmu, nosviedis otru klēpi zemē un pats aizlaidies...”. Tas, ka par ūdenskritumu zināmas daudzas teikas, liecina, ka jau senos laikos tas bijis mitoloģisks objekts, sena kulta vieta.

 Kuldīga

GPS Lat: 56.96823, Lon: 21.97912

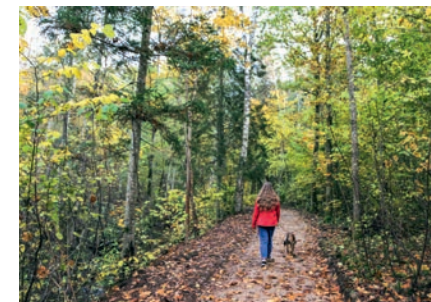

Ventas rumba

27. ŽIBGRAVAS DABAS TAKA

Žibgravas dabas takas nosaukums jau pats par sevi liecina par dabas takas galveno vērtību – gravu, kuras augstums vietām sasniedz 15 m. Taka vijas cauri gravas paugurainajam reljefam gar Kauliņupītes gleznaino, likumoto krastu divos lokos – garajā un īsajā. Garajā takas lokā ir izvietoti informācijas stendi par dabas takā sastopamajiem augiem un dzīvniekiem, teikām un mīklām saistībā ar suitu dialektu, uz kuriem atbildes sniegtas katrā nākošajā stendā. Savukārt īsajam lokam dots nosaukums “Mazātak” un tas ir izbraucams arī cilvēkiem ratiņkrēslos.

 lokveida
 Norādes zīmes un stabiņi
 Iestaigāta taka, grants ceļņš
 “Mazātak” lokā

 Garajam lokam - stāvvietā pie Žibgravas dabas takas

GPS Lat: 56.98430, Lon: 21.57883

 “Mazātak” lokam - stāvvietā pie atpūtas vietas “Dančplacis”

GPS Lat: 56.98412, Lon: 21.58400

↔ garais loks 1,5 km, “Mazātak” 0,5 km

28. DIŽGABALKALNS UN “SPĒLMAŅU KROGS” ALSUNGĀ

Alsungas pirmsākumi saistāmi ar kuršiem, lai gan mūsdienās tā spilgti atpazīstama kā suitu kultūrtelpa un nu jau gandrīz 400 gadus ir vēsturiskā Suitu novada centrs.

Alsunga, agrāk saukta Alšvanga, ir sens kuršu ciems ar šodien zināmiem 3 pilskalniem un 5 senkapiem. Mūdienu Alsunga ar netālu esošo Jūrkalni un Labragu ietilpa kuršu Bandavas zemē, par ko liecina pētījumi par apbedījumiem 10.-12.gs. Alsunga atradās lībiešu un kuršu tautību saskares zonā. Pastāv uzskats, ka līdz 14.gs. valdošā valoda te ir bijusi lībiešu valoda, kuru pakāpeniski pārmāca kuršu valoda. Ar kuršiem tiek saistīti arī sklandrauši, kas gan vairāk pazīstams kā lībiešu ēdiens, bet vēl pēdējos gadsimtos bijis plaši izplatīts visā Kurzemē. Pat nosaukums, iespējams, nāk no kuršu pirmvalodas, jo vārds „sklanda” nozīmē žoga kārts un zedeņu žogs, un sklandrauši Kurzemē saukti arī par žograušiem un dižraušiem. Kā rauši tie pelna īpašu ievēribu, jo pieder pie ļoti seniem cepumu veidiem, uz ko norāda neraudzētā rudzu miltu mīkla. Taču to, kāds tieši kuršu laikā bija sklandrausis, varam tikai minēt, jo divas no tā galvenajām sastāvdaļām – kartupeļi un burkāni – tolaik Baltijā vēl nebija pazīstami.

Alsungas centrā, Dzirnezera krastā apskatāms kuršu pilskalns – Dižgabalkalns. Tas ierīkots savrupā, 8-10 m augstā ovālā paugurā, pilskalna plakumā konstatēts līdz 2 m biezs kultūrslānis.

Blakus pilskalam “Spēlmaņu krogā” iespējams iepazīt un nobaudīt īsteni tradicionālus kurzemnieku ēdienus, kas veidoti, balstoties no paaudzes paaudzē nodotām receptēm, t.sk. sklandraušus. Papildus, vairākās vietās Alsungā,

Dižgabalkalns

interesentiem pašiem ir iespēja vārīt ķīļķēnus ar ribiņām, bakāt rāceņus, strēbt skābputru un nobaudīt raušus un suitu maizi.

📍 “Spēlmaņu krogs”, Alsunga

GPS Lat: 56.98039, Lon: 21.56973

29. MAIZES CEPTUVE “BĒRZIŅI”

Jūrkalnē, kur savijas kuršu un lībiešu tradīcijas, pēc senām dzimtas receptēm “Bērziņu” māju saimnieki cep kviešu un rudzu maizi īstā maizes krāsni. Maizi iespējams ne vien pasūtīt, bet arī pašiem izcept savu kukulīti!

📍 “Bērziņi”, Jūrkalne

GPS Lat: 56.994577, Lon: 21.390556

Maizes ceptuve “Bērziņi” Jūrkalnē

30. BANDAVA – SENAIS CIEMS

Netālu no Aizputes top unikāls objekts – dzīvās vēstures un kultūras centrs – seno kuršu sēta, kurai dots Bandavas vārds – tā godinot šo vēsturisko kuršu zemi. Objekta mērķis – sniegt iespēju autentiskā vidē nodarboties ar seno amatu apgūšanu, trenēties kara mākslā, rīkot pasākumus, festivālus un koncertus, turot dzīvu senču piemiņu un izzināt nelielu, bet būtisku Latvijas vēstures daļu. Iedvesmojoties no Egila Skallāgrimsona sāgas fragmenta par viņa gaitām Kurzemē un balstoties uz

arheoloģiskajiem pētījumiem, ciemā tiek būvētas tam laikam un vietai atbilstošas ēkas un nocietinājumi. Šis objekts ir dzīva un elpojoša vieta, kur vēsturei pieskarties paša rokām!

FB @Bandava

📍 “Upīši”, Kazdangas pagasts

GPS Lat: 56.6999535, Lon: 21.5508804

Foto: Juris Nečajevs

31. STĀVKRASTI

Braucot no Alsungas virzienā uz jūru, noteikti nepalaidiet garām iespēju piestāt un apskatīt vienu no gleznainākajām jūras piekrastēm Latvijā ar trīs iespaidīgiem Kurzemes piekrastes stāvkrašiem – Jūrkalnes, Labraga un Strantes-Ulmales.

Jūrkalne

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Latvijas dizaina veikals KUULD
Baznīcas iela 27, Kuldīga
f kuuldkuldīga
+371 26311310

Salonveikals "Akcents"
Tirgus iela 2, Kuldīga
f akcents.salonveikals
+371 29336471

Salons "Madara"
Liepājas iela 25, Kuldīga
f SalonsMadara
+371 29554466

Alsungas Amatu māja
Skolas iela 11a, Alsunga
f visitAlsunga
+371 26425015

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

<https://visitkuldiga.com/aktivitate/>

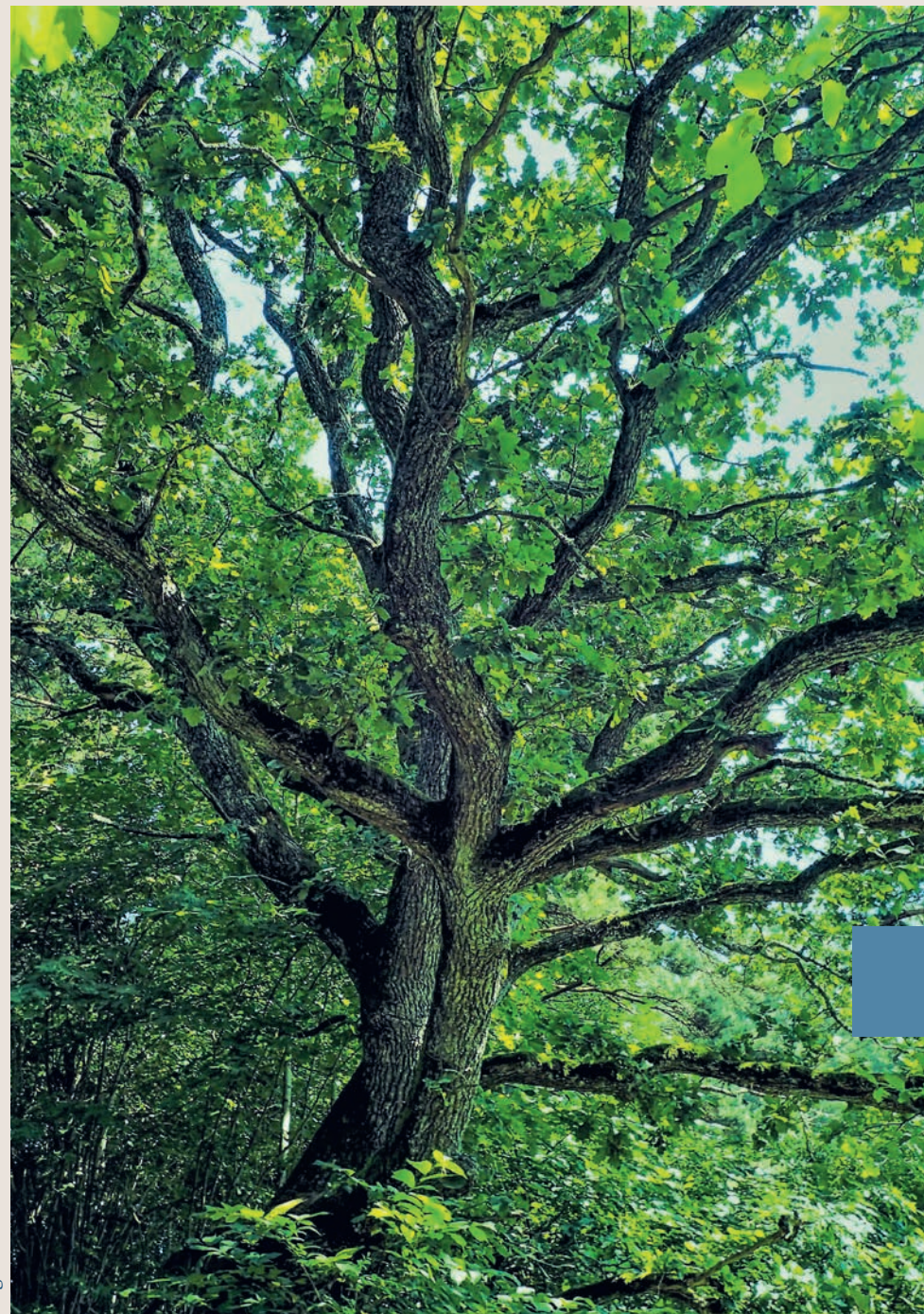

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

<https://visitkuldiga.com/garsa/degustacijas/>

Sklāndraņu cepšanas meistarklases Alsungā

Žibgravas dabas taka

Jau kopš pirmajiem gadsimtiem pēc Kristus Grobiņa ir bijusi kuršu dzīvesvieta. Grobiņa, kas kuršu valodā nozīmē – skābaržu mežs, ir senākā rakstos minētā apdzīvotā vieta Latvijas teritorijā. 9.gs. rakstītajos avotos tā minēta ar nosaukumu Seeburg, kas latviski tulkojama kā Jūrpils jeb Ezerpils. Līdz 7.gs. Grobiņas apkārtnē bija salīdzinoši reti apdzīvota un bija kuršu apdzīvotā reģiona ziemeļu perifērija. Kuršu centrs tolaik bija Vārtājas pilskalns ar apmetni. Savukārt laikā no 7.-11.gs. Grobiņa kļuva par vienu no svarīgākajiem tirdzniecības centriem Austrumbaltijas reģionā un daļu no Ziemeļeiropas tālās tirdzniecības tīkla. Grobiņa glabā liecības par skandināvu vikingu klātbūtni, kas līdz pat 11.gs. vidum bija neatņemama Eiropas ikdienas sastāvdaļa – ceļojot, laupot, tirgojoties. Vēl jo vairāk, Grobiņā, līdztekus kuršiem, ir pastāvējusi senākā zināmā skandināvu izceļotāju kolonija Baltijas jūras dienvidaustrumu piekrastē – laikā no 650.-850.g. kurši un skandināvi ir spējuši savstarpēji sadzīvot Grobiņas apkaimē. Līdz ar to Grobiņas arheoloģiskais ansamblis ir unikāla liecība par dažādu sabiedrību un kultūru saskarsmi un mijiedarbību 7.-9.gs. Baltijas jūras reģionā. Mūsdienu Grobiņa, Liepāja, Durbe un Pāvilosta ietilpa senās Kursas zemes Piemares teritorijā. Tās divi galvenie pārvaldes centri atradās Grobiņā un Durbē. 1253.g. līgumā, ko noslēdza Kurzemes bīskapija ar Livonijas ordeni, Piemares zeme tika sadalīta divās daļās un vairs neparādījās kā ģeogrāfiska vienība. Dienvidu daļu ar Grobiņas un Vārtājas pilīm saņēma Livonijas ordenis, savukārt ziemeļu daļu ar Sakas un Dzinteres pilīm – Kurzemes bīskapija.

GROBIŅA UN APKĀRTNE

Foto: Kristers Reinis

32. DABAS TAKA UN LAIVOŠANAS MARŠRUTS "RĪVAS LOKI"

Rīvas upe jau vēsturiski ir bijusi novadu teritoriju robežupe. Kuršu laikā senā Piemares zeme robežojās ar Bandavu Rīvas upes ietekā ziemeļos.

Laī gan no lielceļa pagaidām vēl neredzēsiet ierasto "brūno zīmi" ar norādi uz taku, tomēr tā ir viegli atrodamā. Sekojiet norādei uz Ulmales-Labraga luterāņu baznīcu, takas sākums atzīmēts ar speciāli veidotu takas nosaukuma zīmi. Maršruts turpinās virzienā prom no jūras, un vijas augšup un lejup pa Rīvas upes lejteces gleznaino senleju. Rīva plūst kanjonveidīgā gravā, kuras dziļums sasniedz 12m. Skatam paveras neskaitāmi upes likloči un stāvie krasta atsegumi, iespējams vērot krāšņus dabas skatus un augu daudzveidību. Ja paveiksies, var ieraudzīt arī zivju dzenīti vai melno stārķi.

Laivošanai upe vairāk piemērota pavasarī un rudenī.

↔ *Pirmais posms: 3 km (vienā virzienā), otrais posms: 3 km (vienā virzienā), trešais posms: 2 km (vienā virzienā)*

→|⊕ *linijveida*

== *Marķēta ar zaļu svītru uz kokiem pirmajā posmā un ar zaļu punktu uz kokiem otrajā posmā; nav marķēta trešajā posmā – jāseko upes krasta linijai*

🚶 *lestaigāta taka*

📍 *Ulmales-Labraga luterāņu baznīca*

GPS *Lat: 56.97027, Lon: 21.34781*

33. ULMALES PIŅŅU BĻODAKMENS

Bļodakmeņi ir vieni no izplatītākajiem līdz mūsdienām nonākušajiem senajiem kulta objektiem, kas palīdz izprast īpatnēju kuršu garīgo priekšstatu šķautni. Piņņu bļodakmens ir visplašāk pazīstamais Latvijas cilindriskais bļodakmens, unikāls arheoloģijas piemineklis, kam piemīt šā tipa kultūrvēsturiskajiem akmeņiem raksturīgais, mākslīgi veidots bļodveida dobums, kurā senāk izvietoti nelieli ziedoņumi. Literatūrā atrodama ziņa, ka tas ticis saukts arī par Dievekļa akmeni un upurakmeni. Bļodakmeņiem ir arī tradicionāli šāda tipa akmeņiem esošās sānmalu rievas, kas ir 3–4 cm platas, līdz 1,5 cm dziļas, kopskaitā 46.

..... ∨

📍 *70 m uz rietumiem no Jaunuzolu mājām, Ulmale*

GPS *Lat: 56.931716, Lon: 21.281333*

34. KŪPINĀTU ZIVJU DEGUSTĀCIJAS PĀVILOSTĀ

Pāvilosta atrodas senās kuršu zemes Piemares ostas vietā. Kopš neatminamiem laikiem kurši bijuši zvejnieki, kas braukuši jūrā un krastā veduši izcilus lomus. Senais zvejnieku arods un zivju kūpināšanas tradīcijas pārmantotas mūsdienās. Šeit iespējams baudīt svaigi kūpinātas zivis, kā arī pašiem „iemēģināt roku” zivju kūpināšanā. Nodarbību ietvaros tiek mācīts kūpināt plekstes (butes), reņģes vai nēģus, bet agrajos viduslaikos kurši uzturā izmantojuši pat 25 dažādas zivju sugas. Bet tas, kādas zivis tiks kūpinātas, būs atkarīgs no laika apstākļiem un tā, kādu lomu izvilkuši Pāvilstas zvejnieki.

Jau Dzelzs laikmetā tikuši lietoti dažādi makšķerēšanas veidi – pludiņu, straumes un grunts makšķeres, kā arī nakts auklas un ūdas, kas neprasija nepārtrauktu makšķerēšanas uzraudzību, bet deva labus lomus. Pašiem izjust makšķerēšanas burvību īpaši interesantie būs piedzīvojumu meklētājiem, kuriem iespējams doties izbraucienā ar laivu jūrā, iejūtoties kuršu kuģotāju ādā, pašiem sagādājot zivis kūpināšanai.

..... ∨

📍 *Brīvdienu māja "Zvilnis", Smilšu iela 17, Pāvilosta*

GPS *Lat: 56.89118, Lon: 21.18681*

35. MEDZES PLUDMALES LAIPA

Medzes apkārtnē atrodas divi kuršu pilskalni – Medzes pilskalns un Mātras (Kalnmaļu) pilskalns. Abi pilskalni tika izveidoti bijušā Baltijas ledus ezera senkrastā. Lai arī abi pilskalni ir ievērojami postīti un apauguši ar kokiem, līdz ar to kā tūrisma objekti nav vizuāli pievilcīgi, to teritorija kā arheoloģisks piemineklis izceļas ar ainaviskām vērtībām un tas iekļaujas senā jūras stāvkrasta ainavā. Šobrīd piekrastes ainavisko skaistumu iespējams baudīt Medzes pludmalē, uz kuru ierīkota ērta pastaigu laipa ar skatu platformu un lieliskiem atpūtas krēsliem.

 Piejūras atpūtas vieta "Liedagi"

GPS Lat: 56.62470 Lon: 21.03591

 0,15 km (vienā virzienā)

 līnijveida

 Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

 Dēļu laipa

36. KAPSĒDES DIŽAKMENS UN ODZIŅU BEDRĪŠAKMENS

Iespaidīgais Kapsēdes dižakmens īpašs ar to, ka daļa no tā ir atšķēlusies, par ko vēsta teika: „Vēlns nozadzis akmeni no Pērkonā pils, taču Pērkonā zagli panācis un ar zibeni akmeni pāršķēlīs.” Cita teika vēsta, ka “šo milzīgo akmeni vedis reiz savos ratos sirms vecītis. Ceļā uznācis bargs pērkonā negaiss, vecītis iztrūcis un akmeni pametis zemē”. Dižakmens izmēri: 5,8m garš, 3,2m plats, 4,3m augsts, apkārtmērs 16,20m. Zināms, ka daļa no akmens 20.gs. sākumā izmantota šķembu ražošanā. Līdz tam akmens bijis vēl lielāks nekā mūsdienās redzamās tā trīs daļas. Pavisam netālu, 5 km attālumā no Kapsēdes dižakmeņa, atrodas vēl viens nozīmīgs kultūrvēsturisks akmens – senais Odziņu bedrīšakmens, kurā apskatāmas bronzas laikmetā seno šejienes iedzīvotāju kulta rituālu laikā ievēdotās bedrītes. Baltijā visvairāk bedrīšakmeņu atrodas Igaunijā (vairāk kā 1750), Lietuvā – vien nedaudz vairāk par 30, savukārt Latvijā – zināmi jau vairāk kā 90, no kuriem 50 atrodas Kurzemē. Tradicionāli bedrīšakmeņus vēsturieki attiecina uz piederību somugriem, taču, tā kā vairāki senie bedrīšakmeņi Kurzemē atrodas pie nozīmīgiem un ilgstoši apdzīvotiem kuršu pilskalniem, ir pamats uzskatīt, ka kurši par šiem dobūmakmeņiem zināja, tos respektēja vai pat izmantoja. Abi dabas objekti ir viegli sasniedzami, uz tiem norāda arī brūnās Nuorodu ženkla pie Grobiņas – Ventspils šosejas.

 Kapsēdes dižakmens – Medzes pagasts

GPS Lat: 56.58674 Lon: 21.10868

 Odziņu bedrīšakmens – Medzes pagasts

GPS Lat: 56.62669 Lon: 21.126309

Kapsēdes dižakmens

37. DURBES PILSKALNA TAKA

Taka ved gar Durbes pilskalnu un Durbes dīķi. Durbes pilskalnā apskatāms piemiņas akmens žemaišu uzvarai pār krustnešiem, kas atvests no Žemaitijas un uzstādīts Durbes kaujas 750.gadadienā. Kad 1259.g. žemaiši sakāva vācu spēkus, sacēlās arī zemgaļi. Nemieru apspiešanai vācu ordeņa mestrs Hornhūzens savāca lielu karaspēku, kas sastāvēja no iesauktiem igauņu, kuršu un senpršu zemes sargiem, kā arī vācu kara pulkiem. Dabūjuši zināt, ka vācu spēki dodas uz Lietuvu, žemaiši pirmie iebruka Kurzemē, kur saņēma lielu kara laupījumu un daudz gūstekņu. Abas armijas satikās pie Trumpes upes ietekas Durbes ezerā – pirms kaujas kurši pieprasīja, lai pēc uzvaras viņiem atdod žemaišu sagūstītās sievas, bērņus un salaupīto mantu. Kad mestrs atteicās šo prasību izpildīt, kurši un igauņi pārtrauca cīņu un žemaiši pilnībā sakāva vācu ordeni, pie kam krita arī ordeņa mestrs, ap 150 bruņnieku un daudz dāņu vasaļu, kas no Igaunijas bija aicināti palīgā. Pēc Durbes kaujas ordenim nācās Kurzemi iekarot no jauna. Durbes pilskalnā apskatāmas arī 14.gs. celtās vācu ordeņpils drupas. Pils pagalmā bijis apjots ar augstu mūri, kura daļa dienvidu pusē vēl stāv. Pilskalna virsotnē izbūvēta arī skatu platforma. Taka piemērota arī cilvēkiem ratiņkrēslā ar asistentu.

Esot Durbē, apskatiet arī putnu vērošanas torni Durbes ezera krastā (Lat: 56.59782; Lon: 21.34384).

 Stāvvietā pie Durbes muzeja

GPS Lat: 56.58979, Lon: 21.36563

 1,8 km

 lokveida

 Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

 Dēļu laipa, grants ceļņš, bruģis

Skatu tornis:

pieejama atpūtas vieta pie Durbes ezera

38. DIŽLĀŅU ELKU KALNS

Svētvietas un Elku kalni Kurzemē zināmi vairākās vietās un daļa to atrodas netālu no kuršu pilskalniem. Šī tradīcija ir izplatīta arī Lietuvā.

Kurzemē zināmākie elku kalni – Dunalkas, Durbes, Gaviezes, Asītes, Gramzdas, Dižlāņu, Vērgales, Saulītēnu Pilspurvs, Aizviķu pilskalns, Kazdangas Roņu Baznīcas kalns. No pilskalniem tie atšķiras ar to, ka ir samērā lēzeni, ar vairākām ieejas vietām un tiem nav bijusi primāra aizsardzības funkcija. Mūsdienās Dižlāņu Elku kalna plakumā atrodas divstāvu ķieģeļu celtnes drupas (baronu Keizerlingu bijušais lūgšanu namiņš un kapliča) un Keizerlingu dzimtas kapu vietas, kuras iezīmē granīta un čuguna pieminekļi.

 Vecpils, Vecpils pagasts

GPS *Lat: 56.6238, Lon: 21.4865*

39. RĪGAS ZOO FILIĀLE "CĪRUĻI"

Rīgas Zoodārza filiālē "Cīruļi" apskatāmi 38 sugu savvaļas dzīvnieki un 12 sugu un visdažādāko šķirņu mājdzīvnieki. Zoo lepnums ir neparastās un leģendām apvītās Latvijas zilās šķirnes govīs. Dzīvnieku vērošanai šeit ierīkots ērts celiņu tīklojums un zoo apmeklējums būs patīams baudījums visai ģimenei, jo dzīvniekiem iespējams piekļūt pavisam tuvu.

 "Cīruļi", Kalvenes pagasts

GPS *Lat: 56.57163, Lon: 21.60991*

 rigazoo.lv/filiale-ciruļi

40. AKTĪVĀ TŪRISMA CENTRS „KURŠU VIKINGU APMETNE”

Ālandes upes ielejā, kur senlaikos vikingu kuģi iebraukuši Piemares ezerā, izveidots aktīvā tūrisma centrs "Kuršu Vikingu apmetne", kas piedāvā lielsku iespēju izzināt kuršu dzīves veidu agrajos viduslaikos, iejusties vikingu tēlos, izzināt leģendas, patīkami atpūsties ģimenes un draugu lokā. Tur var doties izzinošā ceļojumā ar kuršu liellaivas atdarinājumu pa seno vēlā dzelzs laikmeta ūdens ceļu – Ālandes upi. Brauciena laikā tiek atklātas leģendas, ko stāsta Ālandes upes ūdeņi un dižais Skābaržu kalns, vieta, kur stalti stāvējusi Seeburg (Jūrpils). Piedāvājumā ir arī Īstenā kuršu vikinga tests - kompleksā programma, kuras ietvaros ir 5 senās prāta, ķermeņa un gara veiklības disciplīnas, kā arī naksnīgā mistērija SEEBURG.

 Pilādžu iela 3, Grobiņa

GPS *Lat: 56.53406 Lon: 21.15124*

 www.grobinasvikingi.lv

Ālandes taka

41. ĀLANDES UPES PARKA TAKA

Taka vijas gar Ālandes upes līkļiem cauri mūsdienu Grobiņai. Visa maršruta garumā informatīvajos stendos ir iespēja iepazīt stāstus un daļu no Grobiņas arheoloģiskā ansambļa. Ceļā iespējams redzēt Grobiņas pilskalnu, senpilsētu, senkapus. Parks un pastaigu taka ir piemērota, lai pārvietotos kājām, ar velosipēdu, kā arī tā būs ērta vecākiem ar bērnu ratiņiem un cilvēkiem ratiņkrēslā ar asistentu. Ālandes upes parku iespējams izbaudīt arī ar laivu pa Ālandes upes ceļu.

Grobiņas arheoloģiskais ansamblis

sastāv no vairākiem viena laika arheoloģijas pieminekļiem: Grobiņas pilskalna (Skābarža kalna) un senpilsētas, Priediena senkapiem, Atkalnu senkapiem, Smukumu senkapiem un Porānu (Pūrānu) senkapiem, kas kompakti izvietoti Grobiņā un tās tuvākajā apkārtnē. To apstiprina Grobiņas arheoloģiskajā ansambļi atrastās materiālās liecības, kas pašlaik apskatāmas vēstures muzejos Liepājā, Rīgā un Sanktpēterburgā. Grobiņā esošie arheoloģiskie pieminekļi palīdz iztēloties, kā šeit izskatījās pirms vairāk nekā tūkstoš gadiem. Senkapi un pilskalns, kas kompakti izvietoti Grobiņā un tās tuvākajā apkārtnē, uzbūvēti ikviena

fantāzijās īstu viduslaiku ainavu, kas aizraus īstenu vēstures mīļus visos vecumos. Šobrīd Grobiņas arheoloģiskais ansamblis atrodas UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā un tas ir pirmais solis uz iekļaušanu starptautiskajā UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

 Grobiņas Livonijas ordeņa pilsdrupas

GPS Lat: 56.53513, Lon: 21.16260

 2,75 km (vienā virzienā)

 līnijveida

 Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

 Dēļu laipa, grants ceļš, iestaigāta taka

 vasaras sezonā (var piekļūt klāt, bet nav speciāli pielāgota)

Grobiņas arheoloģiskais ansamblis

42. LIEPĀJAS MUZEJS

Viens no lielākajiem pašvaldības muzejiem Latvijā, nozīmīgs nacionālās kultūras mantojuma glabātājs un popularizētājs. Tajā glabājas daudzi unikāli eksponāti, starp tiem arī skandināvu bilžakmens – Grobiņas stēla (akmens plāksne ar zīmējumu), kas atrasta Priediena senkapos un tiek datēta ar 7.gs. Bez bilžakmens muzejā ir arī kuršu senlietas, no kurām liela daļa atrastas Grobiņas apkārtnē, tādējādi glabājot liecības par vikingu ceļojumiem un mijiedarbību ar tādām vietējām kultūrām kā kurši Austrumbaltijas piekrastē. Tāpat arheoloģiskās liecības apstiprina, ka cits citam līdzās dzīvojuši skandināvi, kurši un, iespējams, arī citas tautības, bet nav pierādījumu vikingu politikājam

kundzībai reģionā, kas neraksturīgi vikingu apdzīvotām vietām. Liepājas muzeja lepnums ir netālu no Durbes Dīriem atrastie 12.-13.gs. kuršu karotāju elitei raksturīgie ugunskaņi ar tur atrastām bagātām piedevām – platasmens āvas cirviem, sudraba rotātām zirglietām, šķēpu galiem, divasmeņu zobeniem un pat vietējas formas bruņucepuri, kādas tolaik varēja atļauties tikai vadoņi vai izcilākie karotāji. Tīcis izteikts pieļāvums, ka šeit apbedīta daļa 1260.g. Durbes kaujā kritušo kuršu karotāju.

 Kūrmājas prospekts 16, Liepāja

GPS Lat: 56.510860 Lon: 21.002270

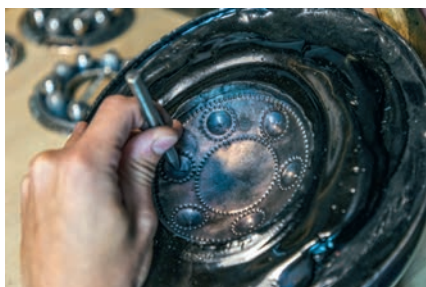
 www.liepajasmuzejs.lv

43. LIEPĀJAS AMATNIEKU NAMS

Kurši bijuši prasmīgi amatnieki, nodarbojoties gan ar koka, gan metāla apstrādi, gan rotaslietu veidošanu un podniecību. Mūsdienās Liepājas amatnieki strādā pielietojot dažādas pārmantotas amatniecības prasmes un veidus, kā arī radot sava novada tradīcijās balstītus mūsdienīgus mākslas priekšmetus. Apmeklējot amatnieku namu, aroda meistari ievadīs katra amata noslēpumus, ļaujot izjust ilgā laikā koptās tradīcijas un prasmes. Amatnieku namā varēsiet aplūkot dažādus meistardarbus, tostarp arī pasaulē garākās krelles no dzintara, kas bijis viens no kuršu rotu elementiem. Tās ir 123 m garas un vairāk nekā 19 kg smagas, tapušas no liepājnieku saziēdotiem dzintaru gabaliņiem. Liepājas Amatnieku namā strādā 16 amatnieki, kuri kopš 2011.g. apvienojušies biedrībā „Saiva” ar mērķi saglabāt un popularizēt sava novada amatniecību un mākslas unikalitāti. Amatnieku namā meklējami meistari šādos amatos: aušanā un tautas tērpu izgatavošanā, tekstilmozaikā, rotkalšanā, sveču darināšanā, pišanā no klūdziņām, dzintara apstrādē, ādas plastikā, keramikas darināšanā un dziju krāsošanā. Amatnieki ieinteresēs tos, kam patīk pašiem darboties ar rokām, neatkarīgi no viņu vecuma.

 Dārza iela 4/8, Liepāja

GPS Lat: 56.5073, Lon: 21.01716

44. BERNĀTU DABAS PARKS

Bernātu dabas parks ar tā piejūras kāpu mežu ir īpašs ar tā reljefu un ir viena no Dienvidkurzemes novada lielākajām vērtībām. Dabas parkā ierīkotas 7 izziņas takas ar vairāk kā 150 vides objektiem – skulptūrām, lapenēm, skatu torni, ainavu rāmjiem u.c. Vides objekti atklāj senču mantojumu, rakstu zīmes, stāstus par Dienvidkurzemi un Nīcu. Katra no takām ir veltīta saviem latviešu mitoloģijas dievībai – izveidotas Saules, Laimas, un Mēness takas. Katra taka sākas un beidzas ar savu simbolu un vārtiem. Katra taka ir savādāka un aicina piedzīvot dažādas sajūtas un aktivitātes. Māras taka ir garākā (1,4 km) un bagātākā ainaviskiem skatiem un reljefiem. Laimas taka ir parka centrālā taka, kas izvijas cauri visai parka teritorijai. Uz Saules takas var sastapt daudz smilšainu kāpu un skatu torni laivas formā. Pa Mēness taku jādodas, ja gribas izšūpoties, pa Jumīša taku, lai šķērsotu tiltu, izejot cauri divām iespaidīgām, aptuveni 5 m augstām kuršu siluetu, koka figūrām. Pērkona takas ir divas, katra savā parka galā, asociatīvi atgādinot divus zibeņus. Un visbeidzot, Dieva taka – īsākā, bet varenākā, jo atrodas ielejā starp divām augstām kāpām. Uz takas izvietoti

vien divi soli, kuri aicina apmeklētājus apsēsties, ļaujoties apcerīgām domām un šīs vietas varenības baudīšanai. Esot dabas parkā, noteikti apskatiet arī “Zaļo staru” – Latvijas galējā rietumu punkta atzīmi un Bernātu pludmales laipu!

 Stāvieta pie kafejnīcas “Dzintariņš”

GPS Lat: 56.37890, Lon: 20.98590

 dažādas distances

 lokveida

 Norādes zīmes

 Dēļu laipa, iestaigāta taka

TRADICIONĀLĀ ĒDIENA RECEPTĒ:

MIEŽU PLĀCENIŠI AR SPEĶA MĒRCI

Sastāvdaļas:

Miežu milti

Cūkas pusgalva (ja nav cūkas pusgalvas,
tad nepieciešams sviests taukumam)

Kūpināts cūkas cauraudzis

Saldais un skābais krējums

Sāls

Miežu kukulišus gatavo samīcot miežu miltus ar buljonu, ko iegūst novārot cūkas pusgalvu. Veido viendabīgu masu, pievienojot nedaudz sāls. Ja nav buljona, tad pievieno sviestu. No mīklas masas veido nelielus kukulišus (līdzīgi kā kotletītes) un liek vārīties verdošā buljonā (vai ūdenī). Vāra līdz gatavi.

Pie kukulišiem var ēst izvārīto cūkas pusgalvu vai gatavot speķa mērci. Mērces gatavošanai izmanto cūkas cauraudzi, sagriežot un apacepot uz pannas, nobeigumā pievieno uz pusēm saldo un skābo krējumu, sāli pēc vajadzības.

Gataviem kukulišiem pārlej speķa mērci.

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Izjādes ar zirgiem "Stiebrīšos"
"Stiebrīņi", Paplaka, Virgas pagasts

Apmeklējumu pieteikt iepriekš:
+371 26534780, kanuatvars@inbox.lv

Tiek piedāvātas izjādes dabā ar zirgiem un ponijiem, vizināšanās sacikšu pajūgos gar Virgas upi un Prūšu ūdenskrātuvi. Izglītojošas ekskursijas grupām. Ekskursijā ikviens, kas vēlas, var nesteidzīgi iepazīt Paplakas stacijas apkārtni un tās vēsturi braucot ratos vai kamanās un izdzīvot kādu no daudzajiem stāstiem, kuri izziņāmi "zirgu stāstu takā".

Keramikas darbnīca "Virzas"
"Virzas", Paplaka, Virgas pagasts
www.virzas.lv

Apmeklējumu pieteikt iepriekš:
+371 26534381, martinscukurs@inbox.lv

Iespēja izmēģināt roku gan pie podnieka virpas, gan ar ģipša formiņām, gan vienkārši izveidojot interesantas lietas. Saimnieki piedāvā arī pavigrināties trauku apgleznošanā. Darbošanās ilgums parasti ir no 1 līdz 2h. Pēc spraiža darba iespējams atpūsties pie ugunsкура un apskatīt Paplakas tuvējo apkārtni. Iespējama arī iegādāties dažādus unikālus māla izstrādājumus.

Aktīvās atpūtas parks "Godiņu Piedzīvojuma platforma"
Saraikņu Liepkalni, Vērgales pag.
+371 29706803, www.adventuretime.lv

Iespēja baudīt uz ugunsкура pagatavotu gardu ēdienu, zāļu tēju ar pašmāju medu, sēžot pie ugunsкура vai staigājot pa mežu klausīties Āra Godiņa pašizgatavoto koku flautas skanējumu. Piedāvā iznomāt velo, teltis.

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Jūras Rotas Pāvilstā
f Jurasrotas
+371 29401273

Ziemupes KulTūrBode
f KultūrBode
+371 26338229

Liepājas tūrisma informācijas birojā un Dienvidkurzemes novada tūrisma informācijas centros Pāvilstā un Ziemupē.

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

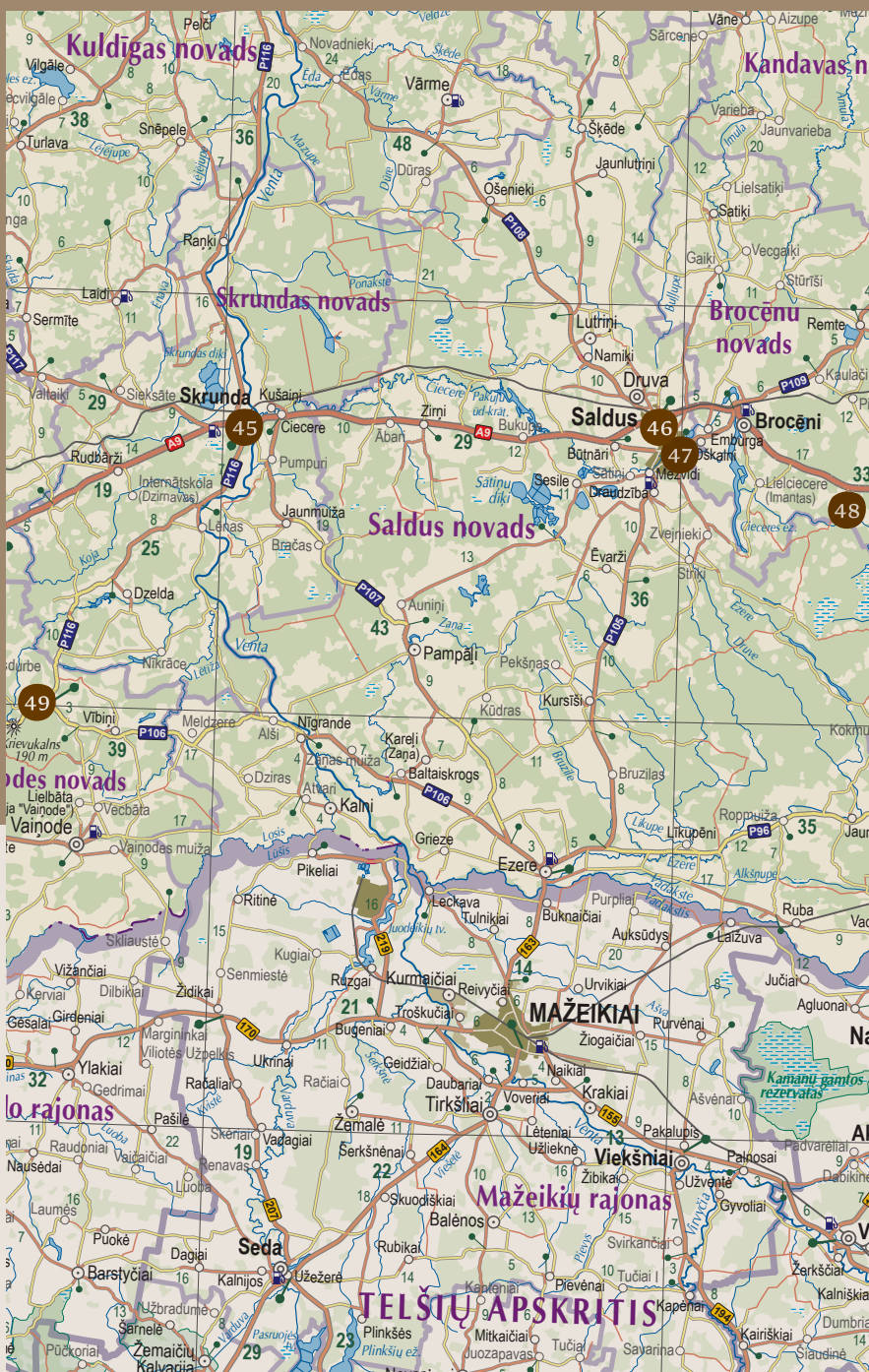
Martas kiosks
Lielā iela 56a, Grobiņa
f Martas-Kiosks
+371 26197185

Grobiņas mājražotāju un amatnieku produkcija.

Zemnieku saimniecība "Saiva" Pāvilstā
f @pavilostasnegis

Vasaras sezonā – kūpinātas zivis.
Ziemas sezonā – cepti un kūpināti nēģi.
Piedāvājumā arī ceptu nēģu meistarklases.

SALDUS, SKRUNDA, EMBŪTE, PRIEKULE

Kādreizējā kuršu zeme, kas dēvēta par “Zemi starp Skrundu un Zemgali”, šobrīd aptuveni atbilst Saldus novada teritorijai. Šī ir neliela teritorija, kuras nosaukums rakstītajos avotos parādās 1230.g.

Ne Livonijas

Indriķa, ne Vecākajā

Atskaņu hronikā tā netiek nosaukta.

13.gs. 30-tajos gados Kurzemē un Zemgalē darbojās Romas pāvesta sūtņi (legāti) Alnas Balduīns (Balduīns no Alnas), kas veica pārrunas ar tobrīd ievērojamāko senās Kursas valdnieku Lamekinu par Romas pāvestam tieši pakļautas valsts – Kurzemes bīskapijas – izveidošanu. 1230.g. šāds līgums tiek noslēgts. Zeme starp Skrundu un Zemgali pieminēta minētājā līgumā kopā ar deviņām tā laika kuršu teritorijām (“zemēm”) kā Ventava, Bandava, Piemare, u.c.

Mēs neko daudz nezīnām par kuršu “zemju” iekšējo sociālpolitisko

organizāciju, bet ir skaidrs, ka

tām bijusi pietiekami augsta

patstāvība, kas balstīta augstā

brīvo iedzīvotāju militarizācijā,

kas redzams ievērojamā kapos līdzdoto ieroču apjomā 12.-13.gs.

“...un lepnie kurši arī,

Kam ļoti tikās kari.

Jo tie bij` dēku kāri...”

Pāvesta sūtņa ar kuršiem slēgtie

līgumi, kas tiem paredzēja gandrīz

pilnīgu neatkarību (izņemot katoļticību,

pakļautību tieši pāvestam un karos pret

nekristītajiem) nebija pa prātam Livonijas

Ordenim, kas sāka aktīvu militāru

pretdarbību, jo Kurzemes pakļautība

tieši pāvestam to nodalītu no pārējās

Livonijas. Pieļaujams, ka zemes starp

Skrundu un Zemgali centrs ir bijis Saldū,

kur atrasti arī kuršiem raksturīgie ieroči.

Rakstītajos avotos Saldus (“Salden”) minēts 1253.g., kad šī teritorija

nonāk Livonijas Ordeņa īpašumā.

45. SKRUNDAS PASTAIGU TAKA GAR VENTU

Ventas upes krastā atrodas **Skrundas pilskalns**, kas ir populāra gan vietējo iedzīvotāju, gan tūristu atpūtas vieta. Pilskalnā izveidota estrāde un to ieskauj kuršu ķoniņu, kas kādreiz pārvaldījuši Skrundas pilsnovadu, stilizētajiem koka krēsliem. Par pilskalnu vēsta teikas – gan par pazemes ejām, gan par balto sievieti "Ventas Vārava", kas iznāk reizi simts gadu laikā. Gar pilskalnu izveidota pastaigu taka, kas ļauj izbaudīt skaistos dabas skatus, vērot putnus un Ventas mierīgo plūdumu. Gar pastaigu taku uzstādīti arī soliņi, atpūtas un ugunsкура vieta un izveidotas vairākas pieturas

vietas, lai vērotu gleznaino Kurzemes ainavu un izveidota sajūtu taka.

Stāvlaukums pie Skrundas estrādes, Saldus iela 23, Skrunda

GPS Lat: 56.67338, Lon: 22.02398

1,6 km

lokveida

Norādes zīmes

Grants celiņš

46. SALDUS PILSKALNS

Ainaviskais Saldus pilskalns atrodas Saldus ezera krastā, un uz to vienreizējs panorāmas skats paveras no blakus esošā Bilļu kalna, kur izveidots plašs stāvlaukums. Pilskalns datējams ar agro dzelzs laikmetu un ticis apdzīvots arī 12.gs. Pilskalns kopš sendienām apstrādāts lauksaimniecībā, tāpēc tā kultūrslānis ir noarts. Skatu laukumā Bilļu kalnā iespējams uztaisīt arī lieliskus foto pie tūristu iecienītajiem Saldus pilsētas nosaukuma burtiem. Ainavisku skatu cienītājiem iespējams apmeklēt arī netālu

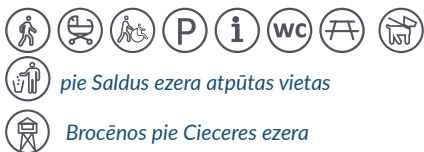
esošo **Cieceres ezera skatu torni**, kas atrodas uz mākslīgi veidota uzbēruma Cieceres ezera krastā un tā kopējais augstums sasniedz 30 m.

Pilskalns: Saldus

GPS Lat: 56.67093, Lon: 22.5117397

Cieceres ezera skatu tornis:

GPS Lat: 56.6567291, Lon: 22.5528831

pie Saldus ezera atpūtas vietas

Brocēnos pie Cieceres ezera

Cieceres ezera skatu tornis

47. PODNĪCA "SAULES LIETAS"

Kapelleru nama pagrabstāvā darbojas podnīca "Saules lietas", kur keramiķe Dita Zagorska darina dažādus māla traukus, ņemot vērā tradīcijas un zināšanas par dažādiem vēstures posmiem. Traukus senie kurši izgatavoja no māla, tomēr

atšķirībā no citām baltu ciltīm, piemērām, latgaļiem, to izstrādājumi bija daudz vienkāršāki, bez izteiktām dizaina īpatnībām. Podnīcā iespējams iegādāties dažādu meistarū veidotu svēpēto (melno) keramiku un pašiem mācīties darboties ar mālu. Pagalmā atrodas svēpētās keramikas ceplis un regulāri notiek cepla atvēršanas pasākumi, ļaujot sajūst senā aroda praktiskās izpausmes. Praktiskā darbošanās būs saistoša ikvienam neatkarīgi no vecuma un iemaņām.

Kapelleru nams, Striķu iela 7, Saldus

GPS Lat: 56.66506, Lon: 22.49458

48. BIŠU DRAVA "KĀRES"

Jau senenos laikos Kurzemē bija tūkstošiem bišu jeb doru koku, kur senie kurši ievāca medu, ko izmantoja kā dabisko saldinātāju. Senā biškopības veida – dore – būtība ir mākslīgi veidots, parasti garenisks dobums koka stumbrā 2 – 4 m augstumā. Kurzemē plaši pazīstamais biteniēks Jānis Vainovskis ar vairāk kā 20 gadu pieredzi biškopībā nodarbojas ar ceļojošo dravniecību, katrā sezonā vairākkārt pārvietojot ap 300 bišu saimes:

no mežiem uz pļavām, no pļavām uz druvām, no druvām uz purviem un siliem. Bites medu sāk vākt jau aprīlī ar pirmajiem pūpolu un blīgznu ziediem, ceļu turpinot pāri pieneņu pļavām un liepu alejām līdz pat sila viršu rudenīgajiem mētrājiem. Tādējādi senās tradīcijas tiek turpinātas un iedzīvīnātas jaunās formās, piemērām, bišu dravas "Kāres" lepnums ir medus ar ogām. Tas tiek ražots izmantojot īpašu tehnoloģiju, jo ogas netiek pasterizētas vai vārītas, tādejādi saglabājot ogu uzturvērtību, krāsu, garšu un aromātu. Bišu dravā "Kāres" tiek piedāvāta iespēja ne tikai nobaudīt un iegādāties medus produkciju, bet arī piedalīties tās tapšanā, apgūstot gadsimtiem saglabājušās prasmes. Saldie mirkļi patiks ikvienam!

"Kāres", Blīdenes pagasts

GPS Lat: 56.64019, Lon: 22.69121

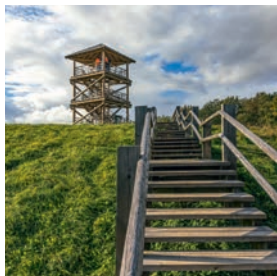
49. EMBŪTES SENLEJA

Embūtes apvidus ir kalnains un ainavisks, tajā savulaik atradusies viena no varenākajām kuršu pilīm, kas ietilpa Bandavas teritorijā. Senleja plešas apmēram 4 km apkārtnē un tai cauri vijas jauka dabas taka. Senleja tiek uzskatīta par senu svētvietu, tā apvīta ar teikām un nostāstiem. Ieeju senlejā simbolizē stilizētas senlejas vārtu zīmes – 2 kuršu zobeni – kuršu vadoņa Induļa un viņa drauga Pūdiķa atstātie zobeni un vairogņi, katrs savā ceļa pusē, kas sargā ceļu, kurš ved uz Embūtes senleju un Joda leju. Zobeni rada mītisku noskaņu un joprojām norāda uz diženo kuršu klātbūtni Embūtes senlejā. Teika vēsta, ka pili nosargāt palīdzējis pats Jods, nobērdams tai priekšā aizsargvalni, kas šobrīd pazīstams kā Joda dambis.

Ejot dabas taku, apskatiet Embūtes agrākās muižas un vācu bruņinieku pils drupas, Embūtes baznīcas drupas, kuršu zobenus, Induļa un Ārijas koka skulptūras, skatu torni, Joda dambi un ieleju, Joda pēdakmeni, pilskalna avotiņu, kuršu jeb Induļa pilskalnu un dzirnavu dīķa slūžas.

- ∨
- Embūtes TIC, Embūte**
 - GPS** Lat: 56.50560, Lon: 21.81922
 - 3 km**
 - lokveida**
 - Norāde uz Joda dambi, tālāk var viegli orientēties pēc takas**
 - lestaigāta taka, kāpnes**

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Rokdarbu veikals "Rūķu istaba"
Striķu iela 14, Saldus
+371 26423495

Veikaliņš "Amatnieku namiņš"
Raiņa iela 5, Vaiņode
+371 29196937

Amatnieku namiņš ir saimnieces lolota sirdslieta – vieta Vaiņodē, kuras pamatā ir Vaiņodes un tuvāko novadu amatnieku un mazo ražotāju produkcijas iegāde un ne tikai.

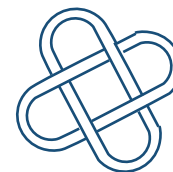
KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Zirņu ēdienu degustācija
Zirņu pagasts, Bērzu iela 4, Saldus novads
+371 28878917

Zirņu pagasta biedrība "Riekstkodis" Edītes Zusmanes vadībā nodarbojas ar tradicionālā kulinārā mantojuma izpēti un piedāvā iespēju nobaudīt visdažādākos ēdienus, kuru pagatavošanā izmantoti zirņi – zupas, pankūkas un pat bubertu, kā arī dažādas uzkodas, piemēram, saldus un sāļos zirņu žagariņus, žograušus ar zirņiem, zirņu pastēti un pīrādziņus. Iepriekšēja pieteikšanās.

Mazā alus darītava „Saldalus”
Striķu iela 65, Saldus
www.saldalus.lv

"Saldalus" ir viena no pirmajām un mazākajām alus darītavām Latvijā, kurā tiek tradicionāli brūvēts gards, stiprs un dzīvs alus (5 veidi). Viss process ir roku darbs, arī darītavas iekārtas ir saimnieka paša veidotas. Nelielām apmeklētāju grupām, iepriekš piesakoties, saimnieki piedāvā ekskursiju ar degustāciju un individuāli plānotus pasākumus. Ekskursijām nepieciešama iepriekšēja pieteikšanās, pieejamas no aprīļa beigām līdz oktobrim.

Podnīca "Saules lietas" Kapelleru namā

Vaiņodes beķereja
Brīvības iela 2, Vaiņode
+371 29173989

Šī ir vieta, kur iespējams iegādāties ar mīlestību gatavotu maizi un gardumlietas, ceptas milzīgā, ar malku kurināmā, maizes krāsnī. Saimniece piedāvā ekskursiju, praktiskās darbošanās kā ģimenēm tā skolēnu un citām grupiņām, izbaudot procesu no mīklas mīcīšanas līdz jau gatavam produktam. Iespējams pieteikt arī ēdināšanu grupām. Ekskursijām nepieciešama iepriekšēja pieteikšanās.

P KUR PIEDZĪVOT KO ĪPAŠU?

Piedzīvojumi seno vikingu apmetnē
Lutriņu pagastā
GPS 56.738170, 22.425797
+371 26268883, +371 25423324

Biedriba "Wirsaitis" piedāvā jauniešiem saturīgi pavadīt laiku dabā, meža apmetnē, un papildināt zināšanas par dabu un vēsturi. Te var apgūt izdzīvošanas iemaņas, piemēram, iekurt uguns-kuru, kā arī izmēģināt šaut ar loku un gaisa šauteni vai mest cirvi īpaši ierīkotā "tēmētavā". Iespējams rīkot nometnes ar nakšņošanu mežā. Tiek piedāvātas dažādas darbnīcas – var darināt ādas rotas, vaska sveces vai gatavot senās lāpas. Jaunieši var spēkoties cīņā ar maisiem un spēlēt dažādas āra spēles. Apmetnē ir arī atpūtas un ugunsкура vieta.

Piedzīvojumi seno vikingu apmetnē

RUCAVA UN APKĀRTNE

Rucava ir bagātīga tradicionālās kultūras mantojuma vieta. Mūsdienų Rucava, Nīca, Dunika un Pape atrodas senās Kursas zemes Duvzares teritorijā un ir bijusi kuršu apdzīvota vieta jau 1.g.t. beigās pr.Kr. Šejienes kurši bijuši jūras braucēji, karotāji, zemkopji, zvejnieki un amatnieki. Duvzares teritorijā, kuras platība bija tikai 400 km², ietilpa arī daļa mūsdienų Priekules un Lietuvas teritorijas – Būtiņģe un Impilte. Dokumentos pirmo reizi Rucavas vārds minēts 1253.g., kad Duvzares zeme tika sadalīta starp Kurzemes bīskapiju un Vācu ordeni. Šī apkārtnē ir bagāta ar piejūras pļavām, purviem, mežiem un tās iepazīšana ļaus atgriezties līdzsvarā ar dabu, kas bijusi kuršu spēka un ikdienas dzīvesziņas pamatā. Dabas parkā "Pape" ar tā plašo jūras piekrasti, Papes ezeru, savvaļas zirgu ganībām, Nidas purvu un Ķoņu ciemu piedāvā izjust brīvas dabas vilinājumu un apjaust dabas, dzīvnieku un cilvēku mijiedarbību. Dunikas purvs, kas ir jau 7000 gadus vecs un pieredzējis arī kuršu laikus, ļauj iegrimt nesteidzīgā pastaigā un salīdzinoši neskartā dabas burvībā. Dabas ritmi bijuši pamatā kuršu ikdienas ritējumam un līdzsvars dabā iedvesmojis viņu garu un vairojis spēku.

50. DUNIKAS PURVA TAKA

Dunikas purvs, kas pazīstams arī kā Tīrspurvs, ir viens no lielākajiem un skaistākajiem Kurzemes sūnu purviem, un tajā iespējams doties mierīgā pastaigā pa garāko purva taku Latvijā. Dunikas purvam ir arī nozīmīga kultūrvēsturiska vērtība, jo tajā atrasts 9.gs. unikāls kuršu senlietu depoziāts, kurā ietilpuši divi egles dēļu vairogā, liecinot par purva apkārtnē notikušajām cīņām, un vīrieša apģērba detaļas (apmetnis, kapuce, kājauti), kas ir ļoti nozīmīgs avots visas Austrumbaltijas apģērba vēsturē. Dunikas purva dienvidu pusē plešas unikālā Luknes skābaržu audze, kas ir vienīgā vieta Latvijā, kur lielās platībās aug baltie jeb parastie skābarži. Šīs īpašās audzes teritorija ir apmēram 11ha, un pastaigājoties pa to var pārņemt sajūtas, ka esam nevis Latvijā, bet kādā citā – tālākā Centrāleiropas zemē, kur zaļo līdzīgi skābaržu meži. Dunikas purva dienvidaustrumu malā atrodas maza apdzīvotā vieta – Lukne, pie kuras zināmi divi senie kulta akmeņi – bedrīšakmeņi, kas atrodas netālu no bijušās Luknes muižas un dažu simtu metru attālumā no Latvijas - Lietuvas robežas. Abu kultūrvēsturiski nozīmīgo akmeņu virsmās saskatāmas seno cilvēku

darbības pēdas – ievērotas sfēriskas formas bedrītes. Mūsdienās Kurzemes dienvidos esošā Lukne ir ļoti nomaļa vieta. Taču senvietas, kas atklātas 2006.g., liek domāt, ka senie cilvēki Luknē dzīvojuši jau pirms apmēram 2000 gadiem! Pastaiga dabā patiks gan mazākiem, gan lielākiem atpūtniekiem, ko radīs neparastais purva skaistums. Nedaudz var būt apgrūtināta ieešana laipas vidusdaļā sliktā laipas stāvokļa dēļ (ielūzuši, izpuvuši dēļi), līdz ar to esiet uzmanīgi un skatieties zem kājām. Atpakaļceļu var mērot pa to pašu ceļu vai iet apkārt purvam pa grants ceļu. Gidu pavadībā purvu iespējams iziet arī ar purva korpēm.

- **Sākums:**
Laipas sākums ziemeļu pusē
- GPS** *Lat: 56.28120, Lon: 21.38282*
- *5 km (vienā virzienā)*
- *linijveida*
- *Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas*
- *Dēļu laipa, iestaigāta taka*

51. EZERSKOLAS UPURAKMENS

Ir kultūrvēsturisks, iespējams, mitoloģisks akmens. Tā apkārtmērs ir 8,6 m. Nostāsti vēsta, ka pie akmens bijusi arī **svētbirzs**. Mūsdienās uz akmens plakaniskās virsmas apmeklētāji nereti ziedo sīknaudu. Netālu no akmens aug vēju aplauzta dižliepa ar apkārtmēru 5,15 m, kuru dažkārt sauc par Upurliepu.

Pavisam netālu no Ezerskolas upurakmens Papes ezera krastā pie Kalnišķu strauta atrodas savdabīga izskata **Putnu slēpnis**, uz kuru ved taciņa ar koka laipu un tas nedaudz atgādina japāņu namiņu. Rudeņos pacietīgākie vērotāji šeit var novērot teju visas Latvijas putnu sugas!

- **Ezerskolas upurakmens:**
Nicas pagasts
- GPS** *Lat: 56.22635, Lon: 21.07140*
- **Putnu slēpnis**
- GPS** *Lat: 56.22115; Lon: 21.06281*

Papes ezera taka

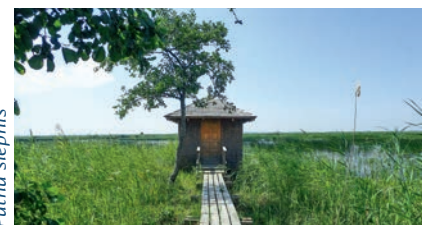
Apkārt Papes ezeram iespējams doties arī garākā pārgājienā vai ar velu, un pa ceļam redzēt gan šos, gan daudzus citus apskates objektus. Veicot maršrutu kājām, izvēlieties piemērotus, ērtus apavus, lai izturēto garo distanci. Atkarībā no sezonas var būt daudz odu un dunduru, ieteicams attiecīgi saģērbties un nodrošināties ar pretinsektu līdzekļiem.

Ezerskolas upurakmens

- **Sākums:**
Papes apmeklētāju centrs Dzintarvēji
- GPS** *Lat: 56.15066, Lon: 21.03089*
- *32 km (tikai taka); 36 km (ar apskates objektu apmeklējumu)*
- *lokveida*
- *Norāžu stabiņi ar baltu piktogrammu "Gājējs ar nūju"*
- *grants ceļš, meža ceļš, pļauta taka, smilšains liedags*
- *Atpūtas/piknika vieta: Papes ezers*
- GPS** *Lat: 56.15066, Lon: 21.03089 un pie Savvaļas zirgu un taurogju ganībām*

Putnu slēpnis

Savvaļas zirgu un tauru ganības

Sensenos laikos, pirms cilvēks sāka aktīvi nodarboties ar lauksaimniecību, savvaļas zirgi jeb tarpāni, līdzīgi kā tauri un sumbri, bija ierasta dabas sastāvdaļa. Tie bija 1,2-1,3 m augsti (skaustā), drukni, pelēki zirgi ar tumšu svītru pār muguru, tumšām zeburveida svītrām uz kājām, tumšām krēpēm un asti. Daži savvaļas zirgi Baltijā bija sastopami vēl viduslaikos, taču pilnībā izzuda 19.gs. Par savvaļas zirgu atdzimšanu jāpateicas poļu profesoram Vitelani, kurš, atlasot izmīrušajam tarpānam vislīdzīgākos Polijas zemnieku mājas zirgus, uzsāka to atgriezenisko selekciju.

Pirmos 18 savvaļas zirgus Papes dabas parkā ieveda 1999.g. un tā bija pirmā vieta Latvijā, kur šos dzīvniekus palaida ganīties. Katru pavasari pie Papes ezera dzimst jauni kumeli un šobrīd zirgu skaits jau tuvojas simtam! 2004.g. vvaļas zirgiem pievienojās arī taurogovis.

Lielo zālēdāju – taurogovju, savvaļas zirgu un sumbru – loma dabā bija un joprojām ir būtiska, jo tie sekmē bioloģiski daudzveidīgu pļavu veidošanos un nodrošina citu augu un dzīvnieku sugu eksistenci.

Apmeklējot ganības, dažviet iespējams arī piekļūt **Papes ezera** krastam, kas atver skatam patiesi iespaidīgu sirreālu ainavu. Ezers atrodas mazāk kā 1 km attālumā no

Papes ezers

 Savvaļas zirgu un taurogovju ganības, Nicas pagasts
GPS Lat: 56.19242, Lon: 21.08329
 <https://www.pdf-pape.lv/lv/apskates-objekti/2-savvalas-zirgi-un-tauri>

Papes ezers

52. SAVVAĻAS ZIRGU UN TAURU GANĪBAS

Baltijas jūras. Tas ir aizaugošs lagūnveida ezers un tas ir ļoti sekls – ezera vidējais dziļums ir 0,5 m. Ezerā starp niedrājiem atrodami arī divi milzīgi akmeņi – Lankuču un Veitu dižakmens, uz kuriem neparastu sajūtu cienītāji var mēģināt aizbrīst.

Liels dižakmens atrodas arī Papes ezera austrumu krasta palienes pļavās, tas ir Pesu jeb Bātupšķu dižakmens, kurš senāk bijis sena kulta vieta. 13.gs. rakstos ir pieminēts, ka Duvzares zemē atrodas Duvzares svētais ezers, un tiek uzskatīts ka tas, iespējams, ir Papes ezers. Biļetes ganību apmeklējumam iespējams iegādāties informācijas kioskā pie ieejas un jums būs iespēja vērot zirgu un taurogovju ganāmpulkus pavisam tuvu zinoša dabas parka gida pavadībā. Savvaļas zirgu un taurogovju ganību apmeklējums aizņems apmēram stundu.

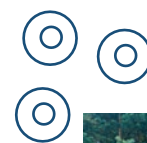
53. EKOLOĢISKO PROCESU TAKA UN ĶOŅCIEMS

Dabas procesu taka sniedz iespēju ceļotājiem iepazīt Papes dabas parka lejasdaļu caur piecām ekosistēmām: ezers, pļava, mežs, purvs un kāpas. Katra no pieturvietām stāsta, kā veidojas dabas ainava dažādu dabas procesu ietekmē.

Taka iet gar Ķoņu ciemu virzienā uz **Nidas purvu**, kas ir vienīgais purvs Latvijā, kurš atrodas tik tuvu Baltijas jūrai un tas ir viens no vērtīgākajiem purviem Latvijā. Purva rietumu pusē izbūvēta dēļu laipa, kas aizved pie skatu platformas purva vērošanai. Tālāk taka pagriežas uz jūru un ved gar jūras krastu pa vienreizēji baltu liedagu atpakaļ līdz Papes kanālam Papes ciemā.

Ķoņu ciems ir viena no retajām pērlēm Eiropā, kur apskatāms unikāls vēsturisks zvejniekiems, kas līdz mūsdienām saglabājis zvejniekciema apbūves autentiskumu. Ķoņu ciemā grupām ir iespējams pieteikties ekskursijai pa Papes Ķoņu ciemu un uzzināt vairāk par vēsturisko ciema apbūvi. Var iepazīties arī niedru jumtu likšanu, jo Kuršu iniciatīvas fonds, ar projektu atbalstu, regulāri veic vēsturisko ēku rekonstrukciju.

Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja **zvejnieku sēta "Vītolnieki"**, kas atrodas Ķoņu ciemā jūras tuvumā, ļauj baudīt

Ķoņu ciems

Zvejnieku sēta "Vītolnieki"

kuršu ikdienā neatņemamo jūras kranti, vēju un saulrietus. Šeit var apskatīt senās ēkas, kuru celtniecībā izmantoti dabiski materiāli – māls, koks, akmens un niedru jumti, kas korē nostiprināti ar "stāgu gaiļiem"; darba rīkus, apģērbus un unikālo, vairāk kā 1100 gadus vecu vienkoča laivu. Skarbā piejūra ne tikai rādījusi kuršu raksturu, bet arī nodrošinājusi nepieciešamos resursus gan tirgojoties un laupot, gan velkot vadu piekrastē, ko iespējams izmēģināt arī šobrīd.

 Sākums: Papes apmeklētāju centrs Dzintarvēji
GPS Lat: 56.15066, Lon: 21.03089
 9,6 km
 lokveida
 Norāžu stabīni ar dzelteniem aplišiem
 iestaigāta taka, grants ceļš, purvā dēļu laipa, meža ceļš, smilšains liedags

Ekoloģisko procesu taka

54. TRADĪCIJU NAMS "ZVANĪTĀJI"

Tradīciju nams "Zvanītāji", kurā rosās Rucavas tradīciju kluba biedri, piedāvā pieredzēt dažādu paaudzēs saglabātu tradīciju mūsdienīgu interpretāciju. Visbiežāk Rucavas viesiem tiek piedāvāta tradicionālās kultūras programma „Rucavas goda mielasts”, kura laikā tā dalībniekiem ir iespēja iejusties tradicionālajā rucavnieku svinību atmosfērā un izbaudīt kādu no tradicionālajiem rucavnieku ēdieniem, kas idejiski pārmantoti no kuršu laikiem – īstu rupjmaizi, sklandraušus, ko šeit sauc arī par žograušiem, balto sviestu ar kartupeļiem, riezi vai rīvētu kartupeļu kukulišus ar sātīgu krējuma mērci. "Zvanītāji" joprojām saglabājis savu pirmatnējo izskatu – masīvus griestu dziedus, lielu un mājīgu saimes istabu ar mūrīti un maizes krāsni, un dabīgu, nekrāsotu koka grīdu. Ķēķī joprojām apskatāms mantelskurstenis. Māja ir papildīta ar 19.gs. zemniekiem raksturīgu iedzīvi – senām stellēm, pamatīgu saimes

galdu, senām gultām, skapi, šūpuli, dažādiem saimniecībā izmantotiem priekšmetiem un rīkiem. Turpat apskatāmi arī Rucavas tautastērpi, dažādi cimdi, zeķes un citi meistarū darījumi. Dalība tradīciju turpinātībā būs īpaši interesanta vecāka gadagājuma tūristiem, bet vērtīgi tas būs arī bērniem un jauniešiem.

"Zvanītāji", Rucava

GPS Lat: 56.161521, Lon: 21.161599

Vizīti jāpiesaka iepriekš pa tālruni +371 26814051

TRADICIONĀLĀ ĒDIENA RECEPTĒ:

AUZU ĶĪSESENE VAI ŽŪRIS

(pēc SERDES ekspedīcijas par Dienvidkurzemes izzūdošajiem ēdieniem 2021. gadā materiāliem rekonstruēta recepte)

Auzu miltus vai auzu pārslas ieber bļodā un aplej ar siltu ūdeni. 1 daļa auzu, 2 daļas ūdens. Atstāj uz diennakti vai ilgāk siltā vietā, lai masa sabriest un ieraudzētos nedaudz skābena. Masu caur marli izspiež un liek uz lēnas uguns vārit, kamēr sabiezē. Vārot noteikti maisa, lai nepiedeg. Masu salej bļodiņās. Var ēst gan siltu, gan aukstu. Klāt pēc izvēles var likt cukuru, ievārījumu, sviestu, speķa mērci, krējumu vai taukus.

55. SVENTĀJAS UPES IELEJAS TAKA

Taka sākas Rucavas Muižas kalnā, kas ir Rucavas apkārtnes augstākā vieta. Tā ir īpaša ar skaisto skatu uz Sventājas upes ieleju un turpat aiz upes esošo kaimiņu zemi Lietuvu. Grandiozā skata baudīšanai muižas kalnā ierīkota ērta un plaša laipa ar skatu platformu. Kurzemes hercogistes laikā (16.-18.gs.) šeit atradās Kurzemes hercogu muiža, no kuras saglabājušies vairs tikai pagrabamati. Mūsdienās šeit ierīkots dendroloģiskais parks. Kad izbaudīts vienreizējais skats, arī pašiem jādodas upes virzienā lejup, pa Sventājas upes ielejas pastaigai taku, kas aizvijas gar Leju svētavotu līdz pat atpūtas vietai pašā robežzemes krastā. Šeit var atvilkt elpu, uztaisīt kādu foto pie Latvijas-Lietuvas robežstaba un turpināt ceļu atpakaļ uz Muižas kalnu.

Leju svētavots jau kopš seniem laikiem ir pazīstams kā kuršu kulta vieta, kurā atstāti ziedojumi. Kuršiem bijis paradums senlietas ziedot salauztā veidā, piem., ar nolūku bojātas kādu rituālu ceļā vai degušas ugunī. Teika vēsta, ka „Dievs senajiem kuršiem bija atvēlējis trīs upes: Bārtu, Ventu un Sventu, kuru apkārtnē piedzimis un uzaugusi skaista, čakla un visu mīlēta meitiņa vārdā – leva. levu apprecēt vēlējies kāds jauneklis no upes otras malas. Tomēr, lai aizkavētu levas aiziešanu, svētā Māra pavēlēja visiem sākt stipri raudāt, lai Sventas upe pārplūstu un tā aizšķērsotu ceļu pie meitenes svešiniekam. Bet mīlestība

Nidas purvs

Sventājas upes ieleja

Sākums:
Rucavas Dendroloģiskais parks

GPS Lat: 56.15858, Lon: 21.22212

2,3 km

cilpveida

Nav marķēta, taču var viegli orientēties pēc takas

iestaigāta taka, grants ceļš, dēļu laipa

Rucavas muižas kalna laipa ar skatu platformu

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Maizes ceptuve "Alejas"
Rucavā
f @alejasmaizesceptuve

Malkas krāsni cepta maize,
grauzdiņi, citi miltu izstrādājumi.
Vasarā darbojas arī kā kafējnīca.
Piedāvājumā arī meistarklases.

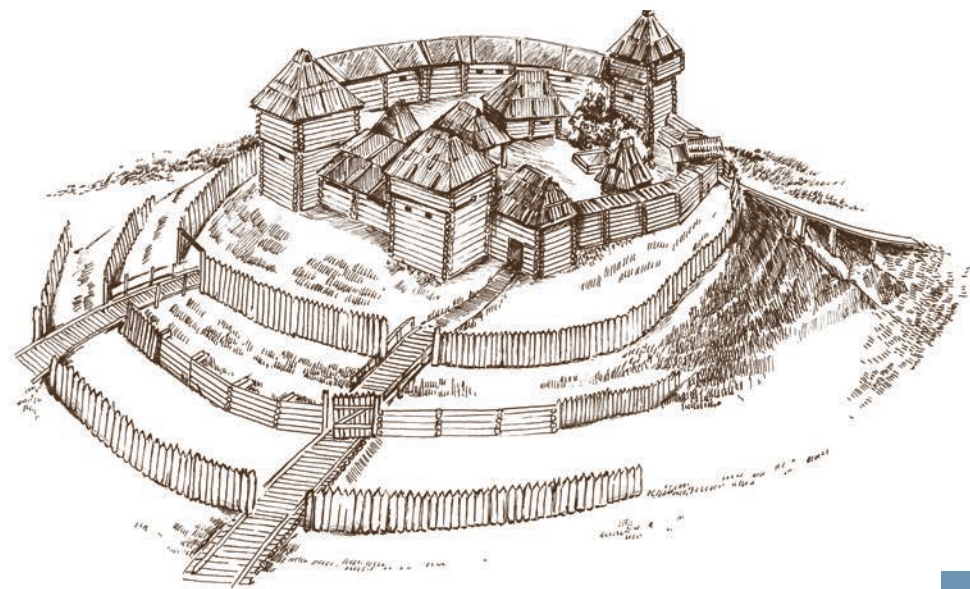
Zvejnieka māja "Oskars"
Jūrmalciemā
+371 26656628

Svaigi kūpinātas zivis un degustācijas

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

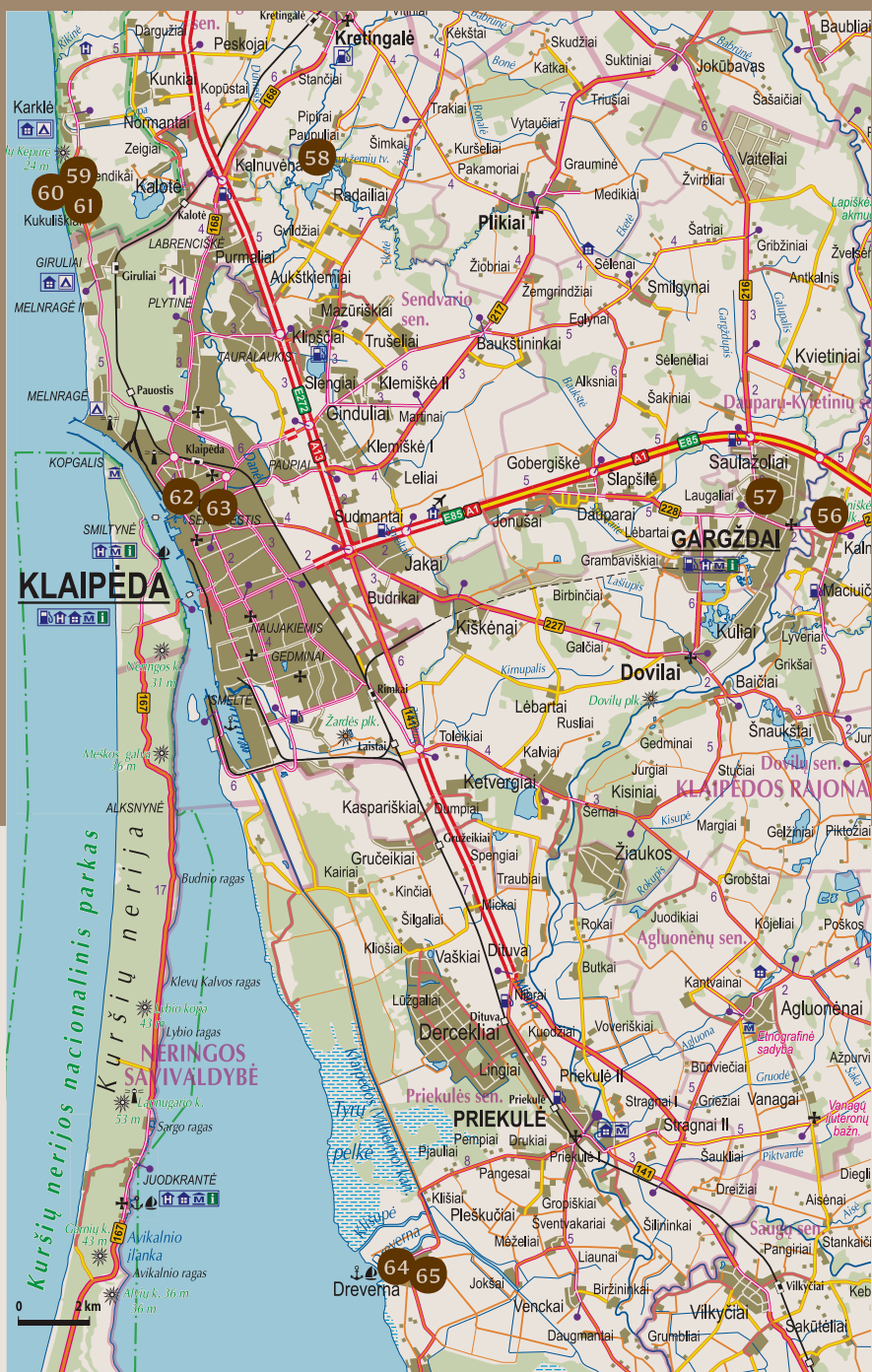
Dienvidkurzemes novada tūrisma informācijas
centros Rucavā, Aizputē, Embūtē, Nicā, Priekulē.

PILSKALNI

Vislabāko iespēju izziņāt baltu sentautu dzīvesvietas un dzīvesveidu mums šodien sniedz pilskalni, kas senāk bija novadu centri ar spēcīgiem nocietinājumiem. Pilskalns pats par sevi ir kalns uz kura agrāk mūsu senči sāka veidot apmetņu vietas. Pilskalni pildīja ne tikai militāru funkciju, bet arī tika izmantoti kā vieta, kur norisinājās tautas sapulces, maiņas darījumi un citas sociāli nozīmīgas darbības. Pie dažiem pilskalniem atradās arī priekšpilis un senpilsētas, kuras apdzīvoja zemāka ranga ļaudis. Celtņu būvniecībā pārsvarā tika izmantots koks un māls, jo akmens izmantošana piļu veidošanā aizsākās vēlāk (13.gs.). Pilskalnu būvniecība sākās jau ~9.-8.gs. pirms Kristus, taču to uzplaukums – no 5. līdz 8.gs.

Šobrīd Latvijā pavisam atklāti aptuveni 570 pilskalni, savukārt Lietuvā vairāk kā 1000, taču jaunātkāto pilskalnu skaits aizvien aug.

Klaipėda ir dibināta 13.gs., pašā mazākajā un visvairāk uz dienvidiem esošajā kuršiem piederošajā zemē – Pilsātā. Par pilsētas aizsākumu tiek uzskatīts 1252.g., kad 1.augustā

Kursas bīskaps Heinrihs noslēdza līgumu ar Vācu ordeņa pārstāvi Livonijā Eberhardu fon Zeini. Līgumā bija paredzēts Mēmeles (jeb Nemunas) un Daņģes upju satekā būvēt pili. Sākās gadsimtiem ilgas cīņas starp lietuviešiem un vāciešiem, kuru virpuļos nonāca arī Pilsāta zemes kurši. Klaipėdas pils, tolaik saukta par Mēmelburgu, bija svarīga Ordeņa valstij un naidīga Lietuvas Dižkunigaitijai. Šis fakts noteica dinamisko pils un pilsētas vēsturi. Uzbrukumi, ugunsgrēki, pārkārtojumi, modernizēšana – tā bija Klaipėdas pils ikdiena, kurā dzīvoja arī pils apkārtnē dzīvojušie kurši. Kad pēc daudziem gadiem pilsēta zaudēja militāro nozīmi, pils sāka nīkuļot. 19.gs. otrajā pusē pēdējie pils ķieģeļi tika iemūrēti vecpilsētas ēkās. Šodien Klaipėda ir miera, kultūras un radošuma osta. Iepazīšanās ar Klaipėdu var būt romantiska, pilna ar vēsturiskiem, kultūras vai citiem negaidītiem atklājumiem. Vienu dienu šeit var staigāt pa rāmu pludmalī, nākamajā – aktīvi pavadīt laiku pie jūras, izbaudot vējdēļu sportu vai apmeklējot Jūras muzeju, Pulksteņu muzeju vai Pils muzeju.

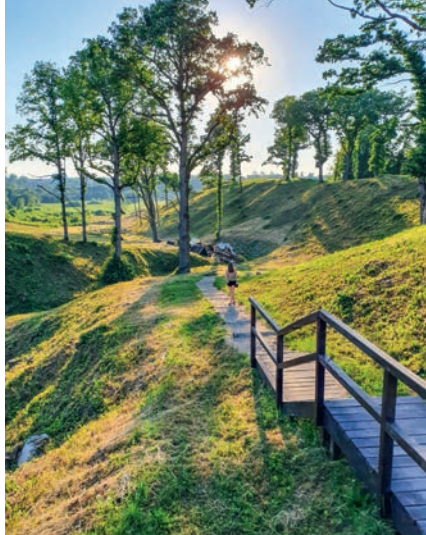
Klaipėdas rajona centra – Gargždu – rašanās vēsture sākas no Kalnišķes pilskalna pie Gargždiem, kurš reiz dēvēts Gargsdas vārdā. Pie pilskalna bijusi pils minēta 1253.g. Kursas dienvidu daļas dalīšanas aktā. Klaipėdas rajonā pilskalnu, kas atgādina par kuršu laikiem, ir ne viens vien. Eketes pilskalns ir pats lielākais un, visticamāk, bija viens no varenākajiem kuršu pilskalniem pirms Klaipėdas rašanās. 9.–13.gs. pilskalns bija nozīmīgs politisks, militārs un ekonomisks centrs. Otrs Klaipėdas rajona pilskalns – brīnišķīgais Dovilu pilskalns, kas atrodas Dovilu apdzīvotās vietas nomalē pie Minijas krasta, pazīstams, pateicoties daudzām leģendām par kunigaiti Dovilanu, nogrimušām pilīm un bagātībām. Šo kuršu zemi iepazīsiet, ceļojot pa apkārtni, pavadot atvaļinājumu laiku tūrisma saimniecībās vai nobaudot tradicionālos zivju ēdienus. Apmeklējot Drevernu, varat izbraukt ar senatnīgu reisa buru kuģi “Dreverna” vai piedalīties izglītojošā programmā par vikingu laiku ēdieniem.

KLAIPĒDA UN APKĀRTNE

56. KALNIŠĶU (GARGŽDU) PILSKALNS

Kalnišķu (Gargždu) pilskalns, kas atrodas pretī Gargždu pilsētai, otrpus Minijas upes ielejai, liecina par Gargždu pilsētas vēstures sākumu, kad 1253.g. pirmo reizi rakstos minēta kuršu pils Garīda. Uzbērumu un grāvju kaskāde, nocietinājumi un stāvas nogāzes liecina, ka šeit kādreiz bijusi diezgan varena pils. Atjaunotais Kalnišķu pilskalns šobrīd ir ļoti pievilcīgs tūrisma galamērķis, no kura paveras panorāmas skats uz Gargždu pilsētu.

 Kalnišķu ciems, Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.71060, Lon: 21.41620

57. KLAIPĒDAS RAJONA TŪRISMA INFORMĀCIJAS CENTRS

Klaipēdas rajona tūrisma informācijas centrs piedāvā interaktīvi iepazīt kuršu vēsturi, rotaslietas un ieročus. Ar viedo tehnoloģiju palīdzību ikviens var pieļaut kuršu tērpus, nofotografēties tajos un lejupielādēt fotogrāfijas savā telefonā. Apmeklētāji šeit aicināti arī noskatīties 3D animācijas filmu par Gargždu pilsētas vēsturi no laikiem, kad šeit bija purvi, līdz pat mūsdienām, kā arī uzvilkt virtuālās realitātes brilles, lai dotos uz mūsdienu kuršu ciemu Kalnišķu (Gargždu) pilskalnā.

 Kvietīņu iela 5-2, Gargždai, Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.71100, Lon: 21.39964

 www.klaipedosrajonas.lt

58. EKETES PILSKALNS

Eketes pilskalns bija viens no lielākajiem un varenākajiem kuršu pilskalniem. 9.-13.gs. pilskalns bija nozīmīgs politiskais, militārais un ekonomiskais centrs. Tolaik pilskalnu aizsargāja pieci mākslīgi zemes uzbērumi un četri grāvji, un gar nocietinājumiem pletās plaša apmetne. 1972.g., veicot pilskalnu un apmetnes arheoloģisko izpēti, tika atrasti dažādi seni ieroči, rotaļlietas, ikdienas darba instrumenti, kas raksturīgi 1.-13. gs. Mūsdienās pilskalnā tiek svinēti tradicionālie saulgrīžu svētki – Jāņi.

 Sendvario sen., Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.79864, Lon: 21.17844

59. DZINTARA MEKLĒŠANAS NOSLĒPUMI

Dzintars ir priedes pārakmeņotie sveķi, kas pēc sveķu izdalīšanās no kokiem pakāpeniski nokļuvuši smilšu augsnē un pēc tam izgulsnējušies jūrā. Baltijas dzintars ir 40 miljonus gadu vecs un pie mums to, pārsvarā, atrod Sembas (Kaļiņingradas) pussalā, Kuršu kāpā un Kurzemes piekrastē.

 Plocio iela 54, Karkle, Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.80694, Lon: 21.07341

60. TERAPIJAS KARKLĒ

Ikviens, kurš ierodas Karklē, ir aicināts izmēģināt īpašas terapeitiskās nodarbības un dažādas izglītojošas programmas. Viensētā "Karkelbeck Nr. 409" iespējams baudīt dzintara un skaņas terapiju ar skanošām bļodām, fraktāļu zīmēšanu, deju kustību un skaņu terapiju, masāžas u.c. Lai pieteiktos nodarbībām, lūgums iepriekš reģistrēties pa tālr. +37046 446990 vai e-pastā info@karkelbeck.lt.

Plocio iela 10, Karkle, Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.80173, Lon: 21.07062

www.karkelbeck.lt

61. HOLANDIEŠU CEPURE

Ledājam atkāpjoties, Lietuvas piekrastē izveidojās unikāla morēnas grēda, ko sauc par Holandiešu cepuri. Krauja paceļas 24,4 m virs jūras līmeņa. Tiek uzskatīts, ka kalns ieguvis nosaukumu "Holandes cepure", jo tas ir līdzīgs holandiešu cepurei, skatoties no jūras puses. No kraujas paveras skats uz jūru, stāvo krastu un akmeņaino pludmali.

Karkle, Klaipēdas raj.

GPS Lat: 55.79830, Lon: 21.06726

62. KLAIPĒDAS PILSVIETA

Klaipėdas pils ir viena no senākajām vietām, no kuras sākās pilsētas vēsture. Klaipėdas pilsēta cēlusies no apmetnes, kas atradās netālu no pils. Klaipėdas pils, toreizējā Mēmelburga, pirmo reizi minēta 1252.g., dokumentā, kurā Livonijas ordeņa virsmestrs Eberhards

fon Zeine un kuršu bīskaps Heinrihs vienojās par pils būvniecību starp Nemunas un Daņģes upēm. Tajā pašā gadā tika uzcelta koka pils. Tagad pils teritorijā atrodas Pils muzejs, konferenču centrs un Otrā pasaules kara ekspozīcija "Muzejs 39/45".

Priēšpilio iela 2, Klaipėda

GPS Lat: 55.70575, Lon: 21.12902

www.mlimuziejus.lt

63. IZGLĪTOJOŠĀ PROGRAMMA „IEPAZĪSIM BALTU ROTAS“ KALĒJU MUZEJĀ

Kalēju muzejs tika izveidots, lai saglabātu Klaipėdas reģiona vēstures un kultūras pieminekļus. Izglītojošā programma "Iepazīsim Baltu rotas" ļauj iepazīt seno rotu tehnoloģijas, baltu rotu dažādību, ornamentus, to nozīmi. Praktiskajā nodarbībā var izgatavot kuršu rotaslietas no neapstrādāta misiņa.

Šaltkalviu iela. 2, 2 a, Klaipėda

GPS Lat: 55.70665, Lon: 21.13701

www.mlimuziejus.lt

64. VIKINGU LAIKA ĒDIENU DEGUSTĀCIJA

Izglītojošās programmas laikā dalībnieki tiek iepazīstināti ar 9.-12. gs. ēdieniem, gatavošanas veidiem, izmantotajiem dārzeņiem un garšvielām, Lietuvas teritorijā esošo pilskalnu zooarheoloģiskajiem un bioarheoloģiskajiem atradumiem, kā arī citiem ar ēdienu gatavošanu saistītiem atradumiem. Balstoties uz 9.gs. Birkas pilsētā (Zviedrija) sadedzinātu apbedījumu atradumiem, izglītojošās programmas dalībnieki paši gatavo miežu maizes pīrādziņus un cep tos uz ugunsкура pavarda. Tie ir sevišķi garšīgi kopā ar kaņepju sviestu. Savukārt balstoties uz Kukulišķu pilskalna atradumiem, saldumu mīļiem iespējams pagatavot prosas-medus ēdienu un baudīt to ar zīļu kafiju vai zāļu tēju (pēc izvēles). Aktivitātes laikā tiek prezentēti arī arheoloģiskie tērpi un atradumi no Žviju, Tītuvēnu un Laivii apbedījumu vietām.

📍 *Mokyklos iela 1, Dreverna, Klaipėdas raj.*
GPS *Lat: 55.52025, Lon: 21.24575*

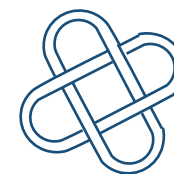

Photo: Eduardas Bareika
www.bareika.lt

65. BURĀŠANA AR SENO KURŠU JOMAS BURU KUĢI

Kuršu jomu var apskatīt, ar seno Kuršu jomas buru kuģi dodoties Drevernas kruizā. Laivu ar ietilpību līdz 30 personām iespējams iznomāt vai nu vienkāršiem, nelieliem atpūtas braucieniem pa Kuršu lagūnu vai arī piesakot īpašu izglītojošo programmu "Zivju maršruts". Buru kuģis "Dreverna" ir būvēts pēc 19.-20.gs. kuģu būvētāja Jonasa Giža kuršu jomas kravas kuģa modeļa. Tā kopija atrodas Gargždu novada muzeja filiālē Drevernā.

📍 *Žveju iela 13, Dreverna, Klaipėdas raj.*
GPS *Lat: 55.517889, Lon: 21.237611*

TRADICIONĀLĀ ĒDIENA RECEPTĒ:

SALDAIS PROSAS-MEDUS ĒDIENS,
GATAVOTS PĒC KUKULIŠĶU
PILSKALNA ATRADUMIEM

Sastāvdaļas:
Prosas putraini,
medus,
ūdens vai piens

Prosas putrainus viegli apcep. Uzlej verdošu ūdeni, pēc tam notecina. Prosas cepšana un vārīšana noņem tās rūgtumu. Tālāk izkausē sviestu, pievieno medu, vārītu prosu un ūdeni vai pienu. Maisot labi apcep, līdz prosa karamelizējas. Ēdienu var papildināt ar ceptiem lazdu riekstiem un kaltētām dzērvenēm.

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Kajaku noma „WEST WEIM“
+370 66238238

Iespējams doties izbraucienā ar kanoe laivām,
kajakiem vai ūdens velosipēdiem pa Danes upi

Izbraucieni ar laiviņām GOKART Drevernā
Pamario iela 2, Dreverna
+370 66550369

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Tūrisma informācijas centrs Klaipēdā un
Gargždos.

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

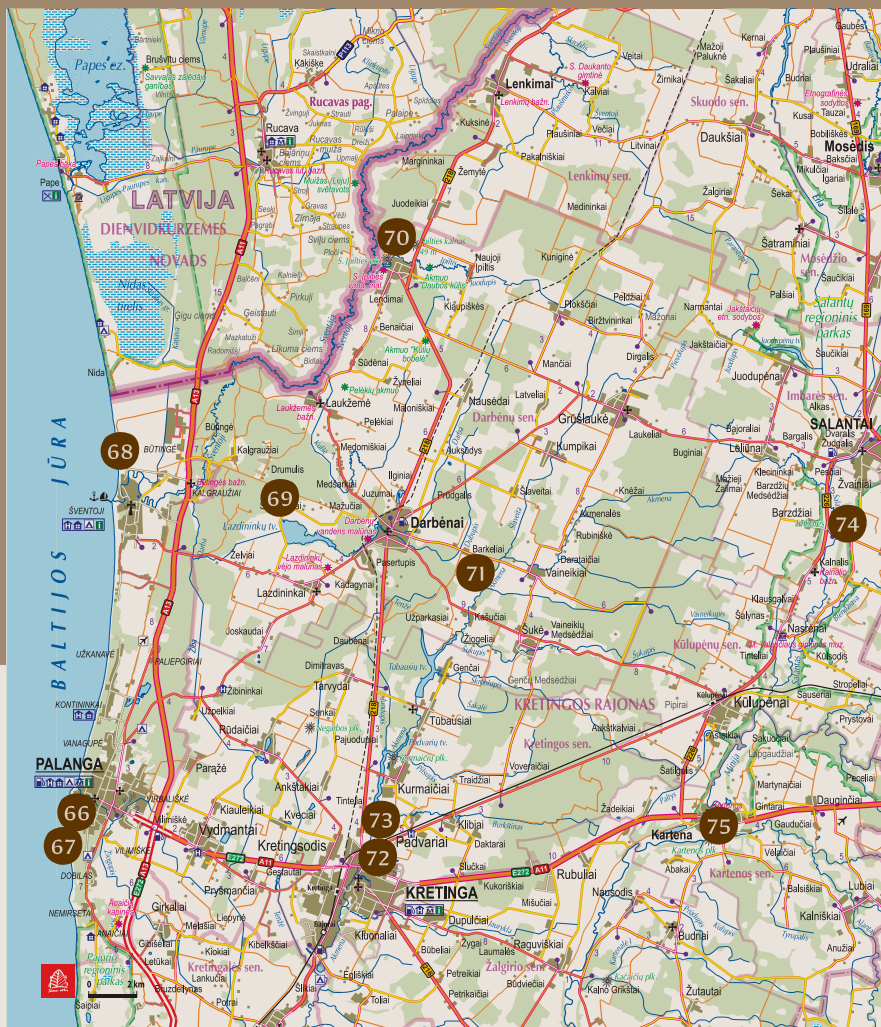
Senamiesčio baras
Kepeju iela 13, Klaipēda

“Senamiesčio baras” piedāvā nobaudīt savus
“firmas vecpilsētas pirkstiņus” (ar sieru/vistas
gaļu), kuru dēļ apmeklētāji uz šejieni brauc pat
no visas Lietuvas.

Restorāns „Dreverna”
Pamario iela 12, Dreverna

Restorānā „Dreverna” viesi tiek aicināti nogaršot
kuršu jomas iedzīvotāju īpašo svētku ēdienu -
lidakas kotleti.

PALANGA UN KRETINGAS APKĀRTNE

Palanga bija slavēta kā tirdzniecības un kulta centrs.

Apmēram ap 12.gs. vidū šeit atradās vismaz 4 apmetnes aptuveni 1,5 km² lielā platībā. Uz Birutes kalna agrajos viduslaikos tika izpildīti pagāniski kulta rituāli. Ap 1150.g. cetrās Palangas apmetnēs kopā varēja dzīvot aptuveni 600 cilvēku.

Lielāko Palangas dienvidu apmetni varētu dēvēt par kuršu, pārējās trijās mazākās bez kuršiem dzīvoja arī ciltis no Baltijas jūras rietumu krasta, Jutlandes pussalas dienvidu daļas, un citiem reģioniem, kuros savijušās ģermāņu un rietumslāvu kultūras. 9.gs. Palangā saistās ar lielām militārām sadursmēm jūras piekrastē. Palangas kuršu materiālais mantojums, ko atklāj arheoloģisku atradumu veidā, ir ļoti bagātīgs, arī vēsturiskie avoti apstiprina nozīmīgo Palangas pilsētas lomu – ne velti Lietuvas dižkunigaitis Ķestutis savu sievu Biruti pārveda tieši no Palangas!

Mūsdienās Palanga ir populārs Lietuvas piejūras kūrorts, kurā atradīsiet ar ko nodarboties jebkurā gadalaikā. Svaigais jūras piekrastes gaiss, saule un jūra, minerālūdeņi, piemīlīgais pastaigu tiltiņš, kas iestiepjas jūrā un ik vakaru ļauj vērot saulrietu, šurp vilina visus atpūtniekus.

Kretinga ir viena no vecākajām apdzīvotajām vietām Lietuvā. Pirmo reizi Kretingas vārds rakstu avotos minēts 1253.g. Kursas bīskapa Henriha privilēģijā, kurā aprakstīta Livonijas ordeņa krustnešu iekarotās Kretingas pils zemju dalīšana. 13.gs. rakstu avotos minēta Kretingas pils, kura stāvēja uz Eglišķu (Anduļu) pilskalna pie Daņģes upes. 11.–13. gs. pils bija kuršu Megavas zemes administratīvais, saimnieciskais un aizsardzības centrs. Domājams, ka Eglišķu ciema zemēs un apkārtnē cilvēki dzīvojuši sākot no vēlā bronzas laikmeta līdz pat 13.gs. To apstiprina pašlaik aptuveni 3 ha lielais līdzenais kapulauks, kurā 10.–13.gs. tika apbedīti mirušie. Par pašu iespaidīgāko Kretingas rajona pilskalnu ir uzskatāms Imbares pilskalns. Uz pilskalna 10.–13.gs. stāvējusi kuršu pils bija Cekļa zemes administratīvais un saimnieciskais centrs. Imbares pils bija tik nozīmīga, ka pat konkurēja ar Apoles pili, bet pils apmetnē atrastā ielu sistēma ļauj pieņemt, ka viduslaikos Imbarei bija senpilsētai raksturīgas iezīmes. Pils tika atstāta novārtā ap 1263.g. Vēlāk uz pilskalna atradās muiža. Stāsta, ka muiža nogrimusi zemē. Šī vieta ir vairāk nekā pilskalns, tā ir vesels arheoloģisks komplekss, bet pats pilskalns interesants ar to, ka tajā ir ūdens ņemšanas vieta, kas ir reti sastopama lieta pilskalnās. Šodien Kretingas rajons slavens ne tikai ar kultūras mantojuma objektu daudzveidību, bet arī neatkārtojamu ainavu. Interesantas muižas, pilskalni, kas stāsta par kuršu laikiem, leģendām apvītas un mitoloģiskas vietas, memoriāli pieminekļi, unikālas lauku sētas – to visu un vēl vairāk atklāsi Kretingas apkārtnē.

66. PALANGAS DZINTARA MUZEJS

Grāfa Fēliksa Tiškeviča pili izveidots Palangas dzintara muzejs. Tā ekspozīcijā ir aptuveni 5000 eksponātu. Muzejs iepazīstina ar dzintara vēsturi, tā nozīmi baltu un kuršu dzīvē. Vitrīnās izvietoti vairāk nekā 70 unikāli dzintara gabali, kas novērtēti ne tikai iespaidīgā izmēra (lielākais - "Saules akmens" sver pat 3,52 kg), bet arī formu, krāsu nianses un citu faktoru dēļ. Muzejā tiek organizētas dažādas izglītojošas programmas. Viena no tām ir "Baltu zīmju simboli un attēli".

Vytauta iela 17, Palanga

GPS Lat: 55.90688, Lon: 21.05594

www.lndm.lt

67. BIRUTES KALNS

Apmeklējot vienu no skaistākajām vietām Palangā - Birutes parku - noteikti uzkāpiet Birutes kalnā. Šeit, uz kādreizējās Tiškeviču muižas zemes, līdz šim neskarts saglabājies par svētu uzskatītais simtgadīgais Birutes priežu mežs. Skaists skats uz nemierīgo jūru paveras no leģendārā Birutes kalna, kas paceļas 21 m virs jūras līmeņa. Kalnā tika atrasta keramika no pirmās tūkstošgades, pils un svētvieta pastāvēja jau 10.-13.gs. un kalna pakājē atradās arī ciems. Vēlāk šeit tika izveidota pagānu svētnīca ar paleoastronomisko observatoriju. Šī svētvieta ir saistīta ar Birutes, hercoga Ķestuča sievas un Vytauta mātes, vārdu. Runā, ka viņa te dzīvojusi, kurinājusi svēto uguni un pēc nāves arī tikusi apglabāta.

Vytauta iela 21, Palanga

GPS Lat: 55.90565, Lon: 21.05304

68. ŽEMAIŠU SVĒTNĪCA SVENTĀJĀ

Žemaišu alka, jeb svētnīca, kas atjaunota 1998.g., ir pagānu svētnīca ar paleoastronomisko observatoriju, kura 15.gs. stāvējusi Bīrutas kalnā Palangā. Šeit apskatāmi mākslinieku grebti koka stabi, kas simbolizē baltu mitoloģiskās dievības: Pērkonu, Rītausmu, Sauli, Mēnesi u.c. Saulei rietot, skatoties uz stabiem, var izrēķināt kalendāra svētku dienas: Ziemassvētkus u.c.

📍 Sventāja

GPS Lat: 56.04108, Lon: 21.07484

69. BALTU MITOLOĢIJAS PARKS

Baltu mitoloģijas parkā baltu sākotnējā izpratne par pasauli un Visumu atklājas caur vizuālām (koka skulptūras) un skaņas (stāstījums un dziedāšana) formām. Šeit iepazīsiet baltu mitoloģiju un senās baltu kultūras vērtības. Klausoties gida stāstus, var uzzināt par baltu dieviem un dievietēm, viņu neparastajiem spēkiem. Parkā izveidots unikāls "Vadimo labirints". Neatkarīgi no tā, uz kuru pusi jūs dodaties, jūs tik un tā sasniedzat labirinta centru - Likteņa aku.

📍 Sausdravai, Kretingas raj.

GPS Lat: 56.03026, Lon: 21.18862

🌐 baltuparkas.webs.com

70. SENĀS ĪPILTES ARHEOLOĢISKO PIEMINEKĻU KOMPLEKSS

Senās Īpilties arheoloģisko pieminekļu komplekss sastāv no 3 pilskalniem, kapsētas un ceremoniālā akmens. Arheoloģiskais komplekss datēts ar 1.-13.gs. Netālu no dīķa atrodas iespaidīgs pilskalns ar nosaukumu Pilale, Marijas kalns, un netālu no tā, pie Sventājas upes, atrodas Karo kalna pilskalns. Netālu no Pilies kalna, Sventājas nogāzē, atrodas apbedījums ar nosaukumu Karavīru kapi, bet blakus Pilalei (Marijas kalnam), netālu no Graistupja, atrodas altāra akmens, no kura izplūst avots, kas slavens ar savu dziedinošo spēku.

📍 Senās Īpilties ciems, Kretingas raj.

GPS Lat 56.12346, Lon: 21.24291

71. BIŠU UN MEŽA TERAPIJAS KALNIAS VIENSĒTĀ

Mežs, miers, zirgi, terapijas – tas ir tas, kas padara Kalnias viensētu unikālu. Lauku tūrisma vietas apmeklētājiem ir lieliska iespēja izbaudīt īpašas meža un bišu terapijas. Tās ir paredzētas, lai atbrīvotos no stresa, nomierinātu, līdzsvarotu domas un emocijas, guļot īpašā mājiņā, kad zem tevis dūc tūkstošiem bišu. Tas ne tikai nomierina, bet arī stiprina imunitāti, līdzsvaro nervu sistēmu un pozitīvi ietekmē visu organismu.

📍 Barkelių ciems, Kretingas raj.

GPS Lat: 56.005557, Lon: 21.30542

72. KRETINGAS MUIŽAS PARKA SAULES PULKSTENIS

Kretingas muižas apkārtnē esošajā parkā apmeklētāji var pastaigāties starp parka simtgadīgajiem ozoliem, aizmirsties liepu un kastaņu gatvēs, pastaigāties gar dīķu krastiem. Muižas parks aizņem 23 ha platību. Parku rotā astronomiskais kalendārs ar saules pulksteni. Kalendārs sastāv no 13 skulptūrām, kas simbolizē senās baltu kultūras tradīcijas un lietuviešu svētkus.

 Žemaites al. 4, Kretinga

GPS Lat: 55.89680, Lon: 21.25108

73. KRETINGAS MUZEJS

Šeit apskatāma viena no lielākajām arheoloģiskajām ekspozīcijām par kuršiem. Apmeklētāji tiek iepazīstināti ar Anduļu un Lazdininku kapsētu arheoloģiskajiem atradumiem, Imbares pilskalnu un apmetni. Izstādē īpaša loma ir dzintaram un tā nozīmei kuršu dzīvē. Muzeja āra ekspozīcijā var redzēt dažādus dzirnakmeņus un kulta akmeņus.

 Viļņas iela 43, Kretinga

GPS Lat: 55.90003, Lon: 21.24846

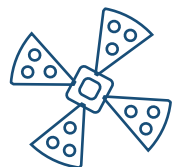
74. IMBARES PILSKALNS

Viens no iespaidīgākajiem Kretingas rajonā. 10.–13.gs. kalnā stāvošā kuršu pils bija viens no nozīmīgākajiem Cekļa zemes administratīvajiem un saimnieciskajiem centriem. Arheoloģiskās izpētes laikā šeit atrasti krama un metāla darba instrumenti, ieroči, rotaslietas, keramika, sadedzināti graudi. Pēc Salantu reģionālā parka direkcijas iniciatīvas pilskalns ir atjaunots un pielāgots tūristu apmeklējumam.

 Imbare, Kretingas raj.

GPS Lat: 56.02946, Lon: 21.55491

75. IZGLĪTOJOŠAIS PĀRGĀJIENS „KURŠU PILI MEKLĒJOT“

Iespaidīgais Kartenas pilskalns datēts ar 8.–13.gs. Uz tās stāvošā koka pils bija nozīmīgs Cekļa zemes aizsardzības un administratīvais centrs. Izglītojošā programma iepazīstina ar unikālo Kartenas pilskalna vēsturiski arheoloģisko kompleksu, seno kuršu apmetni, apkārtnes vēsturi un mitoloģiju. Ejot pārgājienā pa Minijas ieleju, var vērot dabu, apmeklēt mitoloģisko akmeni – Laumes kūli un Kartenas Lurdu. Pārgājienu gida pavadībā iespējams pieteikt pa tālr. +370 61448404 vai e-pastu irma.zasytiene@salanturp.lt

Kartenas pilskalns, Kretingas raj.

GPS Lat: 55.910284, Lon: 21.475469

www.salanturp.lt

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Nakšņošana kokā, teltī „Kalmiaus sodyba“, Bartkeliu ciems, Kretingas raj.

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Tūrisma informācijas centros Palangā un Kretingā.

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

*Restobārs „Smagratis“
Žemaites al. 31A, Kretinga*

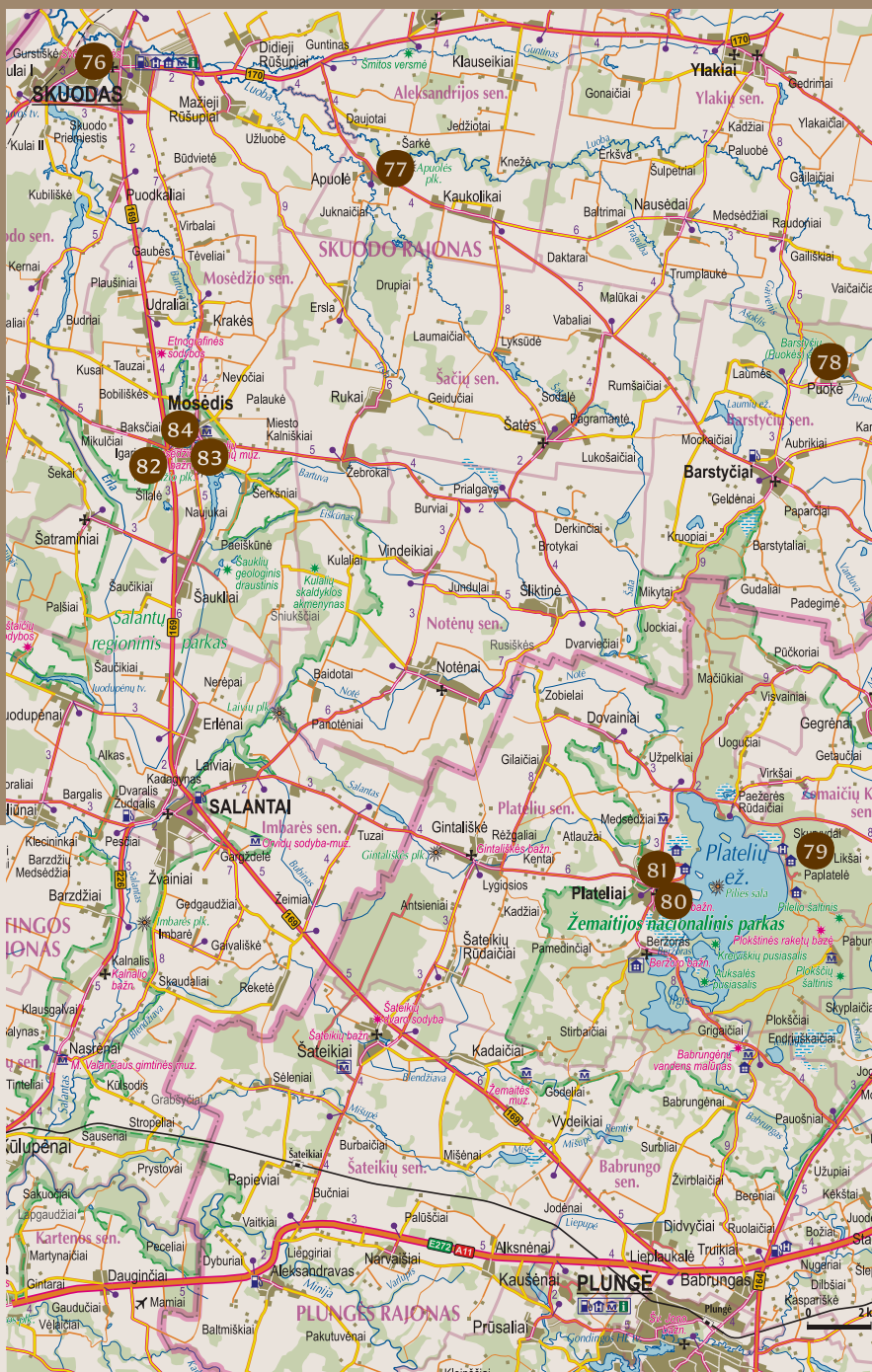
Restobārā tiek piedāvāti nobaudišanai pelmeņi pēc 19.gs. receptes.

*Taverna „Vienkiemis“
Vienkemio iela 3, Padvariai, Kretingas raj.*

Tikai tavernā „Vienkiemis“ iespējams nogaršot „Šmakalos“, „Sēmenine“, „Veco labo vecmammās kastīni“, „Girinio sapni“, „Kapteiņa karbonādi“, „Kungu pusdienas“ vai „Saimnieka veltes“!

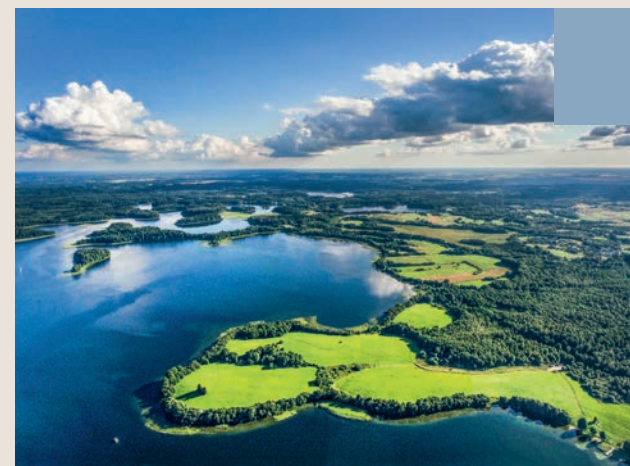
Izglītojošais pārgājiens „Kuršu pili meklējot“

SKODAS UN PLUNGES APKĀRTNE

Par **Skodas apkārtnes** vecāko apdzīvoto vietu uzskatāma Apole. Apoles pils un apmetne ir pirmā vēstures rakstu avotos minētā apdzīvotā vieta tagadējās Lietuvas teritorijā. Domājams, ka Apole bija kuršu zemes centrs un galvaspilsēta. Uzbrukums Apoles pilij minēts 853.g. Brēmenes bīskapa Rimberta hronikā "Svētā Anskara dzīve", kurā rakstīts, ka Zviedrijas ķēniņš Olafs ar savu 7000 vīru lielo karapulku uzbrucis *Apulijai*. Nedaudz vēlāk, 1253.g., Apoles vārds *Appule*, *Ampule* atkal minēts kā Kursas bīskapa un Livonijas ordeņa zemju dalīšanas objekts. Skoda atrodas Klaipēdas apriņķa ziemeļu daļā, Latvijas pierobežā. Rajona centrs ir Skodas pilsēta, kas atrodas 2 km attālumā no Latvijas robežas. Par Skodu zināms no 1253.g., kad Livonijas ordeņa maģistrs un Kursas bīskaps dalīja Kursas dienvidu daļas zemes. Īpaša vieta Skodas apkārtnē ir Mosēde – Žemaitijas tūristu Meka. Pilsētiņā ir Vaclava Inta mājas, kā arī šī ievērojamā cilvēka radītais unikālais Akmeņu muzejparkas. Nesen Mosēdē izveidots arī Kuršu vēstures muzejs un apkārtnē ir slavena ar Šīlales akmens arheoloģisko kompleksu, Šaukļu ciema pagānu svētvietu, kurā rituāli norisinājušies vēl 17.gs., kā arī Šaukļu un Kulaļu akmeņiem, kas pazīstami tundrai līdzīgās apkārtējās ainavas dēļ. Viens no slavenākajiem pasākumiem Skodas apkārtnē ir kopš 2004.g. Apoles pilskalnā notiekošais Starptautiskais Baltijas jūras reģiona senatnes cilšu cīņu un amatu festivāls "Apuolē 854".

Pluņģes apkārtnē kopš viduslaikiem pazīstams Gandingas ciems, kad tas piederējis vēsturiskajai Cekļa zemei, un bijis nozīmīga apdzīvota vieta. Gandinga pirmo reizi minēta 1253.g. kuršu zemju dalīšanas dokumentos. Gandingai bija izteikta aizsardzības funkcija. Pils, kas tur atradās, bija nozīmīgs centrs cīņā ar krustnešiem. Arheoloģiskie pētījumi rāda, kad šeit no 1. līdz 13.gs. atradās vesels dzīvojamais – aizsardzības komplekss: Gandingas pilskalns, saukts par Pilskalnu, ar priekšpili. 6.gs. otrajā pusē Gandingas nozīme samazinājās, to aizēnoja Pluņģe. Tagad Pluņģe un tās apkārtnē ir daļa no etnogrāfiskā Žemaitijas novada, tajā saglabāts bagātīgs materiālais un nemateriālais kultūras mantojums. Šeit var atrast gan muižu kultūras pēdas, gan urbanizācijas neskartu ainavu. Šodien Pluņģe iepriecina ar izcili saglabājušos Oginsku muižas un parka ansambli – vienu no vērtīgākajiem Lietuvas muižu arhitektoniskajiem kompleksiem. Lielākā dabas vērtība ir Žemaitijas nacionālais parks, kas aizņem lielu daļu teritorijas Pluņģes apkārtnē. Nacionālajā parkā daudz interesantu tūrisma objektu, dabas un kultūras vērtību, ainavisku panorāmu.

Enerģētisko labirintu un geometrisko figūru parks

76. SKODAS MUZEJS

Muzeja vēstures ekspozīcijā darbojas informācijas termināls "Apoles - kuršu zemju centrs", kas interaktīvā veidā iepazīstina ar Lietuvas vecāko apmetni Apoles pilskalnu, kuršu dzīvi, vikingu ieročiem, apģērbu, kuģiem, cīņas metodēm.

Šauliu iela 3, Skoda

GPS Lat: 56.26909, Lon: 21.52133

www.skuodomuziejus.lt

77. APOLES PILSKALNS

Apoles pilskalns ir senākajos rakstītajos avotos minētā apmetne Lietuvā, kur savulaik bijusi viena no slavenākajām un lielākajām kuršu pilīm. 9.gs. Apole bija viens no galvenajiem Cekļa zemes politiskajiem, militārajiem un ekonomiskajiem centriem. Lietuviešu un zviedru arheologi Apoles pilskalnā atraduši ne tikai vērtīgas vēstures liecības, bet arī unikālu ozolkoka aku. Rimberta hronikā aprakstīti bargie 853-854 gadi, kuršu cīņas ar vikingiem pie Apoles pilskalna, kad pēc dāņu uzbrukuma atvairīšanas pils iedzīvotāji bija spiesti padoties Zviedrijas karalim Olafam, dodot viņam daudz ieroču, zelta un sudraba. Mūsdienās Apoles pilskalnā notiek ikgadējais festivāls "Baltijas jūras reģiona

seno cilšu karu un amatniecības festivāls", kas ietver iestudētas kuršu-vikingu cīņas un viduslaiku amatu prezentācijas.

Apoles ciems, Skodas raj.

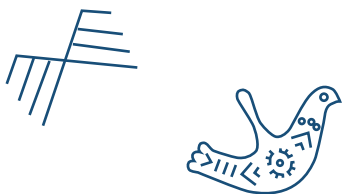
GPS Lat: 56.24647, Lon: 21.67808

78. BARSTIČU (POKES) AKMENS

Barstiču (Pokes) akmens ir lielākais laukakmens Lietuvā. Šis milzu akmens ir 13 m garš, 9 m plats, 4 m augsts un sver 680 tonnas. Tiek uzskatīts, ka ledāji to atnesuši no Zviedrijas. Teika vēsta, ka senos laikos vietā, kur tagad atrodas Pokes akmens, bijusi senlietuviešu pagānu svētvieta. Viena neuzticīga gara saniknots, Pērkona dievs aizraka šo svētvieta ar zemi un uzvēla virsū lielo akmeni.

Pokes ciems, Skodas raj.

GPS Lat: 56.19050, Lon: 21.89680

79. ENERĢĒTISKO LABIRINTU UN ĢEOMETRISKO FIGŪRU PARKS

Šajā parkā ir pieci labirinti, trīs kupoli, merkaba un uz zemes izveidota mandala. Labirinti pastāv jau 4000 gadus. Tāpat kā piramīdas, labirintus veido ģeometriskas formas, kas veido sakrālu telpu. Enerģijas labirinti ir tikai viens ceļš, kas ved uz centru un atpakaļ. Kad cilvēks maina iešanas virzienu, mainās arī viņa uztvere no labās smadzeņu puslodes uz kreiso. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc labirints var veicināt uztveres, sajūtu, apziņas uztveri.

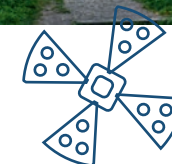
Likšiai, Plūņģes raj.

GPS Lat: 56.05535, Lon: 21.91980

www.energlabirintai.lt

80. SIBĒRIJAS SKATU TORNIS

Žemaitijas nacionālajā parkā Cidabro kalnā, ko ieskauj Sibērijas purvs un Kunigas upe, uzbūvēts 15 m augsts skatu tornis. Sibērijas purvs ir viens no vērtīgākajiem Žemaitijas nacionālā parka purviem, kas pasludināts par telmoloģisko liegumu. No skatu torņa augšas pavēras brīnišķīgs skats uz Plateļu un Beržoras apkārtni.

Plateļi, Plūņģes raj.

GPS Lat: 56.03055, Lon: 21.8145

81. ŽEMAITIJAS NACIONĀLĀ PARKA APMEKLĒTĀJU CENTRS

Centrā iespējams apskatīt izstādi "Žemaitijas zemes noslēpumi", kuras galvenais varonis Zilīte aicina apceļot parku, iepazīt un atklāt tā noslēpumus. Pirmā stāva ekspozīcijā var iepazīties ar Plateļu ezeru (tā veidojumu, reljefu, zemūdens pasauli), piedāvātajām ūdens izklaidēm, parka intereses objektiem un dabas takām. Savukārt apmeklējot ekspozīciju "Pasērokoukem žemaitēškā", var apgūt žemaišu dialekta vārdus un izteicienus. Otrā stāva dabas izstādē var sekot līdz vilka pēdām, lai ceļotu pa noslēpumaini naksnīgo mežu, kur ieraudzīsiet ne tikai šos dzīvniekus, bet arī citus un dzirdēsiet viņu balsis. Šeit var iepazīt arī nacionālā parka ūdens iemītniekus: ūdrus, gulbjus, smilšu pīles, meža pīles, citus ūdensputnus, kā arī bebrus un viņu "māju" purvā.

Didžioji iela 10, Plateļi

GPS Lat: 56.04246, Lon 21.81535

www.zemaitijosnp.lt

82. ŠILALES AKMENS

Šilales akmens ir piektais lielākais akmens Lietuvā. Tas atrodas uzkalniņā, kuru senāk no visām pusēm ieskāva purvi. Blakus tam atrodas vēl vairāki akmeņi - dobumakmens un altāra akmeņi. Pie dobumakmens atrasts pavards, ko ieskauj akmeņu vainags. Apskatot akmeņus, konstatēts, ka pats altārs - akmens ar bļodu - stāvējis uz postamenta, kas sakrauts ar akmeņiem pavarda ziemeļu malā. Šis akmens vēlāk tika novietots vecajā vietā, tādējādi atjaunojot pilnu pagānu svētvietai ainu. Bedrē - pavardā atrastas sadegušas atliekas, sveķi, sakausēts dzintars. Arheologi secinājuši, ka šeit bijusi pagānu rituāla vieta. Agrāk ap akmeni augusi svētbirzs.

Mosēda, Skodas raj.

GPS Lat: 56.15442, Lon: 21.56219

83. REPUBLIKAS VACLOVA INTA AKMEŅU MUZEJS

Vaclova Inta akmens muzejs ir vienīgais akmens muzejs Eiropā. Šeit ierīkotas gan iekštelpu, gan āra ekspozīcijas. Iekštelpu ekspozīcija iekārtota ūdensdzirnavās, kur eksponēti dažādi iezī, dzīvnieku un augu fosilijas, krāsām un faktūrām bagāta smilšu kolekcija u.c. Āra ekspozīcijā apskatāmi vairāk nekā 150 000 dažādu formu, izcelsmes, uzbūves, krāsas laukakmeņi, arī senie kuršu mitoloģiskie akmeņi. Muzejā tiek organizētas dažādas izglītojošas aktivitātes.

Salantu iela 2, Mosēda

GPS Lat: 56.16517, Lon: 21.57419

www.akmenumuziejus.lt

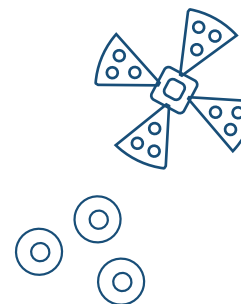
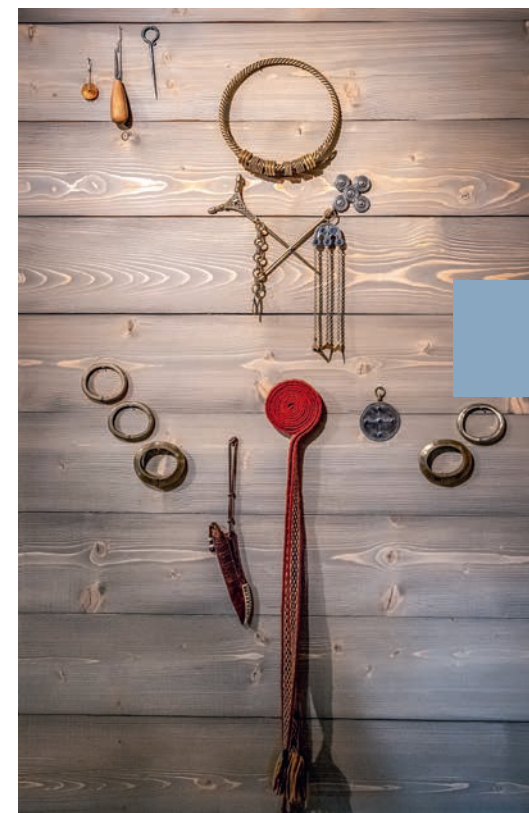
84. KURŠU CILTS VĒSTURES MUZEJS MOSĒDĒ

Mosēdē izveidots unikāls un vienīgais šāda veida muzejs Lietuvā - Kuršu cilts vēstures muzejs. Šeit izstādītas arheoloģisko atradumu rekonstrukcijas - kuršu ieroči, rotaslietas, sadzīves instrumenti u.c. Šeit muzeja apmeklētāji var iepazīt vēsturi arī caur dažādajām maņām. Pateicoties rekonstrukcijām, ir iespējams redzēt, kā viens vai otrs priekšmets izskatījās sākotnēji, izmēģināt tā laika instrumentus vai ieročus. Tāpat muzejs piedāvā izmēģināt dažādus amatus - aušanu, ēdienu gatavošanu u.c.

Akmens iela 17, Mosēda

GPS Lat: 56.17020; Lon: 21.57092

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Izbraucieni ar caurspīdīgām laivām
Plateļu ezerā
Ezera iela 40, Plateļi, Plūņģes raj.,
tālr. +370 61555085
www.skaidriosvaltys.lt

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Kafejnīca „Vespera”,
P.Cvirkos 4, Skoda
Nekur citur Lietuvā nenogaršosiet auksto zupu
ar kaņepju kartupeļiem!

Kafejnīca „PLATE LYN”,
Žemaiču Kalvarijas iela 36, Plateļi
Tiek piedāvāts kastinis - Žemaitijas virtuves
atpazīšanas zīme.

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Tūrisma informācijas centros Skodā un Plūņģē

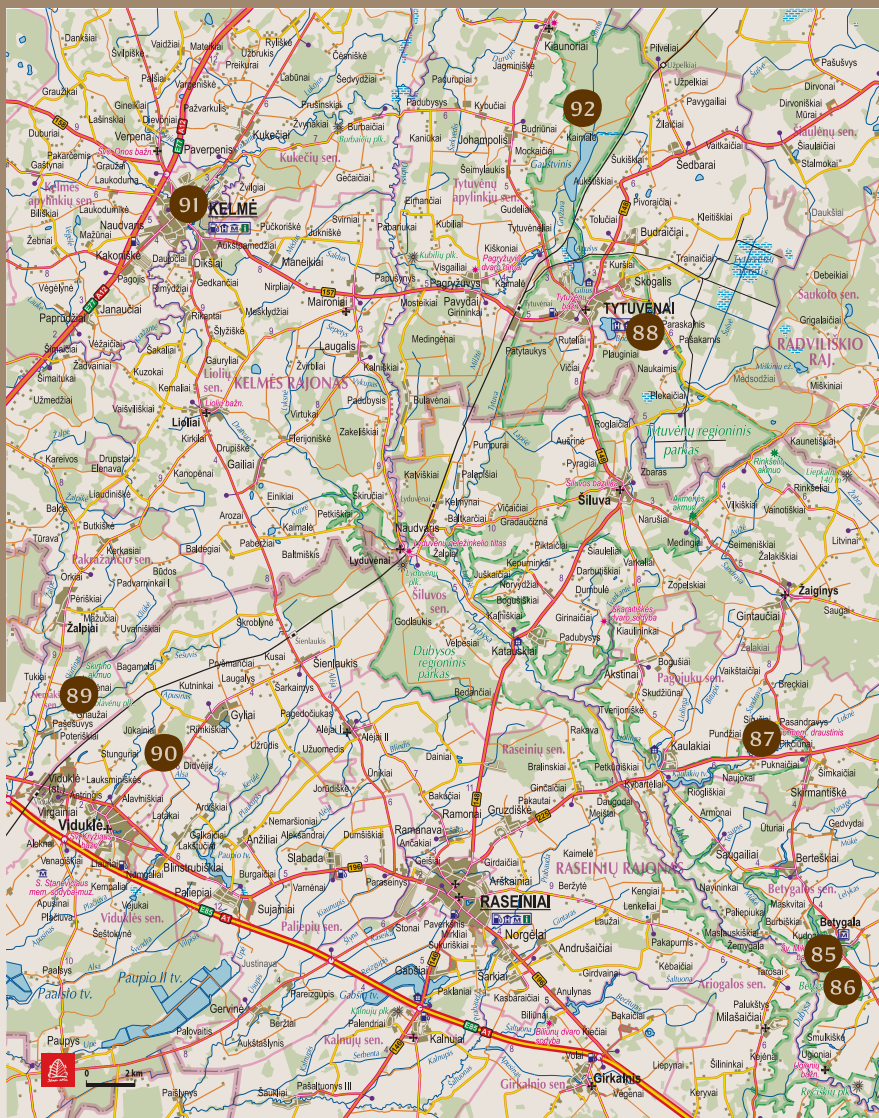

Žemaiši ir baltu sentauta, kas, tāpat kā kurši, izveidojās jau ap 5.gs. Austrumos un dienvidos žemaiši robežojas ar augštaišiem, ziemeļos ar zemgaļiem un rietumos ar kuršiem un skalvjiem. Žemaišu reģions aizņem gandrīz visu Žemaitijas augstieni, vien areāla malās atrodas plaši līdzenumi. Žemaiši, līdzīgi kā kurši, apdzīvoja pilskalnus, kuri Lietuvas un Latvijas teritorijā jau pastāvēja krietni agrāk. Žemaiši ir viena no nedaudzajām baltu sentautām, kas dzīvojuši gandrīz vienā un tajā pašā teritorijā kopš pašiem tās pirmsākumiem. Žemaitijas zeme bija auglīga un senie mežie – biezi un necaurejami, aizsargājot žemaišus daudzus gadu simtus. Žemaitijas paugurainā zeme ir izraibināta ar pilskalniem. Vairums no tiem atrodas pie reģiona galvenajām upēm – Dubīsas, Ventas, Jūras – un pašā areāla vidū.

Tieši šeit akumulējās ciltis lielākais spēks un izveidojās ekonomiskie un politiskie centri. Sākot ar 12.gs. žemaišu zemes paplašinājās kuršu un zemgaļu virzienā. Žemaišu kultūra nebija viendabīga, to ietekmēja tuvums ar tās kaimiņu ciltīm. Ziemeļos žemaiši izjuta zemgaļu kultūras ietekmi, dienvidrietumos – kuršu, bet dienvidaustrumos – stipru augštaišu kultūras ietekmi.

IZPĒTI NEATKLĀTO ŽEMAITIJAS SKAISTUMU!

RASEIŅU UN ĶELMES APKĀRTNE

Raseiņi – viena no vecākajām Latvijas pilsētām, kas izveidojusies bijušajā žemaišu sentautas teritorijā. Raseiņi pirmo reizi minēti 1253.g. karaļa Mindauga jūlija aktā. Par to, ka kopš neatminamiem laikiem Dubīsas krastos dzīvojuši ļaudis, liecina tās senlejas tuvumā saglabājušies un leģendām apvītie pilskalni un senkapi. Šodien Raseiņu rajona pilsēta Šiluva pazīstama kā svētceļnieku ceļojumu mērķis. Šiluva kļuva slavēna, kad 1993.g. to apmeklēja pāvests Jānis Pāvels II. Tagad Šiluvā darbojas modernais Šiluvā svētceļnieku centrs un muzejs. Pirmie iedzīvotāji **Ķelmes** teritorijā apmetās mezolītā (8000.–4000.g.p.m.ē.). Par novada vēsturi atgādina vairāk nekā 300 arheoloģijas, vēstures, arhitektūras un kultūras pieminekļu. Apdzīvotā vieta Ķelmē izveidojās 15.gs. pēc kara beigām ar krustnešiem, kad žemaiši sāka apgūt jaunas zemes platības. 1484.g. varētu uzskatīt par Ķelmes sākuma gadu.

Ķelmes rajons var lepoties ar daudziem dabas un kultūras mantojuma objektiem, tādiem kā Tituvēnu baznīcas un klostera ansamblis, Ķelmes muiža, "Akmeņu" un Jodles ezera izziņas takas, Tituvēnu ezeru ķēde, Kražu kolēģija, lielu skaitu arheoloģiskā mantojuma objektu – pilskalnu. Ķelmes apkārtnē piedāvā piedzīvot dabas sniegto mieru – šeit ir 7 dabas liegumi un 4 reģionālie parki, kuros daudz cilvēka neskartas dabas, unikālu dabas pieminekļu, retu augu.

85. IZGLĪTOJŠĀ PROGRAMMA "MAIZES CEĻŠ"

Bijušajā Betīgalas pilsētas ēkā ierīkots Betīgalas kopienas nams, kurā iespējams piedalīties izglītojošā programmā "Maizes ceļš". Senā bezrauga rupjmaize tiek cepta maizes krāsnī. Maizes ceļš ir garš, tāpēc viesi, ierodoties, atrod maizes mīklu jau izmīcītu un krāsnī - iekurinātu. Dalībnieki var paši veidot klaipus un nest uz krāsnī vai uzticēt visu vietas saimniecēm. Maize tiek cepta apmēram 2 h, kuru laikā viesi gida pavadībā apceļo daudzās Betīgalas novada apskates vietas, un pēc atgriešanās tiek cienāti ar siltu maizīti, medu un tēju. Betīgalas kopiena cep arī maizītes un "kūčukus".

Izglītojošo programmu jāpiesaka iepriekš pa tālr. +370 61526162 vai e-pastu bendruomenebetygala@gmail.com.

86. BETĪGALAS PILSKALNS

Betīgalas pilskalni ir unikālas arheoloģiskās un ainaviskās vērtības Betīgalas ainavu kompleksā, Dubīsas reģionālajā parkā. Pirmā pilskalna pakājē atrodas Greizās acs avots, kas atgādina par pagānu laikiem. Otrajā pilskalnā, ko dēvē arī par Alkas jeb Aukas kalnu, 19.gs. muižnieku Jankovsku ķieģeļu piecstūrveida kapliča. 2018.g. pilskalni tika atklāti apskatei: ierīkoti celiņi, informācijas infrastruktūra, skatu laukumi.

Betīgala, Raseiņu raj.

Lat: 55.35119, Lon: 23.37146

www.akmenumuziejus.lt

87. JONA MAČUĻA-MAIROŅA DZIMTĒNE

Pasandravas muižā savu bērnību pavadījis dzejnieks Jons Mačulis. Pasandravā saglabājušies dzimtās muižas ēkas pamati, svīras aka ar iespaidīgi lielu akmens grodu un restaurēts akmens mūra šķūnis. Mairoņa dzimtenē saglabāties vecais dārzs, saldējuma kafējnīca, Mairoņa māsas sētā ierīkots muzejs. Bernotīšu un Pasandravas apkārtnē simboliski iemūžina garīdznieka, dzejnieka Mairoņa interesanto, sarežģīto dzīvi un radošo ceļu. Gan Bernotīšos, gan Pasandravā ar metāla konstrukciju palīdzību tika atjaunotas galveno ēku kontūras. Dažādās, negaidītās vietās uzstādītas gaismas un skaņas instalācijas.

Pasandrava, Raseiņu raj.

Lat: 55.43137, Lon: 23.32462

www.raseiniumuziejus.lt

88. TĪTUVĒNU SKATU TORNIS

Tituvēnu skatu tornis atrodas Tituvēnu reģionālajā parkā uz Kokmanišķes paugura. No 15 m augstā torņa paveras iespaidīga Tituvēnu ainava: Pašakarnu ūdenskrātuve, muižas parks, Gomertas ainavu lieguma meži, Šiluvu kapliča un baznīca.

Tituvēni, Kēlmes raj.

Lat: 55.59000, Lon: 23.24000

89. MOLAVĒŅU PILSKALNA KOMPLEKSS

Molavēņu pilskalna komplekss ir viena no skaistākajām Raseiņu apkārtnes dabas pērlēm, un tā ir nozīmīga vēsturiskā, arheoloģiskā un kultūras izpratnē. Tas ir vienots aizsardzības komplekss, kas izceļas ar savu vareno izmēru un sarežģīto inženiertehnisko uzbūvi. Tiek pieņemts, ka 1336.g. šeit atradās slavenā Pilēņu pils. Šeit ierīkoti koka celiņi, lapenes, stāvvietas. Netālu atrodas simtgadīgais Molavēņu ozols un Skirtinio akmens.

Molavēni, Raseiņu raj.

GPS Lat: 55.44790, Lon: 22.87509

90. JŪKAIŅU IZZIŅAS TAKA

Vēstures avoti liecina, ka šeit, starp Raseiņiem un Nemakšciem, bijis svētais kalns. Tiek uzskatīts, ka liegumā augošie ozoli ir kādreizējās svētozolu birzs trešās paaudzes pēcteči. Daudzveidīgie meži, saglabājušies veco ozolu fragmenti, pusizžuvušas upītes, retu augu pārpilnība piešķir teritorijai noslēpumainu mājīgumu. Šeit ierīkoti koka celiņi, skatu laukumi un atpūtas vietas. Taku rotā koka skulptūras, kurās attēlotas mītiskas būtnes, baltu dievības un meža dzīvnieki. Pie dīķa izveidota atpūtas zona ar liepām, šūpolēm, lielām lapenēm.

Jūkaiņi, Raseiņu raj.

GPS Lat: 55.42973, Lon: 22.92464

91. IZGLĪTOJOŠĀ PROGRAMMA "AUGU IEPAZĪŠANA"

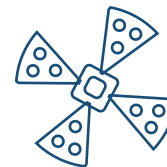
Izglītojošās programmas laikā apmeklētāji tiek iepazīstināti ar senajām ārstniecības augu tradīcijām, ārstniecības augiem un to īpašībām. Nodarbību laikā dalībnieki mācīsās atpazīt ārstniecības augus un to izmantošanas iespējas, nogaršot augu tējas.

Izglītojošo programmu jāpiesaka iepriekš pa tālr. +370 42761065 vai e-pastu: kelmesmuziejus@gmail.com.

Dvaro iela 15, Ķelme

GPS Lat: 55.63817, Lon: 22.93837

www.kelmesmuziejus.lt

92. AKMEŅU IZZIŅAS TAKA

Akmeņu izglītojošā, mācību taka ir vienīgā šāda veida Lietuvā un atrodama tikai Tītuvēņu reģionālajā parkā. Ejot taku, redzēsiet daudz un dažādus interesantus akmeņus. Šīs izglītojošās takas mērķis ir ne tikai pastāstīt apmeklētājiem par ledāja veidotajām akmeņu joslām, bet arī sniegt informāciju par akmeņu vēsturisko, kultūras un mitoloģisko nozīmi. Apmeklētāji var apskatīt dažādu mitoloģisko akmeņu kopijas, akmeņu mākslinieku skulptūras, uzzināt, kā cilvēki izmanto akmeņus dažādās jomās. Izglītojošajos stendos interesenti var atrast informāciju par akmeņu izskatu, to veidiem, ledus laikmetu un akmeņu joslas veidošanos. Interesantākā mācību takas daļa ir skulpturālās kompozīcijas un instalācijas. Slaveni tēlnieki šeit improvizējuši par akmeņu tēmu. Šeit apskatāmi Kestuča Musteika akmeņi ar zīmēm, Kazio Venclova skulptūra "Svarelis", Jona Genceviča kompozīcija "Zemes objekti", Gintara Mikolaiša "Mehānismi" un citas skulptūras.

Kiaunoriai, Tītuvēņu sen., Ķelmes raj.

GPS Lat: 55.68868, Lon: 23.19286

Ē KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Skruzdelynes viensētā iespējams iepazīties ar zemituku audzēšanu un pieejamas jāšanas stundas.

♥ KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Tūrisma informācijas centros Raseiņos un Ķelmē.

🍴 KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

„Vidukles pelmeņi“, Kestuča iela 36, Vidukle, Raseiņu raj.

No jauna atdzimusi senā pelmeņu ēstuve 2019.g. ieguva Kulinārijas mantojuma sertifikātu, kas liecina par to, ka ēdiena pagatavošanā tiek uzmanīgi sekots tradicionālajām un autentiskajām receptēm.

Lauku tūrisma viensēta „Kryžbarkas“

Autentiskā lauku tūrisma viensēta piedāvā izglītojošo programmu cepelīnu pagatavošanā.

Molavēnu pilskalna komplekss

Jona Mačuļa-Mairoņa dzimtene

TELŠU UN ŠĪLALES APKĀRTNE

Šatrijas apdzīvotā vieta **Telšu rajonā** ir viens no slavenākajiem Žemaitijas agro viduslaiku administratīvajiem, aizsardzības, ekonomiskajiem un reliģiskajiem centriem. Telši rakstu avotos pirmo reizi minēti 1398.g. (pēc citām ziņām – 1450.g.). Atsevišķi pētnieki ar Telšiem mēģina saistīt vienā no Vācu ordeņa hronikām 1317.g. minēto Talsa ieleju. Izbraucot ārpus Telšu pilsētas, jūs gaidīs dabas un cilvēka radītais Germanta ainavas liegums, Jomantu izziņas takas, parki, Žvērinčus. Durvis vērs Biržuvēnu, Brevikju un Džuginēnu muižas. Kājām, ar velosipēdu un auto varēsiet ceļot no viena Telšu rajona pilskalna pie otra, no viena pakalna pie cita. No Panu, Džuga, Girgždūtes, Moteraiča, Sprūdes, Žāsūgalas, Šatrijas pakalniem pavērsies neatkarojama Žemaitijas pakalnu ainava ar mežiem, purviem, ezeriem un mirdzošiem baznīcu torņiem.

Šilale – pilskalniem bagāts novads, pazīstamākais no tiem – Medvēgalis. Medvēgaļa pils minēta 1316.g., kad tai uzbruka krustneši. Medvēgalis bija centrālais, pats ievērojamākais cietoksnis, kas aizsargāja Žemaitiju no krustnešu uzbrukumiem. Šo pili krustneši nodedzināja 1329.g. Medvēgaļa aizstāvji bija spiesti pieņemt kristietību, bet, kad krustneši devās prom, atkal atgriezās pie pagānu dzīvesveida. Šilales pilsētas vēsture sākusies jau 16.gs. 1522.g. Lietuvas dižkunigaitis un Polijas karalis Sigismunds Vecais bajāriem Orvidiem piešķīra privilēģiju dibināt pilsētu tajā vietā, kur pašlaik atrodas Šilale. 1533.g. Šilales nosaukums pirmo reizi minēts tiesību aktā. Šā akta datums tiek uzskatīts par Šilales pilsētas dzimšanas dienu.

96. MEDVĒGAĻA PILSKALNS

Arheoloģiskais komplekss sastāv no Medvēgaļa, Pilies, Piliori, Ažoļu, Sumoņu, Alkas un Bevardes pakalniem ar gravām. Medvēgalis, Žemaitijas kalnu karalis, paceļas virs jūras 234,6 m augstumā, tā ir augstākā vieta Žemaitijā. No kalna paveras īpaši plaši skati. Runā, ka no tā virsotnes redzami 14 baznīcu torni un neskaitāmi citi pakalni, tostarp 30 km attālumā esošā Šatrija. Pēc atrastajām apmetnes atliekām pilskalns datēts ar 1.g.t., un vēstures avotos koka Medvēgaļu pils minēta kopš 1316.g., kad tai uzbruka krustneši. Medvēgalis ir centrālais, slavenākais cietoksnis, kas aizstāvēja Žemaitiju no krustnešu uzbrukumiem. Šeit stāvošo pili krustneši nodedzināja 1329.g.

Ir zināmi ap 20 ordeņa karagājienu pret Medvēgali. Saskaņā ar teiku Medvēgaļa vārds radies pēc tam, kad divas drosmīgas jaunavas, kas zināja ceļu cauri ielenkumam, izglāba ielenktās pils aizstāvjus. Kad bija jāizlemj, kurš pastāstīs citām pilīm par Medvēgaļa ielenkšanu, meitenes teica: "Mudvi galiva" un tad aizgāja, lai izsauktu palīdzību. Pēc šiem vārdiem pili arī nosauca par Medvēgali.

Karūžiške, Šilales raj.

GPS Lat: 55.61713, Lon: 22.38333

97. AUKŠTAGIRES SKATU TORNIS

Aukštagires kalns ir Augštagires rezervāta augstākais ģeomorfoloģiskais kalns (~ 215 m). Uz šī kalna atrodas 15 m augstais Aukštagires skatu tornis. Uz kāpjot tornī paveras jauka Žemaitijas ainava: Medvēgalis, tālumā Biļoņu ciems un aiz tā esošās ūdens tilpnes.

Aukštagires ciems, Šilales raj.

GPS Lat: 55.61262, Lon: 22.32793

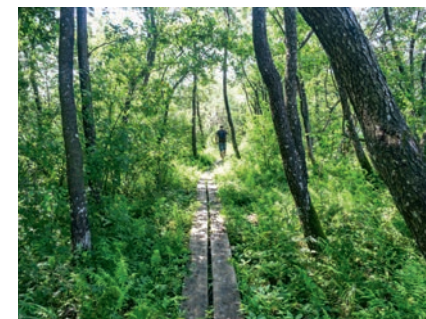
98. PARŠEŽERU IZZIŅAS TAKA

Paršežera izziņas taka vijas ap Paršežera ezeru, kas atrodas Varņu reģionālajā parkā. Ejot taku var iepazīt Žemaitijai raksturīgo ainavu. Daļa takas iet gar slapjiem ezera krastiem un purviem, kur izbūvētas koka laipas, citviet maršruts ved pa ceļu vai pļavu takām. No stāvvietas pie ezera taka sākumā ved gar Rešketu ciemu, kura senajās kapu vietās apglabāti 1863.g. nemiernieki. Tālāk tā pagriežas uz Šiliņkalni un no turienes - uz Paršpilis pilskalnu, kuram blakus atrodas Parškalnis – sena apmetnes vieta. Tālāk taka aizvijas garām Burbišķu senkapiem līdz Sietuvas akmens grāvai. Atceļā tā iegriežas mitoloģiskā avotā ar nosaukumu "Milžu pirts". Pie avota ir tilts, kas ved uz Sietuvas labo

krastu. Šeit taka ved uz Piauča mežu un augsto purvu, kuru šķērso koka laipa.

GPS Lat: 55.63704, Lon: 22.29144

99. KEPALUŠKALNS

Jeb Piles pilskalns – jau pats nosaukums vēsta, ka šeit atradusies pils vai pilskalns. Šis pilskalns datēts ar 2.g.t. sākumu. Tā izmērs un aizsardzības nocietinājumu apjoms liecina, ka krustnešu kauju laikā šeit atradās viena no spēcīgākajām Žemaitijas pilīm - Kaltinēnu novada aizsardzības un administratīvais centrs. Kepaluškalna pakājē 1990.g. tika uzcelts koka pieminēklis Vītauta Lielā piemiņai un uzvarai Žalgiris kaujā.

 Piles, Kaltinēnu sen., Šīlales raj.

GPS Lat: 55.56703, Lon: 22.43350

KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Veikborda parks „Pusiasalis“
Sakalu iela 15, Viešvēnu ciems, Telšu raj.

Parks ir iekārtots ļoti skaistā vietā, kuru ieskauj ūdens. Lieliska vieta aktīvam brīvajam laikam.

Sietuvas akmens grava
Tel. +37061266133

Vienīgā ar akmeņiem klātā purva taka Lietuvā. Sezonas laikā tiek organizēti pārgājieni gida pavadībā.

KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Žemaitijas tūrisma informācijas centrā Platelos un Šīlales Vlada Statkevičausa muzejā Šīlalē.

KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Kafejnīca „Senamiestis“
Tirgus laukums 11, Telši

Piedāvā nobaudīt tradicionālos žemaišu ēdienus – cibuline, kanapine.

Tautas mantojuma produktu veikals „Kontena“
Respublikas iela 27, Telši

Iespējams iegādāties autentisku Žarēnu mājas kvasu, burkānu sukādes, žemaišu kastīni.

Šatrijas kalns

ŠAULI UN APKĀRTNE

Šauļi – pilsēta Lietuvas ziemeļu daļā, pēc iedzīvotāju skaita ceturrtā lielākā pilsēta Lietuvā. Pirmo reizi Šauļu vārds minēts 1236.g. Livonijas hronikā, kurā tika aprakstīta Saules kauja. Šis datums kļuva par pilsētas dibināšanas gadu, bet Saule – par pilsētas simbolu. Visā pilsētā izkaisītie Saules simboli kļuvuši par neatņemamu tās savdabību. Šauļos atradīsiet Saules vārdā nosauktus pieminekļus, laukumus vai citas brīnišķīgas vietas, kuras ļauj izziņāt pilsētas vēsturi. Iespaidīgākais piemineklis – Saules pulkstenis, kurš ir pats augstākais Lietuvā.

Šauļi ir ne vien Saules pilsēta, bet arī muzeju pilsēta. Šeit atradīsiet vairākus muzejus, kas ir vienīgie vienīgie Lietuvā – velosipēdu, kaķu un šokolādes muzeji. Šauļu apkārtnē par žemaišu sentautas baltu mantojumu atgādina šeit dusošie pilskalni. Viens no īpašiem ir Bubju pilskalns, saukts arī par Pilali, kam bija nozīmīga loma cīņās ar krustnešiem. 13.gs. šeit atradās viena no stiprākajām Šauļu zemes pilīm. Domājams, ka pils varēja būt celta ap 1230.g.

Pils būvētāji kalnu paaugstināja un ar grāvi atdalīja no pakalna, kur atradās priekšpils. Pils tika nodedzināta 1348.g. Ordeņa karaspēka uzbrukumā laikā. Šauļi un apkārtnē valdzina ar bagātu, ļoti daudzveidīgu dabas un kultūras ainavu – pilskalni, mirguļojoši ezeri, noslēpumaini purvi, izziņas takas, brīnumaini avoti. Īpašais gastronomiskais mantojums ļauj nobaudīt un atklāt vēl neiepazītas garšas.

100. ŽALŪKU VĒJDZIRNAVAS

Žalūku dzirnavnieka viensēta - muzejs ir etnokultūras, tradicionālo paražu un aktivitāšu, izklaides vieta, ko ieskauj mūsdienīga pilsēta. Šeit apmeklētāji var apskatīt atjaunotu 19.gs. ēku, vienīgo lietuviešu tradicionālās koka arhitektūras ēku ar autentisku graudu malšanas iekārtu - Žalūku vējdzirnavas. Visu gadu viensētā norisinās dzirnavnieka ģimenes ikdienu, tiek malti graudi, cepta maize, tiek vadītas dažādas izglītošanās programmas un ekskursijas. Ikdienu dažādo kalendārie lietuviešu tautas svētki: Meteņi, Lieldienas u.c.

 Arhitektu iela 73, Šauļi

GPS Lat: 55.92380, Lon: 23.27199

 www.ausrosmuziejus.lt

101. ŠAUĻU VĒSTURES MUZEJS

Nesen vēris durvis pēc rekonstrukcijas, muzejs aicina uz tematiskām un izglītojošām izstādēm. Šeit tiek organizētas mūsdienīgas arheoloģijas un vēstures ekspozīcijas. Apmeklētāji var piedalīties dažādās izglītojošās aktivitātēs: „Arheoloģiskais kostīms un virvju pīšana ar akmentīņiem”, „Trauku veidošana senlaiku tradīcijās”, „Arheoloģiskās rotas” u.c.

 Aušras aleja 47, Šauļi

GPS Lat: 55.9314, Lon 23.30581

 www.aušrosmuziejus.lt

102. BALTU KULTŪRAS IZZIŅAS CENTRS „BALTU CEĻŠ”

Pirmā interaktīvā baltu kultūras veicināšanas centra Lietuvā un Latvijā “Baltu ceļš” mērķis ir rosināt ceļot un iepazīt baltu tautu materiālo un nemateriālo kultūras un dabas mantojumu.

Šeit var iepazīt baltu vēsturi, kultūru un dzīvesveidu caur dažādām modernajām tehnoloģijām, apskatīt eksponātu kopijas, piedalīties izglītojošās aktivitātēs, attīstot izpratni par baltu mantojumu un tā saglabāšanu.

„Baltu ceļa” telpās atradīsiet četras interaktīvas spēles. Balstoties uz cilvēka biometriskajiem datiem, spēle “Baltu profesija” ļauj redzēt, kā tu izskatītos, ja būtu vērpējs, audējs, karavīrs, makšķernieks utt. un lejupielādēt savu portretu, noskenējot QR kodu. Cita izglītojoša spēle “Iepazīsti baltu objektus”, iepazīstina ar baltu tautu māsaimniecībā izmantotajiem priekšmetiem. Spēlē

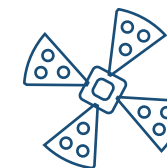
- instalācijā “Baltu dzīve” uz īpaši sagatavotas, skārienjūtīgas virsmas projektori un sensori atspoguļo atsevišķu baltu tautu īpatnības, kā arī vispārīgus baltu dzīves aspektus. Tā ir skaņām un gaismām piepildīta telpa, kas ļauj vēl labāk iepazīt seno baltu kultūru un dzīvi.

 Viļņas g. 213, Šauļi

GPS Lat: 55.932046, Lon: 23.31358

 www.baltukelias.lt

 +37067807249

103. BUBJU PILSKALNS

Bubju pilskalns ar apmetni atrodas Dubīsas upes kreisajā krastā un tiek saukts arī par Pilāli. Pilskalnam bija liela nozīme cīņās pret krustnešiem. 13.gs. šeit atradās viena no spēcīgākajām pilīm Šauļu reģionā. Vācu hronikās vairākkārt minēta Dubīsas pils uz Bubju pilskalna. Domājams, ka uzkalnā stāvējusi koka pils, ko ieskauj 5-6 m augstām konstrukcijām nocietināts mūris. Mūra iekšējā pusē bija izbūvētas kāpnes pils aizstāvjiem. Tiek uzskatīts, ka pils aizstāvībā varētu būt atradušies 50-70 bruņoti vīri. Dubīsas pils bija nozīmīgs posms Ziemeļlietuvas nocietinājumu sistēmā. 1236.g. vasarā Saules kaujā uzvarētie zobenbrāļi neveiksmīgi mēģināja ieņemt Dubīsas pili. Aizstāvju pretestība palīdzēja Bulionu kņaziem pie Mūšas upes vajāt un galu galā iznīcināt ienaidniekus. 1348.g. Dubīsas pili nodedzināja liela Ordeņa armija. Drīz pili pārbūvēja, bet 1358.g. uzbrukuma laikā tā atkal tika nodedzināta.

1902. -1911.g. Bubju pilskalnā arheoloģiskos izrakumus veica slavenais poļu arheologs Ludvikas Kšivickis. Izrakumu laikā tika atrasti 11.-14.gs. priekšmeti: loku un arbaletu bultu dzelzs uzgaļi, naži, atslēgas, vārpstas, dedzināta māla gabali, pārorglojušies kvieši, mieži, rudzi, prosa. 2000.-šajos gados pilskalnu pētījuši vēl vairāki arheologi. Pētījumos atrasti bultu uzgaļi, naži, īleni, zvīņu atliekas, keramika, dažādi zemgaļiem raksturīgi misiņa ornamentu. Atradumi glabājas Vītauta Lielā kara muzejā un "Aušros" muzejā Šauļos.

 Bubiai, Šauļu raj.

GPS *Lat: 55.86196, Lon: 23.12986*

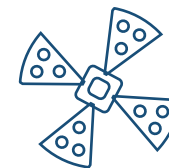
104. KURTUVĒNU PILSKALNS

Kurtuvēnu pilskalns ar apmetni tiek saukts arī par Kapas pilskalnu. Pilskalns atrodas atsevišķā kalnā. No dienvidiem, dienvidaustrumiem un dienvidrietumiem to ieskauj purvs. Pilskalna plakums ir ovāls, iegarens, dienvidaustrumu-ziemeļrietumu virzienā, 68 x 27 m liels. Nogāzes stāvas, 4-5 m augstas. Pilskalnu stipri bojāja tā virsotnē no 15. - 18.gs. stāvējusī baznīca un ap to esošā kapsēta. Ziemeļu nogāzi iznīcināja iebrauktais ceļš. Mūsdienās pilskalnu klāj koki ar kuplu lapotni, pilskalna plakumā atrodas kapi, centrā koka kapliča. Pilskalns datēts ar 1.tūkstošgadi. Uz pilskalna savulaik atradās arī ap 100 kg smags, aptuveni 50 cm diametrā un līdz 30 cm augsts izgrebts akmens. Pēc kristietības nostiprināšanās Kapas

pilskalnā tika uzcelta koka baznīca. Tajā izmantots arī šis blodveida akmens, kurā glabāja svēto ūdeni. 19.gs. baznīca nodega un akmens glabājās ārā pie kapličas. Taču 2009.g. ziemā akmens tika nozagts.

 Kurtuvēni, Šauļu raj.

GPS *Lat: 55.82655, Lon: 23.04366*

105. ZIRGU MUZEJS

Kurtuvėnu muižas stajli atrodas klusā vietā, ko ieskauj daba, bet tajā pašā laikā šeit kūsā aktīva dzīvība - stajli mīt vairāk kā 20 zirgi, notiek jāšanas skolas nodarbības, dažādas individuālas nodarbības, un tie, kas vēlas, vienmēr var iemēģināt izjādes ar zirgiem seno laiku autentiskā pajūgā pa Kurtuvėnu reģionālā parka maršrutiem.

Ja vēlaties iepazīt zirgaudzētavas vēsturi un tās iemītniekus, tiek piedāvātas arī ekskursijas!

 Parka iela 2, Kurtuvėni, Šauju raj.

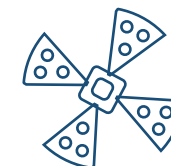
GPS Lat: 55.825533, Lon: 23.051337

 www.krpd.lt

106. KURTUVĒNU REĢIONĀLĀ PARKA APMEKLĒTĀJU CENTRS

Restaurētājā Kurtuvėnu muižas ratnīcā izveidots Kurtuvėnu reģionālā parka apmeklētāju centrs. Apmeklētāju centrā ir iekārtota izstāde "Ainavu daudzveidība", kurā, pastaigājoties starp "milžiem", iepazīsiet Kurtuvėnu reģionālā parka vērtības un ainavu. Apmeklētāju centrā varēsiet arī saņemt informāciju par interesantākajiem reģionālā parka apskates objektiem, dabas takām un tūrisma pakalpojumiem.

 Parko g. 2, Kurtuvėni, Šauju raj.

GPS Lat:55.82793, Lon: 23.04850

Ē KUR PIEDZĪVOT KO NEPARASTU?

Vilņas universitātes Šauļu akadēmijas botānisks dārzs, Paitaiču g. 6, Šauļi

Šauļu pilsētas centrālais parks Žemaites g. 70B, Šauļi

Šeit atradīsiet bērnu un pusaudžu rotaļu laukumus, basketbola un volejbola laukumus, fitnesa zonu, disku golfa laukumu, tālvadības automašīnu trasī, suņu parku, strūklaku. Šauļu Centrālā parka estrāde ir lielākā parka estrāde visā reģionā, kurā notiek dažāda veida pasākumi un izklaides.

Krustu kalns

Jurgaiču ciems, Meškuiču sen., Šauļu raj.

Kāds šeit meklē brīnumainu dziedināšanu, ģimenes saišu stiprināšanu, Dieva žēlastību Tēvzemei un cilvēkiem, citi vēlas pateikties par jau notikušajiem brīnumiem, vēl citi – vienkārši redzēt brīnišķīgu skatu, kas paverās uz kalnu un kas pārsteidza pat pašu pāvestu Jāni Pāvilu II.

Trušu sala

Naisiai, Meškuiču sen., Šauļu raj.

Trušu salā dzīvo liels skaits tīršķirnes trušu, piemēram, Beļģijas milži, Vācijas plankumainie milži "tauriņi", Kalifornijas truši, Jaunzēlandes sarkanie truši un citas šķirnes, kuras varat apmeklēt jebkurā diennaktī laikā. Laimes diķi, kur atrodas Trušu sala, vasarā var arī peldēties.

☞ KUR NOGARŠOT KO ĪPAŠU?

Lietuviešu ēdienu restorāns „Žemaitis”, Draugystes per. 25, Šauļi

Ēdienkartē ir daudz ēdienu gan tiem, kas vēlas nobaudīt vienkāršu maltīti, gan īstiem gardēžiem. Restorānā dominē Eiropas, Lietuvas un žemaitijas virtuves ēdieni. Nozīmīgākie ēdieni ir cepelīni ar speķi, kugelis, kastinis.

Taverna "Kryžkele",
P. Višinskio iela 18, Kurtuvēni

Tradicionālie lietuviešu ēdieni blakus Kurtuvēnu muižai. Tavernas īpašais ēdiens ir alū izturēts cūkgaļas šķiņķis ar štovētiem kāpostiem, kartupeļiem ar mizu un kastīni.

♥ KUR IEGĀDĀTIES SUVENĪRUS?

Tūrisma informācijas centros Šauļos, Kurtuvēnos un Krustu kalnā.

Žuļuku vējdzirnavas

Autori: Kurzemes plānošanas reģions,
Klaipēdas rajona tūrisma informācijas centrs

Redaktore: Alise Lūse

Dizains un salikums: SIA Piekdien Piektajā Piecos

Vāka foto: Exercitus Rigensis arhīvs, autore Liene Minoviča
Pateicamies par sadarbību visiem tūrisma informācijas centriem un muzejiem Kurzemē, Ziemeļlietuvā un Rietumlietuvā, kas piedalījušies izdevuma veidošanā. Īpašs paldies Andrim Grīnbergam, Artūram Tomsonam, Jānim Viškeram, Benasam Šimkus, kā arī foto autoriem.

Ceļvedis sagatavots ar Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam atbalstu projekta Nr. LLI-447 "Starptautiskā kultūras tūrisma maršruta "Baltu ceļš" atpazīstamības veicināšana" (Izzini Baltus) ietvaros. Projekts "Izzini Baltus" turpina projektu "Balts Ceļš", kura ietvaros ir izveidots Baltu ceļa maršruts, ietverot teritorijas, kuras Lietuvā un Latvijā savulaik apdzīvojuši kurši, žemaiši, zemgaļi un sēļi. Projekts vērst uz izveidotā maršruta "Baltu ceļš" tālāku attīstību, veicinot tā atpazīstamību un informācijas pieejamību. Visu informāciju par maršrutu var meklēt www.baltucels.lv

Projektu īsteno Šaļu tūrisma informācijas centrs sadarbībā ar 6 partneriem Latvijā un Lietuvā:
Kurzemes plānošanas reģions,
Zemgales plānošanas reģions,
Kuldīgas novada pašvaldība,
Bauskas novada pašvaldība,
Nacionālā reģionu attīstības aģentūra Lietuvā,
Klaipēdas rajona tūrisma informācijas centrs.

Kopējās projekta izmaksas ir 869 689,02 EUR, t.sk. 739 235,65 EUR līdzfinansējums no Eiropas Reģionālās attīstības fonda. Par ceļveža saturu pilnībā atbild autori un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

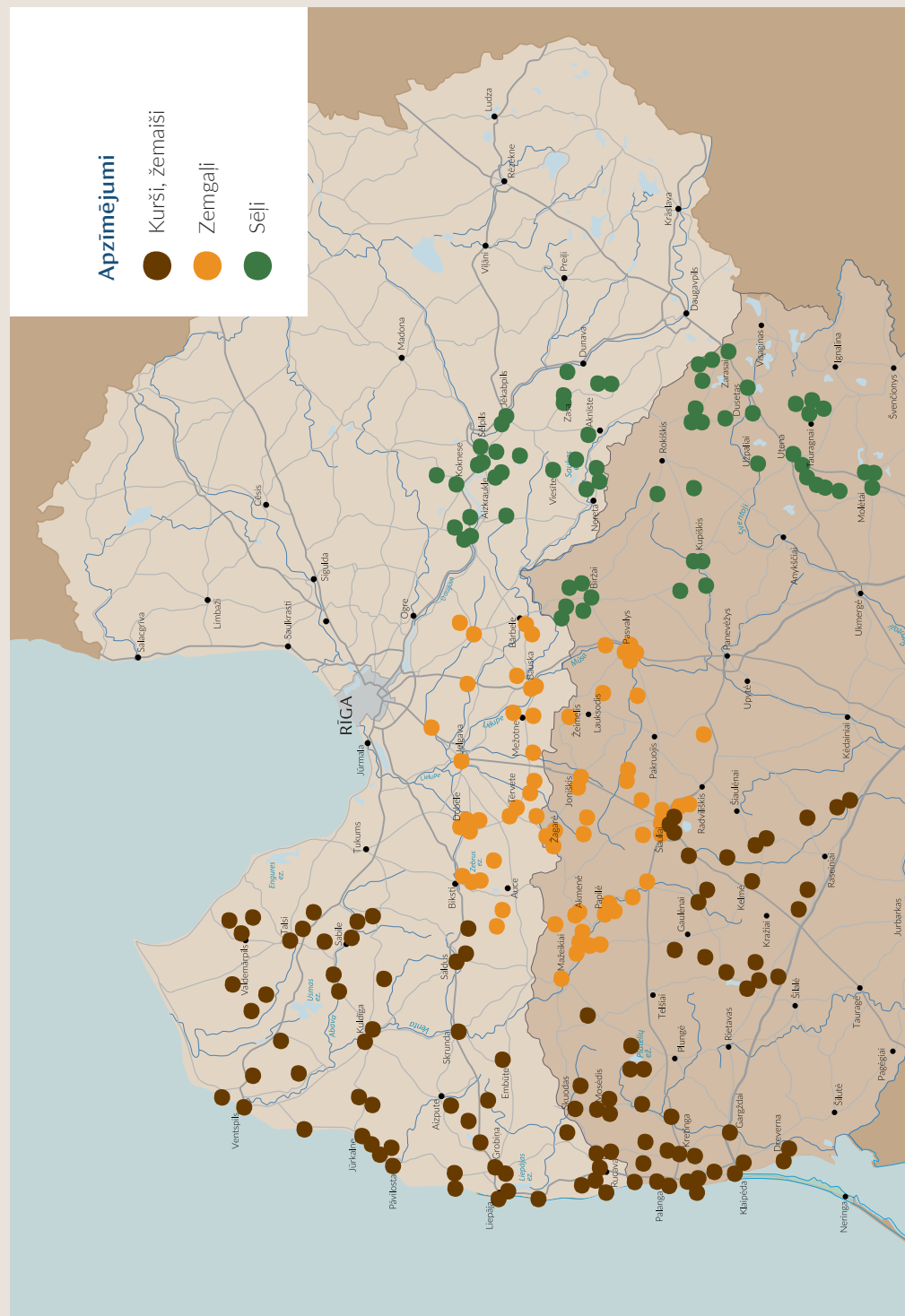
Izdevējs: Kurzemes plānošanas reģions, 2023

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Meklē un apskati arī tūrisma ceļvežus

“Zemgaļi”

“Sēļi”

ISBN 978-9934-9100-6-7

9 789934 910067